

ARGIA

1986 Urria 26 — XLIX urtea — 1.122. zenbakia — 130 pezeta (BEZ barne) / 7 libera

EUSKAL HERRIAN JUEZAK ERE ASARRE

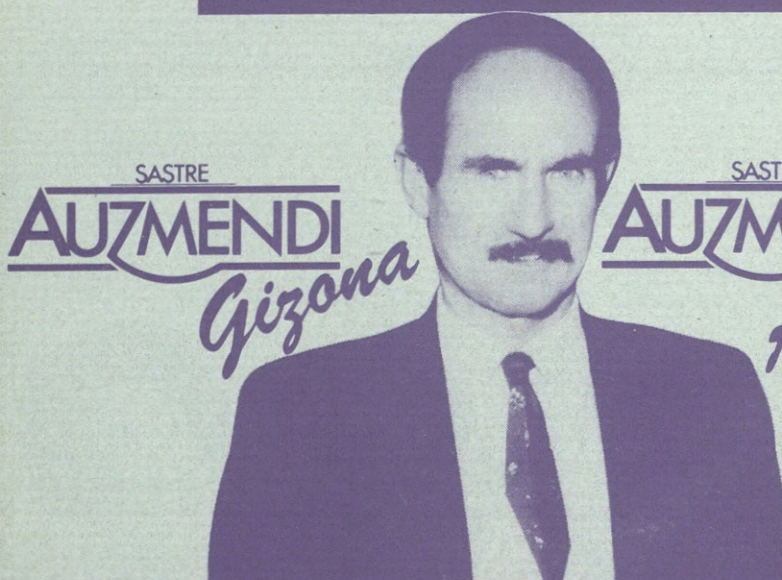

Joaquin Sabina,
underground-etik
masa zabaletara

Pakearen aldeko
mugimendua
versus negoziazioa

**Donostiako
emakumeak gizasemeen pare azkenean.**

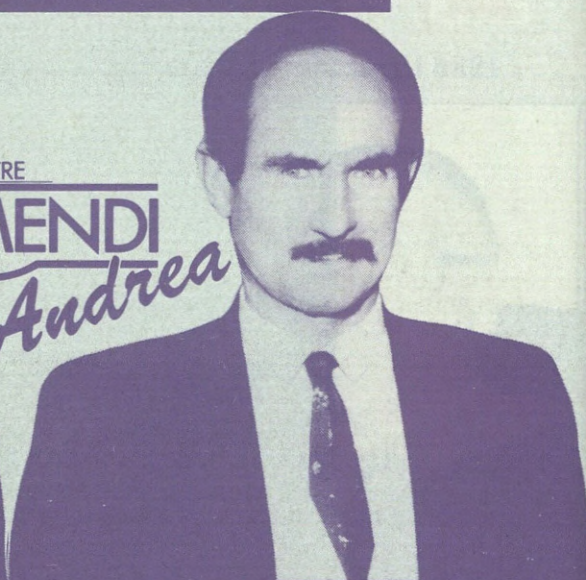
AUZMENDIK BISKIAK ORAINGOAN

SASTRE

AUZMENDI

Gizona

SASTRE

AUZMENDI

Andrea

Avda. 11 y Vergara, 1

Donostiako estiloa

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

**S. Juan Bautista
Koperatiba**

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

EKO LASARTE

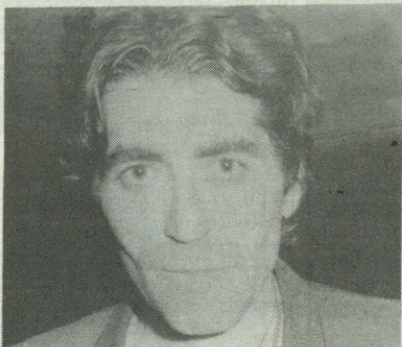
Loidi auzoa, z/g. Tel. 36 12 79
LASARTE

Vivodist

Juezak direla eta istilu ugari agertu da azkenaldi honetan komunikabideetan. Izan ere, gero eta indar handiago ari da egiten Madrilgo botere ejekutiboa Euskal Herriko aferak Audiencia Nacional delako epaitegi berezian epaituak izan daitezten. Oraingoan goardia zibilak deklaratzera joan beharrak ala ezezkoak piztu du polemika. **14. orrialdean.**

Madrilgo mobidan kantari ezaguna bilakatu da azken urteotan Joaquin Sabina. Bere kantak, La Mandragora izeneko pub hartatik publiko dextente zabalago batetara ailegatu dira, azken finen Estatu guztian egin delarik ezagun. OTANen aurka aritua, Diskaetxe eta SERi buruz eritzi kritikoa agertzen duena... erdiko elkarriketan daukazue. **27. orrialdea.**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gastelzen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irazu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elosegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendiuren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Mikel Ubillos, Urederra.

Marrazkilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

1.122. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Tianttaka. **E. Galar.**

14.— Bakearen aldeko mugimenduen eta negoziaketaren artean.

I. Zubiondo.

18.— Nazioartekoa.

ERREPORTAIK

20.— Pirineo katalandarraren barrena. **A. Elosegi.**

22.— Bilboko gaztetxea, sei hilabeteko martxa.

24.— Kolektibo autogestionario batekin Alemanian. **M. Etxaide.**

27.— Joaquin Sabina, underground-etik masa zabaletara. **I. Goitioltza.**

32.— Juezak Euskadin: XIX. mendera itzultzen. **L. Mintegi.**

36.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

38.— Arestiren Lan Guztiak, K.Landa eta Susaren esku-tik.

40.— 30.eko hamarkadako artearen erakusketa.

42.— Euskaltegi baten aurre-rakada. **Xubiri.**

43.— Tolosako Udal Antzerki Lantegia. **E. Olasagasti.**

ETA BESTE

45.— Kirola.

47.— Bertsoak.

48.— Denborapasak.

50.— Azkena: **Patxi Zabaleta.**

Kultur orrialdetan nobedade interesgarri baten berri dakargu aste honetan. Gabriel Arestiren lan guztien bilduma bat ari da prestatzen Karmelo Landa «Susa» argitaletxean. Hamar liburu eskuragarri pronto dauzkate dagoeneko, azken urte hauetan agertutako hainbat lan inedito ere bildu dituztelarik. **38. orrialdean.**

ARGIA EGUNA-86
azaroaren 16an ospa-tuko dugu. Urtero beza-la mahaiak jarriko di-tugu herri eta auzoe-tan. Horren prestake-tan lagundu nahi ba-gaituzu hots egin 28 33 99 telefonora.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarra: 130 pezeta / 7 li-bera (BEZ barne).

1986. urterako harpide-tza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....4.800 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....330 libera.
Estatu Espainola.....4.800 pezeta.
Beste atzerriak.....6.600 pezeta.
Airez.....10.000 pezeta.

URRIA 26 AZAROA 1

azaroaren 2an ilberri

mareak: (urriaren 26an)
gora: 10.14 eta 23.30
behera: 03.37 eta 16.47

eguzkia: (urriaren 26an)
irten: 07.37
sartu: 18.20

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Mikel Mendizabal

Titulua: Euskal historia, zenbait apunte

Egilea: Oihenart taldea

Ezaugarriak: Hiru liburu.

Oihenart taldeak, Eusko jaurlaritzaren laguntzaz, Euskal historiari buruzko hiru liburu atera ditu haurrentzat idatzia. Lehenengoak, atal hauek ukitzen ditu:

- Paleolitos aroa
- Neolitos aroa eta me-nasta garaia
- Mundu klasikoa. Erromatarrek Euskal Herrian
- Feudalismoa
- Industri-iraultza
- Ideologi-sozialak eta politikoak

Hurrengo bi aletan gai berberak ikusten dira baina testu eta argiak lantzeko. Egileek diotenez, ez da be-

ren asmoa testu liburuak egi-tea, baizik eta lan pertsona-lizatu lortzeko asmoa ha-sieran, eta gero talde lana sortu dadila. Kontsulta-libu-rua izateko asmoz atera di-tuzte hiru liburuak. Dena dela pedagogia tradizionala baztertzen saiatuz.

Titulua: «KUKU» O.H.O.ko erdi zikloan esperientziak
Egilea: Aise taldea.

Orain arte euskara lantze-ko material eginkizunetan aritu bada ere, ELKAR argi-taletxeak KUKU izeneko B ereduaren erdi zikloan espe-rientziak lantzeko liburuak kaleratu du orain dela hila-bete inguru. Izan ere, izadi edo naturarekin loturikako lau gai lantzen dira euska-raz: lurra eta ilargia, ura, animaliak eta basoa.

Ikasgai bakoitzak gaiak landu eta garatzeko honako atal hauek ditu berekin:

— Sarrera gisa, eta gaia aurkezteko, tebeoa darabilte autoreek ikasleek gustora har dezaten.

— Ondoren fantasia giro-ko ipuin batez, gaiaren eduki nagusiak lantzen dira.

— Ipuina lantzeak sortzen duen nekea leuntzeko, mar-goketa dator.

— Hurrengo urratsa fitxek osatzen dute, ipuinean ager-tzen diren edukiak finka dai-tezen.

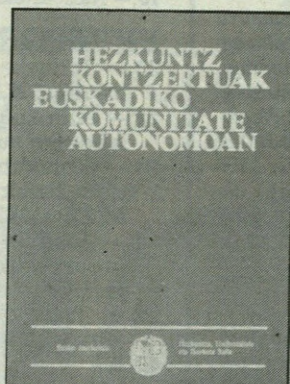
Guzti hori egin eta gero, taldekako lanaren txanda dugu, horretarako laupabost ikasleren artean olerkia, irratsaioa, esperimentuak, pertsonaiak, antzerkia... presta ditzaten. Alegia, egin-dako lanaren berri, publikoa-ri, beste ikaslideei eskeini beharko diete, hori bait da helburua.

Gaiaren lanketarekin amaitzeko, eta ongi sakon-

tzeko, ikasgaiaren amaieran irakurgai xamurra du KU-KUKU.

Azkenik esan beharra da-go, AISE taldekoek, ikas-gaien liburuaren berri ere azal-tzen dutela.

Bi hitzetan esateko, ma-rrazki eta argazki dotorez hornituzko liburu txukuna da, eta egileak irakasleak direnez, aurrez-aurretik es-perimentatua.

titulua: Hezkuntz-konzer-tuak Euskadiko komuni-tate autonomoan.

Egilea: Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza, unibertsitate eta ikerketa saila.

Ezaugarriak: Aldizkari ele-biduna. 45 + 45 orrialde.

Eusko Jaurlaritzak liburu berria atera digu aste hone-tan. Beti bezala dokumenta-zio, estadistikak, kontrola, informazioa... Bertan hez-kuntz-kontzertuei buruz in-formazio zehatza emanez. Hona hemen aldizkariaren aurkezpena:

— Zer dira hezkuntz-kon-zertuak?

— Zein zentzuz egiten da kontzertua?

— Kontzertu-motak eta dohaintasun maila.

— Kontzertu-moduluak.

— Kontzertaturikako zen-truaren obligazioa.

— Kontzertaturikako zen-truaren eskubideak.

— Hezkuntz-kontzertuak ezartzeko Eusko Jaurlaritzak garatutako arauak.

— Adibideak.

— Kontzertuak eta do-haintasunera iristeko politi-ka.

— Eranskinak. Testu lega-lak.

Aldizkariaren izena: KAR-MEL

Ezaugarriak: Hiru hilabete-roko aldizkaria, ehun ta hamalau orrialde, 178 ga-rren zenbakia.

Urteak daramatzate KAR-MEL aldizkariarekin lanean, eta hori eskeinitako kalita-tean aurki dezakegu. Hona hemen ale berri honek es-keintzen dizkigun artiku-luak:

Editorialean ETB 2ri kriti-ka garratza egiten dio, era-bat erdalduntzen ari delako. Artikulu sinplea baina arra-zoia falta ez duena. Ondoren kultur-saiotan, hiztegi-az aparte, Orixe eta Larramen-di idazleei buruz zenbait arti-kulu ezberdin eskeintzen dizkigute. Pedagogiazko arti-kuluak jarraitzen du, umeen hezikera latza zala-tzen. Erlijiozko atala abera-tsa dugu ere, Aipatzekoa L. Arostegui, askapen-teologia-ri buruz egindako artikulua.

Kultur-aldizkari interesga-rria, itxura bikainaz 200 pez-tatan eskaintzen dugutena

Aldizkariaren izena: AIZU
Ezaugarriak: Hilabeteroko aldizkaria, Hirurogei orrialde, 50. zenbakia.

Hile honetako aldizkaria nahiko aberatsa dugu. AIZUak oraingoan eta beti bezala, umorez eta bitxikeriaz beteta etorri zaizkigu. Hona hemen ale berriko artikulua aipagarrienak:

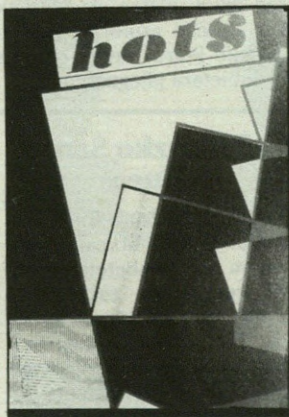
Euskal egunkari-aldizkariari kritika egiten die. Hauen ofizialismoaz gain, Eusko Jaurlaritzaren presopositu-politika justifikatzen dutela esaten da. Euskararen munduan jarraituz, Biskaldun ikastetxeen hizkuntz-egoera aztertzen du zenbait estatistika txiki emanik. Bestalde literaturako atala ez da falta. Bertan ipuiak, bertsoak, komikiak... Aste honetan Borges zenari buruz artikulua. Ezin ukatu idazle maltzur honen literatur-kalitate bikaina, baina kontutan hartzekoagoa, gure herriaren aurka zuen joera, nahiz eta bere arbasoren bat euskalduna izan. Bukatzeko, kirola gustatzen zaienei M.L. Irizarrekin entrebista interesgarria. Aurrera ba, eta animatu euskaldun berriak aldizkari gazte eta indartsu hau irakurtzen.

Aldizkariaren izena: HOTS
Ezaugarriak: 36 orrialde, hilabeteroko aldizkaria, 35. zenbakia.

Gogoz ari dira HOTS taldekoak bere aldizkaria ateratzen, aurtengo abenduan bere bostgarren urtebetetzea egin behar dutela. Urte guzti hauetan Legazpi inguruko gai mota pila landu dituzte: literatura, herriko berriak, egutegia, omenaldiren bat, Legazpiko jaietan egunkari txikia eta lau liburu txi-

ki antologi eta biografiarekin. Aldizkari berri honetan literaturari buruzko ale berezia atera dute, bertan ipuiak, poemak, bertsoak eta ltxaro Bordarekin entrebista. Aipatzeko ere Pako Aristik ipui bat idatzi duela nahiz eta bera Legazpi aldekoa ez izan.

Titulua: Jokabide-nozio funtzionala

Egilea: AEK-ko Arabako taldea

Ezaugarriak: 118 orrialde.

Bi urte pasa dituzte Arabako taldekoek liburu hau erditu zutenetik. Komunikazioa da bere gai nagusia. Nola sortzen da? zein faktorek hartzen dute bertan parte? Gai korapilotsua da zalantzarik gabe, eta berria ez dena,

horregatik interesgarria dugu ikuspuntu tradizionalak baztertuz, talde honek bere iritzia ematea. Hona hemen liburuak aztertzen dituen puntuak:

— Komunikazioaren ildo-ko metodologia

— Gaiak. Publikoa, kultura eta topikoak.

— Nozioak. Zer diren eta zerrenda.

— Funtzioak. Zer diren, egituren tratamendua, egorak, kategoriak, zerrenda eta programaketa.

— Jarrerak. Zer diren eta funtzioekin dituzten harremanak.

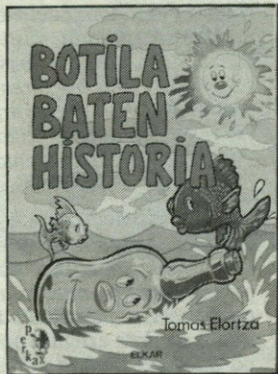
— Funtzioak eta trebetasuna. Funtzio-lanketa eta trebetasunen lanketa funtzionala.

— Bibliografia.

Nahiz eta lana oso serioa izan, Gasteizko mubidari dagokionez, marrazki eta argazki bitxiez aurkezturik dago, (irakurketaren zailtasuna alaitzeko).

ASTE HONETAN NABARMEN

Botila bat protagonista denean

Titulua: Botila baten historia

Egilea: Tomas Elorza

Duela hamalau bat urte lehenengo aldiz kaleratua, BOTILA BATEN HISTORIAk, perkax saileko 20. aleari

eman dio izena, eta bistan denez, botila bat dugu historio honen protagonista nagusia.

Herri txiki batetako haur talde batek mundu zabalera bidaltzen du mezu bat botila baten baitan. Errekako ur gardenek lehenbizi, Ibaiko ur kutsatuek ondoren eta itsasoko ur gaziak azkenik, Euskal herritik ertameriketarainoko txangoa bideratzen diote gure mezulariari. Ilargia, eguzkia, Gorritxo eta beste ditu lagun botilatxo abenturazaleak, eta bidaian zehar, menditik hirira eta itsas-hertz batetik besterako esperientziak kontatzen dizkigu, denetik izaki, onak eta ez hain onak.

Tomas Elorza oñatiarra, irakasle aritua dugu Gipuzkoako zenbait herritan, eta

azken hamabi urteotan Herri nanin diardu lanean.

Hirurogeigarren hamarkadan, bera partaide zuen GORDAILU irakasle taldeak bultzaturik idatzi zuen liburu hau, berak dioenez, "Haurren munduan hurbildurik nenbilelako, eta euskarazko irakurgai-eza oso larria zelako".

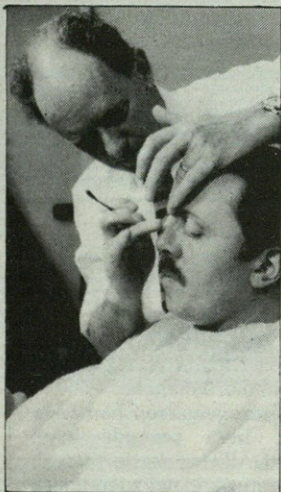
Lehen argitalapenak ehundoko arrakasta izan zuen, hiru mila ale segidan saldu bait ziren, eta harez gero jasotako hainbat eskabidek hementxe dute erantzuna, oraingo honetan Luis Astrainek egindako marrazkiez horniturik.

zinema

Bilboko Fas

urria

[27] Bilboko Fas izeeneko zine klub talde honek «La puerta del cielo» izeneko filmaren emanloia antolatu du urriaren 27rako. Michael Cimino deritzan zinegile amerikarraren filma honetan Amerikar mendebaldearen konkista famatu horri buruzko zenbait tabu argitensiatzen da, zer nola-ko interesak zeuden bertara gerturatu ziren gizon horriengan, etab. Horretarako Johnson County-ko lurraldeetan XIX. mendearen bukaeran abeltzain eta nekazarien artean sortutako enfrontamenduetan oinarritzen da. Emanaldia astero bezala, arratsaldeko 7,30tan izango da San Vicente 2-4.ean, Albiako lorategien ondoan.

Eibarko Ego Ibar

urria

[28] Eibarko Ego Ibar izeeneko zine klub taldeak urriaren 28rako «La comedia sexual de una noche de verano» Woody Allen zinegilearen filma eskainiko du. Filma hau Shakespearearen lan batean oinarritua bada ere, filma bera kopmedia farregarri bat da, zinegile honen lan askoren antzera. Zineklub talde honek bi emanaldi eskainiko ditu Eibarko Unibertsitate Labo-raleko arteoan, bata arratsaldeko 5,30tan eta bestea, gaueko 8,30tan.

Beasain

urria

[24] Beasaingo Udaleko Kultur eta Euskara Batzordeak antolatutik «Udazken-1986-kulturala» izeneko ekitaldiak ospatzen ari dira herri honetan. Ekitaldi hauen artean antzerkia, erakusketrak, bertsolariak eta abar luze bat ikusteko aukera izango da. Zinemak ere badu ekitaldi hauen barnean txoko bat eta urriaren 24an «Hamasagarrean aida-nez» Andu Lertxundiren lana eskainiko da. Emanaldia Beasaingo Usurbe zinetokian arratsaldeko 6etan eta 8tan izango da, sarrera dohain.

Goierriko Zine Kluba

urria

[25] Goierriko zine klubak urriaren 25erako «Choose me» (hauta nazazu) Alan Rudolphen filma eskainiko du. Filma honetan zenbait pertsonai galdurik agertzen dira gaueko asfaltoan, dekoratu eta eszenatoki errealek batzutan. Pertsonai hauen sentimendu eta izkutuan daramaten izaera azaleratzen doan heinean diren bezala agertzen dira. Komedia bihozbera hau bere pertsonaienganako burla eta trufan oinarritzen da.

Getxo

urria

[27] Getxoko zineklub taldeak ere badu zer eskaini hurrengo egun haue- tan. Urriaren 27an eta Sau- ra zinegileari eskainitako zi- kloaren barnean «La prima Angelica» izeneko filmaren emanaldia ikusteko aukera izango da. Filma hau arratsaldeko 7etan botako da Getxoko Urgull kalean da- goen Kultur Aretokian.

arte

Beasain

Beasaingo udalak antola- tutako zenbait ekitaldien barnean «Euskal liburu eta Diska Azoka» ospatzen ari da urriaren 20az geroztik. Erakusketa hau ikusteko Udaletxeko sarrera ondoko aretara jo beharko duzue.

Debako Kultur Elkarte

Debako Kultur Elkarteak antolatutik pintura eta eskultura ospatzen ari da elkarte honek duen egoitzan. Erakusketa ho- netan Laura etxaniz, Antton Arrillaga eta Mari Paz Alustiza- ren margoak ikus daitezke. Margo hauetatik gehienak bode- goiak eta paisaiak dira. Pintura erakusketa honekin batera zeramika erakusketa bat ere ikus daiteke, Jon Balenziaga- ren irudi, plater eta tresnak erakuskagai daudelarik. Bixita bat egiteko asmorik baduzue ordutegia arratsaldeko 7tatik gaueko 9tara izango da lanegunetan eta eguerdiko 12tatik ordubietara jaiegunetan.

Zarauzko Sanz Enea

Zarauzko Sanz Enea ize- neko Kultur Etxean 86ko azken hiru hilabetetan esko- la munduari eskainitako erakusketa bat ospatzen ari da. Erakustaldi honen bar- nean bi izen ezberdinetako erakusketa hauek aipatu be- rarko genituzke: «Lurra iza- rrrartetik» eta «Osasuna eta kirola» izenekoak, hain zu- zen ere.

-arte

Bi estilo diferente, egite on bakarra

Egileak: Fernando Saenz eta Julia Domeque
Galeria: Bilboko Caledonia:
Epea: Urriaren 14tik 25era

Pinturarekin zerikusirik ez duten arrazoiegatik, batu- ta ditugu, erakusketa berean, bi estilo desberdinetako pintoreak, oliogilea eta joera sinbolistekin lehena, eta akuarela tresnatzat darabilen pintorea abstraktoa biga- rrena. Fernando Saenz-en koadroak, gehienak neurri handikoak, mundu misterio- tsu eta enigmatikoak eka- r- tzen dituzte gogora: itsasotik irtendako munstroak, edo oilo bat hiltzen ari diren esku anonimoak. Giza figura distorsionatuak dira, aurpegi edo buru gabekoak, mugimendua sujerituz, estatikoki agertzen diren bitartean, antzerki lan bat errepresentatzean, jeltuta geratu izan bai- liren.

Julia Domeque-ren koadroak txikiagoak dira, armo- nizatukoak, kolore joku interesgarria, indartsua, non uraren presentzia dezisioz inposatzen den. Koloreak batzoko erritmo musikala adierazten dute, sinfonia bate- tan bezalaxe nahastuak. Ez dute ezer adierazten, figura- tiboki, ez dute ezagutu ahal diren imajinak azaltzen, bai- na ikusleari zerbait komunikatzen diote, definiezinezko sentimendua, maisu handien obrek emozioak transmiti- tzen dituzten bezala, musikaren bidez.

Autore biak, bata zein bestea, bakoitza bere estilo desberdinetik abiatuta, gaur egun herrian egiten ari diren gauza interesgarrien erakusgarri ditugu, duda ba- rik.

AMAIA LANZ

antzerkia

■ Beasaingo La Salle zinemaren Antxieta taldeak "Haunditasun ametsak" izeneko lana eskainiko du urriaren 25ean. Emaldia ilunabarreko 8tan izango da eta sarrera dohain.

■ Eihenaralden berriz, Maskarada taldeak "Gastibeltzaren karabinak" Mark Legasaren lana eskainiko du arratsaldeko 4etan.

■ Higa taldeak «Anphitrioia» izeneko muntai berria aurkeztuko du Donostiako Antzoki Zaharrean urriaren 26ra bitartean.

Antzerki tailerra Azpeitian

Azpeitiako Udaletxeak Antxieta antzerki taldearen laguntzaz mundu honi bultzada bat emateko asmoz tailer bat antolatu nahi du. Tailer honetan parte hartzeko deia zabalduko dago, bai zeharrentzat baita gazteentzat ere. Azpeitiako Udaletxeak bigarren pisuan honi buruzko berri emateko bulego bat zabalik egon da hilaren 24a arte.

Euskadiko III. Txotxongilo Jaialdiak

Urriaren 26ra bitartean ospatuko dira aurten Bilbon III. Txotxongilo Jaialdi hauek. Bilboko Ayala Antzokian honoko taldeek aurkeztuko dituzte beren lanak: Iparraldeko «Episodes», Gasteizko «Hordago», Donostiako «Colorin», Errenteriko «Barneko», Getxoko «Antzerkizuna» eta «Katapu-Txispun», Iruñeako «La buena estrella», «Txingurritegi» eta «Navarrería», Sestaoko «Bihar», Donostiako «Txotxongilo», Bilboko «Cobaya» eta Donostiako «Kixka». Iruñeako «Fli Flai» izeneko taldeak Unamuno eta Indautxu izeneko enparentzetan aurkeztuko dute bere lana. Bestalde, «T. M. Riki Rake» rock talde nafartarrak eta Bilboko «Goloka» taldeak kantaldi bat eskainiko dute.

Baionako

VI. Antzerki

Jaialdiak

Antzerki jaialdi hauek bukatzeaz daudelarik azken emanaldietako batzuen berri emango dizuegu. Urriaren 25ean Koldo Amestoeik Baionako Utopia izeneko zinemaren «Gau Beila» izeneko lana antzestuko du gaueko 12tan. Urriaren 25an ere «Bufaplanetes» izeneko lana antzestuko du Pepe Bou deritzan taldeak. Taulada irekia izeneko sailean berriz, frantsesez eginiko beste zenbait ikus ahalko da.

lehiaketak

Tolosako Abesbatzen Lehiaketa, prest

Plazaratu berria da Tolosako Abestaldeentzako XVIII. Lehiaketaren egitaraua. Haseara deia 29an egingo da, Erroako Akademia Filarmonikoaren Abesbatzaren Zuzendariaren hitzekin. Lehiaketako diskoa eta obra argitatuak aurkeztuko dira. Urriaren 31ean, gregoriano arlokoek hasera emango die beraien arloko emanaldiei, folklore eta polifonoakoen emaldiak jarraitzen duten artean. Azaroaren 1ean, Haur Abesbatzen saioa ospatuko da. Eta 2an, epai-mahaiaren erabakia zabaltearekin amaierari ekingo zaio.

«Donostia Hiria» IX ipuin lehiaketa

Donostiako Kultur eta Turismo Ekintzetxeak, Aurrezki Kutxa Munizipalaren laguntzaz, «Donostia Hiria» ipuin lehiaketa aurkeztu du. Gaia libre da eta inoiz inon argitaragabea behar du izan ipuiak. Lanak gehienez 12 orrialde izan ditzake. Idazlanak bidaltzeko epea abenduaren 6an agortuko da, hauek helbide honetara bidali daitezkeelarik: «Donostia Hiria» ipuin lehiaketa. Kultur eta Turismo Ekintzetxea. Reina Regente, zenb. gab., 20003 Donostia.

Mendiko argazki lehiaketa Gasteizen

Gasteiz Mendiko Elkarteak, urteroko programazioari helduz, Mendiko Argazki Lehiaketa eratu du, bertan bazkide guztiek parte har dezaketelarik. Lehiatzaileek azaroaren 14a dute epea beren argazkiak bidaltzeko Gasteiz Mendiko Elkartearen egoitzara. Orijinalak zuri beltzez, koloretazkoak edo diapositibak izan daitezke. Parte-hatzaile bakoitzak 5 argazki aurkez ditzake gehienez. Argazki guztien atzekaldean egileak lema eta titulua ezarri beharko ditu, eta aparteko sobre baten barruan egilearen izen deiturak eta gainerantzeko datuak.

Ipuin eta kartelen lehiaketa Oreretan

Oreretako King-Kong taldeak ipuin eta kartelen lehiaketa bat antolatu du 'Beldurrezko gau bat' gaiaren inguruan. Lanak orijinalak eta argitaragabeak behar dute izan. Gero ez dira bueltatuko. Lanak aurkezteko epea abenduaren 6an amaitzen da, eta berauek bidali behar diren albidea haonoko hau da: Jose Manuel Bernardo Galan, Elias Salaberria kalea, 10, lehenengo, Orereta. Argibide gehiago nahi baduzu, deia 516571 telefono zenbakira.

urriak 26 **igandea** 11,02: Meza. 12,00: Klasikoen txokoa. 13,00: Haur Kirolak. 14,30: Teleberri. 14,35: Pottokiak (m. bizidunak). 15,00: Don, Don, Kikilikon (pailazoak). 16,00: Simon eta Simon (telesaila). 16,50: Esku baloia zuzenean: Elgorriaga Bidasoa—Teka. 18,20: Txoria dut maite. 18,50: Basabizitza (dokumentala). 19,15: «Dersu Uzala» (luzemetraia). 21,30: Gaur egun. 21,50: Telebista (laburmetraia). 22,05: Kirolez Kirol. 23,45: Amaiera.

urriak 27 **astelehena** 13,00: Pottokiak (m. bizidunak). 13,30: Kirolez Kirol. 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,30: Sorterria (telenobela). 17,30: Luzemetraia. 18,30: Haur Kirolak. 20,00: Plastikozko gizona (telesaila). 20,30: Magnum (telesaila). 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur egun. 22,00: «Behin bakarrik bizi izaten da» (luzemetraia). 23,30: Zesta punta, Gernikatik zuzenean. 24,30: Gaur egun (bi partiduen artean). 24,35: Pala (2. partidua).

urriak 28 **asteartea** 14,00: Plastikozko gizona (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,05: Sorterria (telenobela). 16,35: «Behin bakarrik bizi izaten da» (luzemetraia). 19,32: Barazki sorta (m. bizidunak). 20,00: «Belinda» (luzemetraia). 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur egun. 22,00: Aurrez aurre. 22,30: Tenko (telesaila). 23,30: Gaur egun.

urriak 29 **asteazkena** 14,00: Barazki sorta (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,05: Sorterria (telenobela). 16,00: «Belinda» (luzemetraia). 19,30: Dotakon (m. bizidunak). 20,00: Ransay gaztea (telesaila). 21,00: Kafe ordua. 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur egun. 22,00: Mahai Ingurua. 23,30: Gaur egun.

urriak 30 **osteguna** 14,00: Dotakon (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,05: Sorterria (telenobela). 16,00: «Larrua» (luzemetraia). 19,32: Xagu ausarta (m. bizidunak). 20,00: Emakume bionikoa (telesaila). 21,00: Kafe ordua. 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur egun. 22,00: Munduan zehar. 22,45: Borgiarrak (telesaila). 23,45: Gaur egun. 24,00: Fede Giroan.

urriak 31 **ostirala** 14,00: Xagu ausarta (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,00: Txaskarrillo. 15,20: Bai Horixe. 15,25: Sorterria (telenobela). 16,25: «Zaldia zeritzan gizona» (luzemetraia). 19,32: Hartzaren irakaspak (m. bizidunak). 20,00: Hit parade. 20,30: Trikitilariak. 21,00: Bai Horixe. 21,30: Gaur egun. 22,00: Kirolez Kirol. 22,30: «Abdikazioa» (luzemetraia). 24,00: Gaur egun.

azaroak 1 **larunbata** 9,30: Superman (m. bizidunak). 10,00: Herkuloidak (m. bizidunak). 10,30: Cassie Palmeren ikarak (telesaila). 11,00: Magnum (poliziakoa). 12,00: Ziklo Krossa Zarautzik zuzenean. 13,00: Aita, be-deinka nazazu (telesaila). 13,30: Hit Parade. 14,00: Trikitilariak. 14,30: Teleberri. 15,00: Hartzaren irakaspak (m. bizidunak). 15,30: Kirolak. 17,00: Ramsay gaztea (telesaila). 18,00: Borroka librea. 18,30: Hardy'tar mutilak (telesaila). 19,30: Traste zaharren kutxa (zinema komikoa). 20,30: Gazteak. 21,00: Ipuin harrigarriak (telesaila). 21,30: Gaur Eguna. 21,50: «Etzeratze luzea» (luzemetraia). 23,30: Ilunabar aldea (telesaila).

Oharra: programazio honetan egon daitekeen edozein huts edota azken orduko aldaketaren erantzukizuna ETBrena berarena da, halaber zehaztu gabeko programena.

aste honetako luzemetraiak

Kalitateari eusten

Azken aldi honetan kalitate oneko filmeak ikusten ohituak gaudela. Txori txikiak eskeinitako luzemetraiak ikusgarriak gertatzen ari dira, salbuespenak ere badirelarik. Dirudienez, aste honetan ohitura honi jarraitu nahirik hasiera ezin hobea emango zaio, Akira Kurosawa-ren «Dersu Uzala» filmearekin.

Guda giroko luzemetraiak ere, izango ditugu. Guda-itsa-sontziak hor izango ditugu jo eta ke, nor-gehiagoka. Hala ere filme hauek, nahiz eta ekintza filmeak izan, pertsonen arteko erlazioak sakonki azalduko dituzte. Asteroko maitasunezko filmea ere Astelehenean eskeiniko da, amodio sutsu baten istorioa, giza kritika zorrotzez bideratua.

Beraz, Aste honetako bost luzemetraiek aukera ederra eskeiniko digute une entretenigarriak igaro ahal izateko, eta bide batez, aktore ospetsuak ere, ikusi ahal izango ditugu.

urria 26 **Dersu Uzala** Akira Kurosawa japoniar zuzendari ospetsuaren filme honek sari ugari irabazi ditu, Hollywood-eko kanpotar filme hoberenari eskeinitako Oskar eta Moskuko Zinemaldiko sari nagusia, beste batzuen artean.

Dersu Uzala, XX. mendearen hasieran basoan bizi den ehiztari zahar baten istoria da. Sobietar eta Japoniarren arteko gerra garaian, militar talde sobietar batek, Siberia ikertzen du. Arseniev kapitainak, Dersu Uzalarekin topo egingo du eta bi hementik aurrera bi gizon hauen erlazioak estuagotzen joango dira. Dersu ehiztaria zahartzerakoan, Arseniev-en etxera biziñera joango da baina biziera moeta hau jasan ezina egingo zaio eta berriro ere basora itzuliko bere azken bidaia eginez.

Zinezale den guztiak aukera bikaina izango du izugarriko pasarte ezin hobeak ikusi ahal izateko. Bi pertsonaien arteko erlazioak eta gizona-basoa erlazioa maisuki adieraziko zaigu. Dersu Uzala-rentzat naturarekiko duen erlazioa bizitza bera baino garrantzitsuagoa izango da.

urria 28 **Belinda** 1956ean eginiko luzemetraia hau Joseph Pevney-k zuzendua da. Aktoreak Jeff Chandler, George Nader eta Julie Adams izango ditugu.

Belinda izeneko Ipar ameriketako gerra ontziko kapitaina den Jebediah Hawks zuzenzale eta zorrotza baina ontzilagun gehienak bezain traketsa da, bai itsasoz eta baita lurrez ere. Dave McDougall tenienteak, Nadine bere emaztea agurtu ondoren, ontzia San Francisco-rantz darama, bera izango bait da Belinda ontziaren komandantea.

Lehen ofiziala Quigley komandantea izango da, orain arte bulego lanetan aritu dena. Dave tenienteaz gain, esperientzia duten ofizial bakkarrak, Frase, Mike O'Bannon eta Randall tenienteak dira.

Biharamonean, Belinda ontziak arriskuz betetako bidaia egitera irteten da.

urria 27 **Behin bakarrik bizi izaten da.** Garrantzi gutxi gaizkilea den Eddy Taylor, gartzelatik atera bezain laister, Joane, bere lagunarekin topo egingo du. Mutilak bere egoera berria sendotu nahian lan eske hasten da. Bere iraganaren erruz lana aurkitzea ezinezkoa egingo zaio. Bitartean banketxe batetan lapurketa bat izango eta Eddyrena den gauza bat aurkituko dute. Lapurketa honetan bost pertsona suertatuko dira hilik eta arrazoi honegatik Eddy

berehala espetxeratua izango da. Joane ihes egiten laguntzen dio baina medikua hil beharrean aurkituko dira. Une berean ikertzaileek bera ez dela erruduna jakinez azaltzen dute. Eddy eta Joane iheslari biziko dira, haur bat izaten dutelarik.

Amodiozkoa den filme honek giza kritika zorrotza erakutsiz 86 minututako iraupena izango du.

urria

31 Abdikazioa 1655eko Abendua. Aste bete barru Eleiza Katolikoak, Christina, Sueciako tronuari uko egin eta katolikotasuna onartu duen 29 urtetako neska gaztearen konbertsioa ospatuko du, ate Vatikanon ongiatorri berezia eskeiniko zaio.

Berbirini kardenalaren agintepean dagoen kardenale batzarrak erregina-ohia

moral gabeko pertsona dela eta gizonezkoen ohiturak omen dituela badaki. Christina bere lehenengo aitortza egiteko irrikatzen dago, hain zuzen ere Alexander VII aita santuaren eskutik. Dominik-ek, apaiz gazteak, lehen-dabizi beste batekin egin behar duela aitortza baieztatu dio, horrela Christinak, Azzolino kardenala ezagutuko du eta honek neskaren

politika zalantzak, lizunke-riak eta gainontzerakoak ikertu beharko ditu eta berea benetako konbertsioa den ala ez epaituko beharko du.

Aitorlea eta neskaren arteko maitementzarekin istoria korapilatuko da eta guzti honen bitartean erregea hilzorian agertuko da.

Luzemetraia honen zuzendaria Anthony Harvey dugu eta antzesle gisa Peter Finch, Liv Ullman eta Cyril Cusack.

azaroa

1 Etxeratze luzea «Glencairn» ontzi zaharrak guda garaian lehergailu batzuek garraiatu behar dituzten ingaterrara. Filmea bidai luze honen istorioa da, ezegun batzuek burututako bidaiak, joan, etorri, bizi eta hiltzen den jendea. Batzuentzako inoiz bukatzen ez den bi-daia.

John Ford zuzendaria pelikula hau burutzeko talde bikaina batez baliatu zen, hala nola, Dudley Nichols eta Gregg Toland maisuak erabiliz. Zer esanik ez aktoreei begiratzen badiegu: John Wayne, Thomas Mitchell, Ian Hunter eta Barry Fitzgerald.

botoia sakatu aurretik

Kirolak zuzenean

Igandean aukera ederra kirolzale guztiontzat. Iruneke Urantzu pilotalekutik eskubaloia zuzenean izango dugu. Elgorriaga bidasoa eta Teko taldeen arteko lehia.

Astelehenean 23,30 etan Zesta-punta Gernikatik eta bost minutuko albis-tegiaren ondoren palazko bigarren partidua.

Larunbatean Zarautzik ziklo-krosa eguerdian. Beraz, txori txikiak kirol ugari eskeiniko digu zuzen-zuzenean eta patxara ederrean, pilotalekutako giroa gozatu ahal izateko aukera eta txirrindularien sufrimenduaz erruki-tzeko.

Sorterria telenobela amaitzear

Telenobela hau jarraitzen duzue-nok aste honetan istorioaren bu-kaera ezagutuko duzue edo-ta astele-henean.

Antonen lantegiak izugarri igo du eta belgiar zuzendari batzuek datoz es-keintza ezin hobeagoa eginez: 60 mi-loi eskeintzen diote bere lantegiaz. Anton txundituta geratuko da eta be-ta pixka bat eskatuko die erantzuna eman ahal izateko. Azkenean baietza emango du baina orduan hasiko dira istiluak Paulek, oker baten erruz, bile-ra bat bultzatuko bait du bere entre-presa galtzeko zorian uste duelako.

Aitzol, Mahai inguruan

Aste honetako gaia Aitzol izango dugu. Gerra zibilean afusilatuta-ko apaiz euskaltzale hau hobeago ezagutzeko aukera bikaina. Jakin ezin izan dugu nortzu izango diren hizlari, ez bait daude oraindik ziur-turik. Jesus Etxezarraga gidaturiko solasaldi hau benetan gomendatzen dizuegu moeta honetako saio gutxi bait dago, bakarra esango genuke. Etxezarragan eskutik gidaturik orain arteko saioak ez zaizkigu hastunegi-ak egin eta espero dugu Aitzol inguruko gaiak tratamendu berdina izango due-la, euskaltzale sutsu honek gutxiago ez du merezi eta.

Asteazkenean afalostean gai inte-resgarria, beraz.

dantzaldiak

■ Azaroaren 1ean Beasainen Mikel Sarriegiri eskainiko zaion omenaldiaren egitarauaren barnean Aurtzaka izeneko dantza taldearen iharduna izango da. San Martin plazan ilunabarreko 8tan.

Amalur Eguna Eibarren

Eibarko Amalur dantzari taldeak Amalur Eguna izeneko ekitaldia urriaren 18rako prestatu badu ere, ekitaldi honen barneko ospakizunek aurrera jarraituko dute hurrengo egunetan. Adibidez, urriaren 26ra bitartean Euskal Dantzarien Biltzarrak antolatutako erakusketa etnografikoa zabalik egongo da. Urriaren 24rako berriz, Amalur Musika Eskolak txistu kontzertu bat eskainiko du, beste musika tresna batzuk lagundutako txistu kontzertu bat, hain zuzen ere. Hilaren 25erako berriz, folk jaialdi bat ospatuko da bertan Lauburu musika taldeak eta Amaia Zubiria eta Pascal Gaigneren taldeak Untzuaga enparantzan kontzertu bat eskainiko dutelarik. Igande 26an berriz, Amalur Eguna izeneko ekitaldi hauen bukaera ospatuko da. Arraten, Tronpete-rriko beteranoei omenaldia eskainiko zaie eta «Amalureko» dantzari eta txistulari askori dominak emango zaizkie. Ondoren, Untzagan dantza agerraldia egingo da.

ikastaroak

■ Hondarribian hasiak dira jadanik zeramika eta tapizen ikastaroak. Ikastaro hauek Biteri Eskolan eta Itxas-Etxean izango dira. Informazio gehiago idazkaritzan.

■ Hilaren 25 eta 26rako Gipuzkoako Mendigoizale Elkarrekin orientazio ikastaro bat eratu du. Ikastaro hau, Aizgorriko san Adrian refugioan izango da. Informazio gehiago Antxon Burzian. Telefono zenbakiak: 730614 eta 733357.

Monitore ikastaroa

Bilboko «Urtxintxa» atsedendiko hezitzaileen eskolak monitore ikastaro bat eratu du. Hezitzaileen ikastarorako egitaraua jaso dugu eta datozen egunetarako ondoren doakizuen da. Hilaren 24ean, hitzaldi bat izango da. Gaia: «Atsedendialdiaren lehenaldia, oraina eta geroa». Azaroaren 1eta 2an, gorputz espresioaren teknikak aztertuko dira. Informazio gehiago nahi baduzue, talde honen helbidea honoko hau da: Astarloa kalea, 2, 3.a. 48001 Bilbo. Telefono zenbakia: 4246507.

ihardunaldiak

Kaka-Flashen

hilabete kulturala

amaitzear

Urriaren azkenengo asterako ere Kaka-Flash irratia badu zer eskaini eratu duen hilabete kulturalaren barne. Esan bezala, laugarren aste honetan, musika, zinema eta rock-a izango dira ikusgarri. Hilaren 27an, mahai-inguru bat izango da. Gaia: «Aldizkari eta fanzineak». 29an, zine emaldi bat burutuko da. Eta azkenik, 31ean, beste mahai inguru bat. Gaia: «Euskal rock radikala». Partehartzaileak: Ritxi, Kaki, Forki eta Pablo Cabezas. Emanaldi guzti hauek, gaueko 8,30tan Enparan Dorretxean izango dira.

Mikologiari buruzko astea Iruñean

Hilaren 27a eta azaroaren 1a bitartean Iruñean «Mikologiari buruzko astea» ospatuko da Ermitaña ikastetxean. Antolatzailea Natur Zientzietako Gorostidi Elkartea da. Aurkezpena, hilaren 27an izango da bertan Luis Garcia Bona-k hitzaldi bat emango duelarik. Gaia: «Mikologia Nafarroan eta lurralde mikologiakoak». 28an, Alizia Jauregi-k «Trikolomak Nafarroan» aztertuko du. Hilaren 29, 30 eta 31ean, sesio praktikoko batzuek emango dira Izaskun Ciriza, Luis M. Garcia Bona eta German Bastida-ren eskuetatik. Azaroaren 1ean, espezieak sailkatzeko ibilaldi mikologiko bat izanen da. Aste honetan parte hartu nahi dutenentzat prezioa 1.500 pezeta sozioentzat izango da, eta besteentzat 2.000 pezeta. Izene-mateak telefono zenbaki honetara deituaz egin daitezke: 113639. Bestela, Gorostidi Elkarteko lokaletara ere jo daitezke.

Beasaingo «Udazken Kulturala» aurrera

Beasaingo Udalak eta bertako Kultur eta Euskara Batzordeak antolatu duten «Udazken Kulturala» aurrera doa. Egitarauan honako ekitaldien berri ematen dute. Hilaren 24ean, «Hamaseigarrenean Aidanez» izeneko pelikula ikusteko aukera izango da. Pelikula hau Usurbe Zinean arratsaldeko 6tan eta 8tan ikusi ahal da. 25ean, erretiratuei omenaldia eskainiko zaie erretiratuen etxean arratsaldeko 6,30tan. Buruhandi eta erraldoiak ere izango dira. Antzerki emanaldi bat ere iragartzen dute. La Salleko zinean, arratsaldeko 8tan «Handitasun ametsak» Azpeitiako Antxieta taldeak emango du. Egun hau, jazz eta rock jaialdi batekin amaituko da. Tokia: San Martin Plaza gaueko 10etan. 26ean, erretiratuen omenezko bazkaria Antzizar Polikiroldegian. 27an, «Eskualdeko zabortegia: alternatibak» gaiari buruz hitzaldia. Udaletxeko batzarre Aretoan izango da arratsaldeko 7,30tan. 28an beste hitzaldi bat. Gaia: «Beasainen historia: zirriborro-aurrezpena». Hizlariak Migel Anjel Lopez eta bere taldea izango dira. Tokia eta ordua aurreko berak.

«Aztikeriazko Topaketak» Iruñean

Iruñeako Udalak aurtengoan lehendabiziko aldiz eratu dituen «Aztikeriazko Topaketak» azaroaren 1ean hasiko dira eta hilaren 9an amaitu. Hilaren 1erako «aldarrikatze kosmiko» handi bat dago iragarrita gaueko 12etan. Delako aldarrikatze hau, Farnisco de Asis Rovatti hipnologoak zuzenduko du. Julio Caro Baroja-k hitzaldi bat emango du arratsaldeko 7.30tan Ziadadelako Armen Aretoan. Gaia: «Aztikeria». Bestalde, gaueko 10.45ean Kamarako Korallak kontzertu bat eskainiko du. 2an, hitzaldiak jarraituko dute. Gaiak: «Botere psikikoa» eta «Jaiotza kontrola ikereketak astrologikoen bitartez» eta «Aztia eta kuanderoak Amazonian». Topaketa hauek aurrera jarraituko dute hilaren 9a bitartean, baina beraien berri datorren alean izango duzue.

kantaldiak

□ Urriaren 25ean Tolosako Leidor zineman **Benito Lertxundik** kantaldi bat eskainiko du gaueko 10.30tan.

□ Urriaren 31ean **Imanolek** Balmasedan eskainiko du kantaldi bat gaueko 11etan.

□ Urriaren 25ean **Amaia Zubiria** eta **Pascal Gaignek** kantaldi bat eskainiko dute Eibarko Untzaga plazan ospatuko den folk jaialdi baten barruan. Kantaldi honetan **Lauburu** taldeak ere emanaldi bat eskainiko du.

□ Urriaren 25ean Azkorian **Jotakie** taldearen kontzertua ospatuko da.

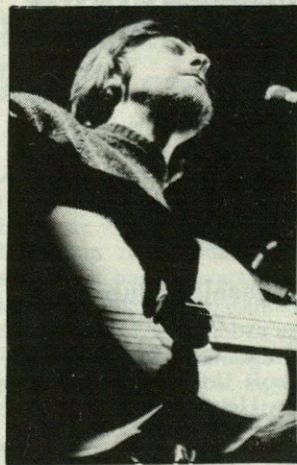
□ Urriaren 25ean Tolosan **Potato** taldeak eskainiko du kantaldi bat.

«Udazkenean Folk 86»

«Udazkenean Folk 86» Donostian ospatuko da urriaren 26ra bitartean. Urriaren 25ean **Melusine** talde frantziarrak Donostiako Antzoki Zaharrean eskainiko du bere ekitaldia. Urriaren 26an berriz, Anoeta Polikiroldegian, **Benito Lertxundik** eta **The Chieftains** izeneko talde irlandarrak kantaldi bat eskainiko dute.

Oñatin ere Folk ugari

Oñatin ere izango da egun hauetan zer entzun folk musikari dagokionez. Donostian ospatuko den «Udazkenean Folk» jaialdian parte hartuko duten zenbait taldek Oñatin ere kontzertu sorta bat eskainiko dute. Hau da beraz egitaraua: hilaren 25ean **Martin Carthy** eta **Watersons** taldeak izango dira kontzertua emango dutenak. Urriaren 26an berriz, **Melusine** talde frantziarrak arratsaldeko 7.30tan eskainiko du bere emanaldia. Ekitaldi guzti hauek Oñatiko Institutuko aretoan ospatuko dira.

Haur Abesbatzen X. Jaialdia

AZAROA

1 Haur abesbatzen jaialdi hau Tolosan ospatuko da azaroaren 1ean. Ekitaldi honetan bost abesbatzek hartuko dute parte, Euskal Herriaren izenean hiru arituko dira (Santurtzi-ko Lagun Zaharrak, Ordizia-ko Oroith Txiki eta Errenteriako Orereta abesbatza) eta kanpotik beste bi etorriko dira.

Tolosako XVIII. Abesbatzen Jaialdia

Aurtun ospatzen Tolosan ospatuko den Abesbatzen Jaialdi hau urriaren 30etik azaroaren 2ra bitartekoa izango da. Hogeitamabost dira bertera bilduko diren abesbatzak, kanpotik etorritakoak zortzi izango direlarik: Bulgaria, Polonia, Irlanda, Suezia, Brasil, Hungria eta Italia. Estatu mailatik etorritakoak zazpi izanen dira eta Euskal Herriaren izenean 23 dira bertan arituko direnak. Hauek dirab besteak beste entzun ahaliko diren abotsak: Garaziko Champeurs, Endaia-Entzun, Ondarruko Pozkario, Iruñeako Coral Mixta Principe de Viana, Hondarribiako Eskifaia, Eskoriatzako Gorosarri, etab.

Euskadiko Orkestra

Oparoa da benetan egun hauetako Euskadiko Orkestak eskainiko duen kontzertu sorta. Urriaren 27an Iruñeako Gaiarre Antzokian Beethoven-en «3. sinfonia» eta Verdi-ren «Cuatro Pezzi Sacri» izeneko lanak eskainiko ditu Donostiako Orfeoaiak lagundurik. Lan berberak eskainiko ditu urriaren 28an Gasteizko Guridi Antzokian. Urriaren 29 eta 30ean aipatutako lan horiek Donostiako Astoria eta Victoria Eugenia antzokietan entzun ahal izango dira eta bukatzeko, urriaren 31ean Bilboko Campos Eliseos Antzokian beste kontzertu bat emango du Euskadiko Orkestak. Emanaldi guzti hauetan zuzendaritza lana maximiano Valdes-ek egingo du eta Donostiako Orfeoia Antton Aiestaranek zuzenduko du.

bertsolaritza

■ Urriaren 31ean Beasaingo La Salle zineman goizeko 10.30tan bertso saio bikain bat ospatuko da. Honokoak dira bertan parte hartuko duten bertsolariak: Lazkano, Agirre, Amuriza, Murua eta Peñagarikano.

kirolak

Hilaren 25ean emango zaio hasera bolada honetako belar gaineko hokey-ari. 16 club-ek hartuko dute parte, bertan Donostia-ko Atletiko taldea ere izango delarik.

Azpeitian hilaren 26ean bertako Zezen Plazan arratsaldeaz aheri jokoak izango dira.

Omia Saindu arratsaldekarri pilota partida izanen da Hazparnen Berria Trinke-teen. Partida hau jokatu duten bikoteak honako hauek izango dira: Intxauspe eta Karrikart, Urrutia eta Dufurcq-en kontra.

jaiak

Bizkaia:

☐ Balmaseda, 23an.

☐ Muxika, 29an.

Nafarroa:

☐ Artika, 29an.

☐ Ezkaniz, 24an.

Beasaingo jubilatuei omenaldia

Egitaraua honoko hau izango da. Urriaren 25ean, Goizeko 11etan, toka eta igel jokoak. 4tan, karta jokoak (musa, tutea eta puntua). 7etatik 9etara, dantzaldia erretiratu-etu etxean. 26ean, txistularien goizeresia 10etan. 12etan, meza. Ondoren, Aurtzaka dantzataldeak dantza-saio bat eskainiko du Polikiroldegian. Eta amaitzeko arratsaldeko 1,30tan, bazkaria polikiroldegian.

Gernikako ordezkariak Leioan idi probak

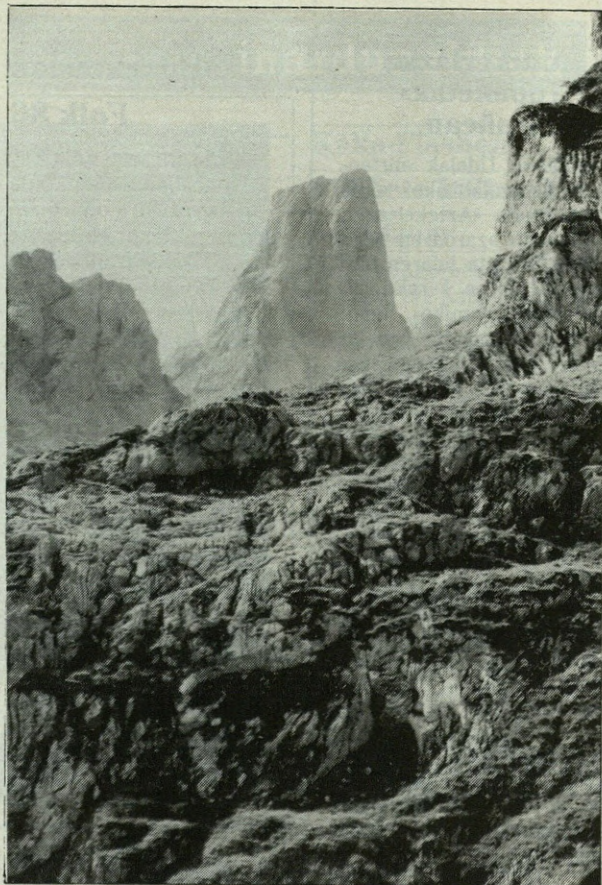
Leioako Ondiz probalekuan hilaren 24, 25, 26rako eta azaroaren 1, 2 eta 3rako idi proba batzuek antolatuta dituzte, Gernikako probalekua konpontzen ari bait dira. Proba hauek Bizkaiko Aurrezki Kutxa, Esne Ona eta «El Corte Inglés» sariketa nagusirako baliagarriak dira. Idi pare bakoitza 1.100 kiloko pisu neurrian joango da. Proba egunetan goizeko 10etan izango da idi pisatzea.

«Zure mendiak ezagutu» kanpaina berriro martxan

urria

25 Gasteizko mendigoizaleen elkarteak «Zure mendiak ezagutu» kanpainari ekin dio. aurtengoan ere. Bolada honetako kanpainak sei ibilaldi ditu bere barnean. Lehengo jadanik hilaren 18an egin zen. Bigarrena berriz hilaren 25erako dago iragarrita. Ibilaldia Arkamora izango da. Beste ibilaldien berri datozen aletan emango da.

mendi ibilaldiak

azaroaren 2rako

☐ **Mendikari** (Hazparne): Xiberoko Ibilaldi Jarraikia.

☐ **Bortukariak**: Xiberoko VII. Ibilaldi Jarraikia.

☐ **Ganerantz** (Portugalete): irteera batizango dela badakigu, baina ez nora.

☐ **Mehategi Eskola** (Fabril): Txurrako puntara, Quisicedo-Pto de Estacas.

☐ **Sestao Club Alpino** (Sestao): Cervera. Pipaon - Laguardia trabesia.

☐ **Aitzarte** (Donostia): 1 eta 2an Bidangotze.

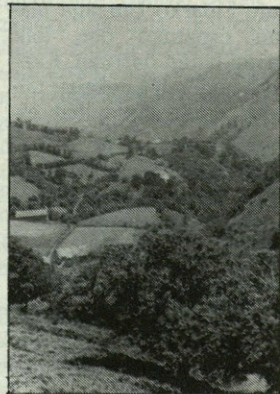
☐ **Anaitasuna** (Iruñea): Hetxo - Belagua.

☐ **Gasteiz** (Gasteiz): aparteko ibilaldia Campoo Garaira. Pico Cordel Cueto Horcada - Peña Hija - Kantabriar Mendikatea.

II Oinezko Igoera Sollubera

urria

26 Bermeoko Taraska Athletismo Taldeak hilaren 26rako Sollubera oinezko igoera antolatu du. Bertan parte hartu nahi dutenek izena honoko telefono zenbakira deituaz eman dezakete: 68811996. Bestela, ibilaldia hasi baino ordu erdia lehenago ere eman daiteke izena. Ibilaldi honen irteera ordua goizeko 11ak izango da.

Luberriagari Uztaritzen adarra jo zioteneko hura

URTERO ospatzen den «Lapurarren Biltzarrak» azken urteotan Ipar Euskadiko abertzaleen eta batik bat gazteen buruhaustea plazaratzen ditu herri bakoitzak haruntza agertzen dituen karrozak direla medio. Aurtengoan ere bazen karroza andana polita, eta arrakastarik handiena argazkian ikusten den honek bildu zuen. Azkaineko alkateak duela gutxi itsasontzi bat eresia bait du turistak ibaian barna Lohizunetik herriraino ekartzeko, «Izokina» ipini zion izena; baina zein izango zen bere sopsresa oharu zenean itsasorako egina izateagatik ez zela egokia errekarako! Lohizunetik igotzen ahal dira turistak Azkainera... marea gora denean. Zazpi milioi libera zahar (milioi ta laurehun mila pezeta) alferrik gastatua egozten diote orain Luberriagari herritar batzuek, eta langabeziak direnek bereziki. Karroza pasatzen ikusi behar izan zuen Azkaigo alkate izatearekin batera Uztaritzeko kantonamenduko kontseilaria ere baden Anje Luberriagak. Etxera bidean, karrozako nesketako baten aitak agurtu omen zuen Luberriaga eta honek haserre bizian: «Azkainen badela izokina, eta baita ere koxkoilak!».

Andres Cassinellok bere kargua galdu nahi izan zuen

ABC egunkarian erretiratu gabeko militar baten lumatik gutxitan atera den bezalako artikulua gogorra izkribatu zuen Cassinellok. GALEko buru alde guztietatik bera seinalatzen dutela eta Guardia Civilaren barruan sindikatuaren bidez maniobra tzen ari direla salatzarekin batera, artikulua berean Parlamentua, kazetariak, ministroak, komunistak eta Gobernuako partaideak berak ere sartu ditu, Jon Idigoras terroristatzat jotzearekin batera. Bere haserre iresten ez duela jakin eta nerbioak galdu dituela dio bertsio batek. Beste bertsio bat bada: lehendik ere argitaratua zegoen berak ez duela Guardia Civilaren zuzendaritza nahi, berak antiterrorismoaren adarra gidatu nahi duela. Horretarako jeneral karguarekin aski badu. Eta bide batez, abisoa pasa die politikoa eta kazetariei, bromak bukatu direla alegia.

Protesta artean pasatu zen berriro ere errege espainiarra

AURREKO aldian Gernikara heldu baziren Espainiako errege-erreginak, Deustuko unibertsitatearen 100. urterena ospatzeko deitu dituzte horretako buru diren jesuitek. Erregeak Bilbon ziren orduetan, Bizkaiko hiriburuan bezala Donostian manifestaldiak izan ziren erregeen kontra, eta eguerditik hasita arratsaldean zehar luzatu ziren. Deustuan, bitartean, Joxemiel Barandiaran «Doctor Honoris Causa» izendatu zuten. Mesede hobe egingo zioten unibertsitate horretako jesuitek Ataungo «Sara» baseritik Lapurdiko Sarara ihesi joan zenean pittin bat lagundu balio, edo bere lanetarako erreztasunak ematen saiatu balira.

Txernobil-eko hodei irradiaktiboa Euskal Herritik ere pasa zen

TXERNOBILgoa gertatu zenaren ondoren, Europa osoan egin ziren irradiaktibitate neurketak. Hori zela medio jakin genuen Ipar Euskadira ere iritsia zela bere eragina. Hegoaldean, espainolak bait dira, sartu zenik inork ez zuen esan, hodeiak irradiaktibitateak Bidasoari kaso egingo balio bezala. Orain «New Scientist» aldizkariak plazaratu ditu Europako Ekonomi Elkartek ordaindutako azterketaren ondorioak. Horietan ageri denez, laino irradiaktiboak Euskal Herria ere harrapatu zuen. Europar zehar irradiaktibitatearen kontrol estuak eta esne eta barazkiak jatearen galeraztea ekarri bazituen hodeiak, gure artean neurri bakar bat ere ez zen hartu. Ez dirudi neurketari inork ekin dionik informe hori argitaratuta ikusi ondoren ere.

Hiru ertzain auziperatuak Garaikoetxearen telefonoaren 'pintxazoa' dela eta

AZPEITIAKO juezak (jueztzak, emakumea da-eta) sekretuzko deklaratu zituen bere garaian Zarautzen Telefono konpainiak duen egoitzean Garaikoetxeari egin zioten tranpa zela eta. Sekretuen gainetik jakin ahal izan denez, oraingoz hiru ertzain daude auziperatuak afera honetan. Hari hori konfirmatzekotan, lehendabiziko aldiz legez kanpoko telefono kontrol batean inplikaturik agertu litzateke Ertzantza.

PNVko Batzarrak errieta Arteagan Gorordori ETBren ahulkeriagatik

ARTEAGAN egindako azken batzarrean, PNVko zenbait ordezkari mahaira atera zuen Ardanzen irudia behar bezala gorapatzen Euskal Telebistak jartzen duen interes kaxkarra. Garaikoetxeari denbora gehiegi eta alderdiko burukideei gutxi egi ematen zitzaiola aurpegiatu zioten ETBko zuzendari eta aldi berean PNVko Batzarren Nazionalako kide ere baden Gorordori, eta gure berriek diotenez batzarra asko luzatu zen puntu honetan. PNVko baseak oso minberak daude telebistatik beren alderdiaz ematen den irudiarekin, eta Alderdi Egunaren ondoren TVE aurrean protestak egin zituzten. Hala ere, EITB entean jekideen kontrola handiegia dela eta alderdiaren panfletoak sarri egi agertzen direla uste da gainerako alderdietan.

Arantzazun eta Bilbon dira zitak

Bakearen aldeko mugimenduaren eta negoziazioaren artean

Hauteskunde kanpainarako motorrak berotzen, nahasketa giroa dabil bazterretan. Bakearen aldeko mugimendua gorpuzteko ahaleginak, Herri Batasunak negoziaketa politikoaren inguruan daraman kanpaina, Garalkoetxeak Donostian egin duen kanpaina-hasiera burrunbatsua eta Abenduaren 1erako iragartzen den gobernabilitate prolema, horra zenbat plano ezberdinetan lehiatzen den gure aktualitate politikoa.

Bi-hiru mila pertsona bildu ziren Or dizian joan den larunbatean, Maria Dolores Katarain «Yoyes»en omenaldirako. Bakearen aldeko mugimendu ezberdinez aparte Euskadiko Ezkerra eta

Eusko Alkartasuna ziren bilkurarako deia egin zutenak, eta mitin-kantaldian zehar arrazoin mamitsurik eman zen.

«Yoyes»en hilketak zirrara handia egin zuen Euskadi osoan, baita politiko-

ki ETaren aldamenean kokatzen dire askoren artean ere, eta nolabait ETako burukide-ohia bihurtu da azken hilabeteetan Bakearen aldeko Mugimendua gorpuztuz dakarten indarren sinbolo.

Asteburu honetan Arantzazun izango da zita

Ordizian entzun ziren arrazoinen artean, batzuek oihartzunik izanen dute ondoko hilabeteetan. Polimili-ohi batek, Txepek, ETA 1982an bukatu zela

defenditu zuen, besteak «miliak» direla. Yoyesen egunerokoaren zatiak ere irakurri ziren, bere omenez argitaratu den liburu batean datozenak, eta hortik datozen asteetan zerbait gehiago etorri daiteke.

Elizak parte hartzen du mugimenduan, eta asteburu honetarako iragaritzen da batzar bat Arantzazun, bakearen alde, ahalik eta gazte gehien bildu nahi dituen, eta Aita Sainduaren eskakizunarekin ere lotzen dena. Bakearen aldeko mugimenduari oinarri sozial bat bilatzen zaio.

Afera honetan, ETari buruz eta Herri Batasunari buruz azken urteotan erabiltzen den kalifikatibo sailaren ondoan («militarismo fascistoide», irrazionalitatea, eskizofrenia... fenomeno armatuaren deskripzio bat suposatzen duten ideiak), ARGIA ere ikutu du era-soak. Yoyesen senar Juanjo Dorronsorok gure astekaria publikoki «Egin» eta «Punto y Hora»ren zaku berean sartu ditu eta horiekin batera gurea ere «medio de desinformación» kalifikatzen.

Horietako baten aipamena, gainera, bere finantzetako zuloak «denok daki-gun nonbaitetik» betetzen direla baieztatzen zen, eta pentsa liteke ARGIA ere ukitzen duela horrek. Ekar ditzakeen ondorio guztiekin. Irakurleak juzgatuko du holakorik merezi genuenik.

Bilbon negoziaketa politikoa eskatuko da

PNV ez da azaldu Ordiziako omenaldira, eta horrekin batera iragartzen da Herri Batasunak larunbat honetarako antolatutako duen manifestaldia ere ez dela agertuko, ekintza elektoralista dela kontsideratuz. Hauteskundearen emaitzak jakin arte prudentziaz jokatu nahi du PNVk, eta distantziak mantendu batzuegandik bezala besteegandik.

HBk, aldiz, azken hilabete eta urteotan bezala, ETA eta Estatu Espainolaren arteko negoziaketaren bila bideratzen du bere estrategia, eta hor kokatzen da 25eko manifestaldia, hain zuzen Autonomi Estatutoaren zortzigarren urteurrenarekin kointziditzen duena.

Indar politikoen zatiketa handian eta abenduaren lehen gobernuaren eskuratzeko zailtasun izugarrian izango diren itzaropenean, bere paperak gorderik dauzkate HBko buruek. Gasteizko Parlamentuan ez dutela parte hartuko baieztatu du Iñaki Esnaolak, baina une puntualetan parte hartzeko ateak zabalik direla.

Gobernabilitate falta espero delarik, negoziaketaruntz bultzako lukeen edozein ekintzatan sartzeko prest agertu dira HBko buruak, eta alderdi politikoko horretako iturri batzuek azpimarratzen dute Parlamentura momentu espeziozalen batean agertzeko posibilitatea.

Ingobernabilitatea, telebistak eta Iparralde

Ingobernabilitatea PNVren zatiketarak probokaturik dator eta PNVk eta EAK botoak nola banatuko dituzten, bien ar-

Errefuxiatuen estradizioak eta abertzaleen etsipena

«Un toque de atención» titulua ipini dio joan den astelehenean «Zohardia» delakoak astero «Egin» egunkariko orrietan plazaratzen duen bere «Crónica de Iparralde» artikuluari. Lehendabiziko zatia arretaz irakurtzekoa da.

Hamabi, hamairu... tantaka jarraitzen da errefuxiatuak polizia espainolari entregatzea. Agustin Azkarate eta Alberto Barrera izan dira azkenak. Aste honetako espultsatuak, hitz korrientek eta banalizatzaileetan. Irrati eta komunikabideek berria edo artikulua prest dute ordurako. Bakarrik izena, adina eta jaioterria aldatzen dira. Hain izotzekoa da banalizazioa, fatalismoaren abiapuntua. Eta tamalez, hau da Mugimendu Abertzaleen gogo egoeraren ezaugarri oinarritzakoa. Mingarria bada hori konstatazeara, areago da hori kronika honetan idatzi beharra, jakinik etsaiak lupaz irakurtzen dituela lerro hauek. Zenbat gustatuko litzaiguke beste gaiak ukitzea, ugariak, berriak, perspektiba alaiagoetatik!

Baina ez da beste erremediorik. Ipar Euskadiko errealtatearen oihartzun izatea egokitzen bazaigu, nahitezkoa dirudi Mugimendu Abertzalearen saillean ikusten den inmovilismoa islada-tzea. Egia da gertakizunen erritmoa,

komunikabideen blokeoa, bere amalgama, gainean dugun antiterrorismoa, euskalduna den ororen kontra dagoen agresibitate maioritarioa, oztopo handiak direla kontraofentsiba politika bat desplegatzeko. Gainerantzean, ez da errefuxiatuen defentsa Mugimendu Abertzalearen krisiak joa daukan sail bakarra. Maila politikoan bezala kulturalean ere, atzerakako joera ebidente baino gehiago ere bada. Kezkagarria da. Eta areago egoera honetan, lurralde hauetan Mugimendu abertzalearen partaide den edonori benetako esfortzu bat esijitzen zaionean.

Zulo honen errealtatea aitortzea, hala ere, ez da aski. Horretan ados datoz mugimenduko joera guztiak, organizaturik daudenak eta ez daudenak. Zinez presakoa dena krisi honen azpian dauden arrazoinen analisi sakonari ekitea da, Iparraldeko Mugimendu Abertzaleak nazio askapeneko prozesu orokorrean jokatu behar duen pape-rarena bezala.

Barne borrokak badirela esatea ez da inongo sekreturik. Errealitatearen analisisan eta 25 urtetako historian elkarrengandik urrunduz doazela, lan politikoari ekiteko modu ezberdinak erakartzen dituzte, lan batzuek besteen aurretik jarriaz.

Batasun organikoaren edertasunak kantatzea berriz elkarrengandik aparte dauden eta oraindik minimoki definitu ez diren kanpoen izakera bera ukatzea litzateke. Zein da, beraz, irtenbidea? Iniziatiba politikoa berreskuratzea berriz baseko lanean hasi beharra dago, batik bat argitze ideologikoaren inguruan. Errefuxiatuen defentsari dagokionez, Hego Euskadi determinatzaile nagusizat daukan egoeraren ulermen orokorrak bakarrik egin dezakete argi gertakizunak eta borrokagune honen neurri estrategikoa ulertzeko.

Errefuxiatuen estrategiaren eta Nazio Askapen Mugimenduaren borrokaren eduki politikoa ahazteak sarritan perspektiba faltara darama, frustrazioa sortzen duen inmediateismoan bukatzen den desengainora, edo orohaldun azaltzen den etsai baten aurreko inpotentzia.

tean lehen haina bilduko duten, galduak nori joanen zaizkion eta berririk etortzekotan nondik iritsiko diren eztabaidatzen da alde guztietan.

Belodromoa betetzeko sinbolo baten arriskua hartu eta irabazi egin du Garaikoetxeak. Nazionalismoaren ideien defentsarekin batera bide errealistetatik ibiliko dela agintzen du Eusko Alkartasunak, eta oztopo guztiak gaindituz (ETBrena ez da txikiena, ikusi beharra dago nola tratatzen duen telebistak PNV eta nola EA) kolpe politik eman du. Iparraldeko ordezkariak ekartzea, esate baterako.

Nazionalismoaren aldarrikatze garbiago batek botorik bilduko al du? Oraingoz inkestek emaitz ezberdinak eskaintzen dituzte. «Tiempo»k EA jartzen du argi eta garbi irabazle. Itxura hobea du «Diario Vasco»koak: Gipuzkoan EA nagusitzen da PNV bozkatu duen orbitan, eta Bizkaian aldiz aparatua.

PNVk Leizaolaren omenaldiekin jarraitzen du

PNVk hauteskundeotan egingo duena da inognita nagusietako bat oraindik ere. Kanpainaurrea Jesus Mari Leizaola lehendakari-ohiari egindako omenaldiz ari dute osatzen, eta aparatua engrasatua edukitzeaz gain autonomiaren poderioz sortutako komunikabideak ere ongi kontrolatzen dituzte.

TVEk Alderdi Egunari emandako tratua kexu baziren PNV eta EGI, Garaikoetxearenek ez dute protesta gutxiago eginen. «ETBren informatiboak ikusi besterik ez daukak», salatzen dute EAKoek. «Arzalluzen hitzaldien pus-kak jartzen dizkiate, eta Garaikoetxea denean hizlari bere abotsa ez duk entzuten, 'off'ean dagoen batek espliketzen dik. Euskadi Irratiaz zer esango diat. Bazirudik jendeak normalizat daukala Mikel Atxaga, Amatiño eta Joserramon Belokik egiten duten elkarrizketa saila, egunean bi aldiz ematen dutena».

Irudiarekin dauka prolemarik handienak PNVk. Batetik gobernabilitatea eskaini beharra eta bestetik oinarri nazionalisten defentsa. «**Sekula ez diot uko egin autodeterminazio eskubideari**», deklaratu du Ardanzak. Manio-brabilitate tarte handia dauka PNVk, eta Gipuzkoan erakutsi du oraindik daukan indarra: zerrenda txukuna eta azkar prestatu du, garrantzia bat duen jendearekin. Kronista politikoeek galdetzen dute, ordea, hori aski izango ote zaien Gipuzkoan Garaikoetxearen gantxoia bentzutzeko.

PSOEren arrankatu ezinak eta EEren aukera ona

«Diario Vasco» egunkariaren kalkuluetan, PNVk Bizkaian irabazi behar luke, Gipuzkoan HB nagusituko litzateke eta Araban berriz PSOE. Kalkulu guztiak dagoeneko botoa nori eman erabakitzeke daukatenen gainean daude eraikiak. Eta botoa erabaki gabe dute

nen artean, PNVkoak dira gehienbat zalantzan daudenak. Horregatik ari da jadanik hauteskunde kanpaina batez ere EA eta PNVren artean zentratzen.

PSOEk behar luke izan, teorian, alternatiba, baina kanpaina berotzen kostatzen ari zaie. Txiki Benegasen irudiak ez dauka bi jeltxoen aldamenean kartzeko indarrik. Bi faktorek lagundu dezakete epe laburrera: CP eta APk bizi duten krisiak boto espainola PSOera bidaliko du hein handi batean, eta Olinpiadak Bartzelonan egitea erdietsiz sozialistek lortu duten garaipenak euforia giro bat sortzen du nazionalismo espainola den guztian.

Inkestek EERI posibilitate onak erakusten dizkiote. Euskal politika gertutik segitzen duten askok uste dute Euskadiko Ezkerrakoei kojuntura polit bat egokitzen zaiela, baina gerta liteke bere botoetatik EA hastea lapurretan. Inkestak emaitzak, edonola ere, kontuz hartu behar dituzte EEkoek, azken hauteskundeetako inkestak beti goitik jo dutela ikusita.

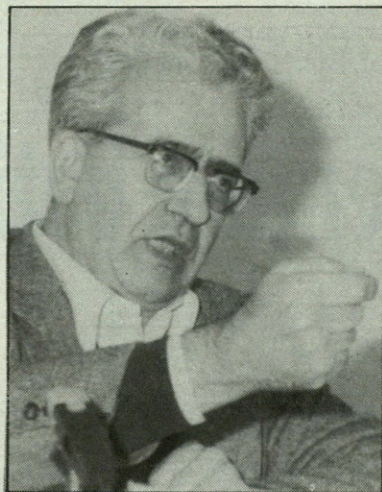
Bahiketa bat eta estradizio katea teloi moduan

Azaroaren 30a oraindik urruti dago, ordea, eta hasiera batean marjinalak diruditen zenbait gertakizun zertan bukatzen den ikusi beharko da. Luzio Aginagalde enpresagizon gasteiztarraren bahiketa dago tartean. PNVko kidea izanik eta aspaldiko jeltxidea, giro berezi bat sortu da bahiketa honen inguruan. Eusko Jaurlaritzak PSOEren zentralismoaren kontrako frontea eskatua zuen egun horietan, eta askok PNVren eta HBren arteko hurbiltze bat ulertzen zuten horretan. Arzalluzek agindu du bere baseak mobilizatuko dituela bahitua askatu dezaten.

Kanpainan bere marka utzi dezakeen beste puntua errefuxiatuena da. Lerro hauek idazterako hamahiru dira Estatu Frantsesak espainolei entregatutako iheslari hegotarrek, eta Ipar Euskadin hauen egoera sekula ezagutu ez bezalako neurrietara ari da iristen. Larresoronetxe inguratu eta hiru orduz «Aloña» izeneko errefuxiatua ateratzen saiatu ziren polizien ekintza bezalakoak oso adierazgarriak dira.

Estradizioak eguneroko ogia bailiran banalizatu dira, eta erreazioak ez dira orain arte espero zitezkeenara inguratu ere egin. Aginagaldereen bahiketak, Bartzelonako bonbak eta auto frantzesak saltzen dituztenen kontrako leherketek ofentsiba berri baten seinaleak ematen dituzte.

Iñaki ZUBIONDO

Xarriton, Larronde eta Larroulette, sinbolo ala zerbait gehiago

Hegoaldeko alderdi politiko batek bere ejekutiban Ipar Euskadiko hiru pertsona edukiko ditu, Eusko Alkartasunak Donostiako Belodromoan egindako mitinean adierazi zenez. «Ez zarete gehiago 'extraterritorial' izanen», esan zuen Garaikoetxeak Xarritoni begira.

Berrikitan Euskaltzaindian sartua den Piarres Xarriton ageri da, izan ere, EAREN zuzendaritzan. Ipar Euskadiko mugimendu abertzale eta euskaltzalean aspalditik ezaguna da Xarriton. Bere ondoan izango du Jean Claude Larronde, garai batean EHAS alderdian ibilia, «Enbata» alderdi partaide eta gaur egun Euskal Batasuna taldearen zerrendetan agertzen dena. Hirugarrena, Larroulette, Kanboko familia abertzale batekoa da eta aspalditik PNVren inguruko bezala ezaguna.

Euskal Batasunaren sorreran Piarres Xarriton eta Jean Claude Larronderen izenak ageri ziren, eta EBren kontzeptu berezi bat duten zenbait hegotarrek sustoa eraman zuen igandean. Eusko Alkartasunak datozen hilabeteetan erakutsiko du hiru ipartarren presentzia sinbolo hutsa den ala zazpi probintziak barnean hartzen dituen estrategia osatzeko gai den.

PNVren eskua Iparraldean orain arte Luberriagaren «Goiz Argi» elkartearen eta «Ager» alderdiaren inguruan ikusten zen, eta hauek jotzen ziren aparatoaren aldekoetat, Azkaineko alkatea Garaikoetxearen aldekoa zela uste zen bitartean. EBko batzuk EAREN alde ateratzean, mapa pittin bat gehiago konplikatzeko da.

Gainerako alderdi abertzaleei, bestalde, ebidenteago agertzen zaie Ipar Euskadiri buruz duten eskasa. Ipar Euskadik estrategia batean leku izateak ez du nahitez ejekutiboan ordezkari kopuru bat edukitzea esan nahi, baina bai estrategia horrek Ipar Euskadiri buruzko proposamen batzuk egin eta dinamika batzuk bultzatzea, eta beti ere hango egoera estrategia barnean kontutan hartzea. Iparraldeko abertzaleek Hegoaldean Herri Batasuna zuten lehen erreferentzia, gehienetan. Orain...

I.Z.

ETA inplikaturik omen zegoenekoa

La Penca: atentatu bati buruz argibideak

1984ean Eden Pastoraren kontra egin zen atentatuaz erdi ahaztuta ginen honezkero. Maiatzaren 30ean. La Penca kanpamentuan, San Juan ibaian, Nicaragua eta Costa Rica bitarteko mugan. Pastorak periodistak konbokatu ditu... Hara non, atentatua egin zen prentsaurre hartara joandako bi kazetarien inbestigazio-lanari esker, informe bat kaleratu berri da, aferaren gainean argi nahikoa proiektatzen duena.

ARDE, Pastoraren erakunde kontrairaultzailearen barnean, borrokak ziren egun haietan. CIAk ultimatum eman zuen, FDN (Fuerza Democrática Nicaraguense) kontren beste erakundearekin bat egin zezaten, eta iparramerikar agentziaren babespea onartu zezaten. Bestela, diruz eta materialez laguntzak moztuko zituela.

Pastorak ezetz esaten zuen. Akordio batera iristekotan, FDNko buruzagitza zeuden somozistak aldatu beharko zirela, zioen. Gainera bazekien, batuz gero ARDEko agintea galduko zuela. Costa Ricako telebista kanal batean egindako elkarriketatze batean esan zuen: «Hori baino lehen, CIAk akabatu beharko nau».

ARDEko buruzagi politikoak, berriz, batzearen alde jotzen zuen. Alfonso Robelo zen, FDNko Alfonso Callejas buruzagi politikoaren lehengusua. Callejas hau CIAren kontaktua zen. Erakunde berriaren buruzagiak, Robelo eta Callejas izango ziren.

FDN, CIA eta Robelorentzat, Estatu Batuetako kongresuaren aldetik laguntza handiagoa jasoko zuen erakunde kontrairaultzaile bakar bat osatze bidean Pastora zen oztopo nagusia. ARDEren barruan bi sektore azaldu ziren: Pastorarena eta Robelorena. Maiatzaren 27 eta 28an, ARDE bigarrenaren alde agertu zen, FDNrekin bat egitearen alde beraz. Pastorak eta beretarrek erakundea lagatu zuten.

Orion Pastorak, Edenen lehengusua, 30erako konbokatu zuen prentsaurreko bat. Hogeitabat kazetari azaldu ziren La Pencara. Hasi eta minutu gutxitara, lehergailu batek eztanda egin zuen. Hiru kaze-

tari hil ziren, gainontzeko guztiak eta Pastora bera zaurituta suertatu ziren. Bertan zen Tony Avirgan eta Martha Honey bere emaztea, biak EEBBtako irrati-kate bateko kazetariak, atentatua inbestigatzea erabaki zuten.

Prensaurrea joandakoetan, Per Anker Hansen, ustez Dinamarkako periodista zena aurkitzen zen. Batzuk leherketa baino minutu batzu lehenago maleta handi bat karreiatzen zuelarik gogoratzen dute. Atentatu egile bezala identifikatu zuten laster.

ABC katea eta ETArek ardurak

Atentatua eta berehalaxe, Costa Ricako eta munduko prentsak albiste kontrajarririk eskaini zituen. Hansen euskaldun, frantses, aleman, libiar, irandar, palestindar, israeldar eta uruguayartzat identifikatzen zuten. Sandinistak, ETA eta Italiako Brigada Gorrikoak ere aipatzen ziren. Inbestigatzea zail agertzen zen.

Notizirik zabalduenaren arabera, Euskadiko ETA zen atentatuaren egilea, gobernu sandinistaren enkarguz. Washington-eko albiste-agentzi batzutan jasotako deietan, Estatu departamentuak eta Defentsak izan ere, ETARI bizkarreratzen zioten atentatuaren ardura.

ABC kateak hedatu zuen notizia. Gero beste tb-kate bateko komentaria batek, Robert Leiken, Ertamerikari buruzko espezialistak, «ETAko euskaldun terroristek, Nicaraguako Tomas Borge barne ministrariaren laguntzaz, burutu dute ekintza», baieztatu zuen. Luze joko luke horren inguruan eman ziren desinformazio guztiak hemen aipatu nahi bagenitu.

Laster behintzat, hemendik eta handik, ETArek inplikazioaren ebidentzia goitiki

Amac Galil, atentatuaren egileak, zauritu-gisa agertu zen orduko argazkietan (etzanda, ezkerrera, kamararekin).

behera etorri zen. Azkeneko puntzada Edgar Chamorrok eman zuen. FDNko komunikazio-buru-ohia da berau, eta adierazi zuenez, CIAk bazuen lehendik ere pentsatuta, bere ekintzak gordetzekotan, ETArek erabiltzea. Kontatu zuenez, 1983an, Honduraren FDNkin aritzen zen CIAko batek, afixe batzuren zabaltzea proposatu zion, non Ertamerikako mapa bat agertzen zen eta pistoladun esku bat gainean; testuak eskualdeko ETArek presentzia salatzen zuten. Chamorrok ezezkoea eman omen zuen, ez bait zuen uste ETA han peligro bat zenik.

Costa Ricako komunikabideek, eta politikoek, beren aldetik, sinistu ei zuten ETArek erruaren historia. Ez gehiago arakatzea, gurago izan zuten, bederen.

Avirgan eta Honey-ren ekintzak

Bi kazetari hauek, lehen esan dugunez, gehiago jakin nahi dute. Costa Rican urte anitz daramatenez gero, errekurso eta kolaboratzaile guztiak mobilizatzen dituzte, ondorio hauetara ailegatuz:

1. Costa Ricako seguritate zerbitzuek bazekiten alde zuretik atentatua izango zena, eta ez zuten galera zuten deusik ere egin.

2. Estatu Batuetako enbaxadak desinformatze kanpainian parte hartu zuen eta Costa Ricako gobernuaren inestigazioetan bere laguntza ukatu zuen. (Curtin Winsor, orduko enbaxadoreak, Avirgan ETArekin harremanetan zegoela ere, salatu zuen).

3. Pastoraren atentatuan «kontra» rekin binkulatutako Miami kubatar herbesterratuak eta John Hull, CIAko agentea eta FDNk erabilitako etxalde baten jabeak, parte zuzena hartu zuten.

Atentatua CIA eta FDNren ekintza bat izan zela, ondorioztatzen zuten. Pastora bera, bestalde, eta bere kolaboratzaileak, horretan zeuden. Sinisgaitzeko kasualidade batez Avirgan eta Honey-k lokarri guztiak lotuko zituzten.

Ez da pelikula bat

1985eko martxoaren 29an, Carlos, costaricar arotz gaztea, taberna batera sartu zen, zerbeza bat edatera. Han zegoelarik, hiru gizonezko sartu ziren. Bi atera ziren geroxeago, hirugarrenari itxadoteko esanaz. Carlosek, ahoskeragatik, nicaraguarrek zirela, ezagutu zuen. Bi haiek irten-dakoan, bestea, ai-hoska eta negarrez, hasi zitzaion Carlosi, «lagundu, izkutatu nazazu, aldegin nahi dut. Estatu Batuetako enbaxada dinamitu behar dute eta amerikar enbaxadorea akabatu; aldegin nahi dut...»

Horrela kontatzen du behintzat «Pensamiento propio» hilabetekari jeneralean fidagarriaren irailako aleak. David omen zeritzon tipo harek FDNko komandoki-dea zela esan omen zion Carlosi... Honi berriz bere auzokide batzuek lagundu zezaketela bururatu zitzaion: Avirgan eta Honey.

Davidi esker bi kazetariak zirkulua osatu zuten. Izan ere Daviden komandoa Pastoraren hiltzeko sortu zen, halaber Costa Rica eta Nicaragua artean tentsioa sortuko zuten ekintzak egitekotan. La Pencakoa berek burutu zuten. Hurrengo EEBBeko enbaxadorea hiltzea izango zen, gero sandinistek leporatuko zitzaizena.

Sinistu egin behar, Pastorari bonba ETak ipini ziona

Komando haiek bazuten hainbat base eta entrenaleku Ertamerika guztian, Costa Rican printzipala John Hull-en etxaldea zelarik. Gobernuaren-eta, bazuten nahiko kontakturik, bertan lasai asko ibiltzeko moduan.

Hansen beretik —prentsurreko kazetari misteriotsua, bonbaren eramalea— libiar eskuindar bat zela konprobatu zen, Amac Galil izenekoa. Terrorista profesional bat.

Edenen aurkako ekintza FDNk planifikatu zuen. CIAk luzatu zituen 50.000 dolar gastuetarako. Costa Ricako funtzionari batzu inplikatu zeuden, Amac Galil ihes egiten lagunduz eta inestigazioari traba ugari ezarriaz.

Hilabete zenbaitez kazetariekin aritu eta gero, David eta Carlos bahitu zituzten, San Jose-n bertan. Carlos-ek hanka egin zuen, eta bere familiarekin atzerriratu, ez hola Davidek, zeinaz hilik egon daitekeela susmatzen baita.

P. S.

Nazio-gatazkaz, gauza pare bat

V. oeren-go (frantsesez: Fouron) herrialdeko hizkuntzazko arazoa urruti heldu da. Kolumna hau idazten dudanean, Belgikako barne-ministrari frantses-mintzodunak bere dimisioa aurkeztu du, neederlanderaren aldeko taldeek mobilizapenak iragarri dituzte eta Estatuaren politikagintza desoreka nagusitu da. Azken finean nazio-gatazka hau erlatiboki txikia iruditzen zait, baina Europako estatuei buruz egin beharreko beste erreflexio pare baterako bide ematen dit. Europako estatuak, nahiz garai «moderno» hauetako eritzi-korrante nagusia guztiz bestalderakoa den, bazterreko nazioen (nazio txiki, minorizatuak) erabateko ukapena dira. Entzun ohi dugu: «Frantzia nazio bat da, bertan hizkuntza desberdinak erabili arren». Zeinak ez bait du esplikatzen Estatu hizkuntza desberdin horiek desagertu daitezzen zergatik ahaletzen deri. Eta horretan ahaletzen dela dudagabekoa delarik, halako politikak, zer esan nahi dezake, ez bada bretoiak, katalanak, okzitanoak, kortsoak, altsaziarrak eta euskaldunak frantsesez arituko direnean bakarrik izango direla benetan frantses? Hizkuntz aniztasuna ez da Europako gaurko «nazio» handien batasunaren «lagungarri» bat: batasuna aniztasunaren desagertzetik pasatzen bait da.

Beste bat, Espainian adibidez asko ibiltzen dena, «elkarrekin bizi nahi izate» arena da. Pierre Maugué-k «Estatu-nazioaren aurka» bere liburuan poliki esaten duenez, nahikunde hori, hurbiletik begiratu gero, elkarrekin bizitzeko sortu den ohitura besterik ez da. Ez da bat ere seguru, euskaldunak edo-ta katalanak bitan hautsi eta beste batzuekin bizitzen hasiko zirenik, ez baliutze horretara behartu. «Borondatezko nazioa» ez da, beraz, fatxada bat baino, zeinaren atzetik Estatuaren aparatu militarra perlatzen bait da, interbenitzeko gertu, herriek uste ez bezalako xedeak agertuz gero. Ustez horrelako ideia simple-samarrak gehiago erabili beharko lirake, gure herriko batzoki eta bestetan, «Europa de los pueblos» baten alde hitz eginez gero, adibidez, zertaz ari garen, denok jakin dezagun.

Pablo SASTRE

Hamalau «reintsertatu» hilik Filipinetan

NPA, Herri Armada Berriaren hirurogei bat gerrilari burututako ekintza batean, hamalau gerrilari-ohi, gobernuari armak eman eta bere reintsertzio-neurritara bildu zirenak, hilik suertatu ziren, eta beste bost larri zauriturik. Atentatua Mindanaon gertatu zen, gerrilari izandakoak gobernuak berentzat antolatutako ekitaldi batetara abiatzen zirenean.

NPAkoek ez dute momentuz armarik utziko

Oinezko baten ibilerak

Pirineoen alderik urrunena, Ekialdea

Zein mendizalek ez du pentsatu inoiz, Pirineoak batetik bestera oinez zeharkatzea? Hamaika mendizalek amestu du Kantauri itsasoko gatz gorpuzean itsatsita, Mediterraneoako urpeletara oinez heltzea. Eta zein mendizalek ez du ezagutzen Ordesa, Vignemale edo «Selva de Oza»? Baina dudarik gabe, euskal mendizaletuen artean gutxi ikusi du eguzkia irtetzen Sailport mendiaren tontorretik edota gutxi ezagutzen du katalandarren gailur garaiena den Pica d'Estats.

Dozena bat kilo bizkarrean hartuta, egunean sei, zazpi edo zortzi ordu ibiltzeak izan zituen komeriak lehen egunetan.

Pirineoak hain zabalak izaki, eta gertuko beti ere eskurakorragoa izanik, trenez Bartzelonaraino joan eta bertatik beste trentxo bat hartuz, «Banyuls sur mer» frantziar Katalunyako herriska hartu genuen abiapuntutzat. Mendi ibiltzean ohitua egotea ez da beste munduko gauza, mendiz inguraturik bizi garen lurraldean, baina dozena bat

kilo bizkarrean hartuta, egunean sei, zazpi edo zortzi ordu ibiltzeak izan zituen komeriak lehen egunetan.

Bi mila eta hiru mila metro bitartean

Klima mediterranea, nahiko lehorra, arlelatz, arte eta arantzadun landarez hornitutakoa izan genuen lagun le-

hen egunetan. Hura ez zen gure irudimenean genuen Pirineoa baina zalan-tzarik ez zegoen, Pirineoa zen. Ondorengo egunetan gure begirada mendietan galduko bazen ere, lehen egunetan batetik bestera, zabalero guztian besarkatzen genuen, Argeles-etik, Port-Bou bitartean, eta atzean beti itsasoa... Bazirudien ez gurela ezer aurreratzen, eta gure ustea, 200 edo 250 metrotako garaierako herrietatik pasatzean, areagotzen zen. Halere, nahi izan ala ez izan, abixatu ere egin gabe, bapatean 2.700 metrotako mendiak agertu ziren gure aurrean; bezperako «Col de Perthus» eta «Amelie les Bains» zokorik zokonean utzi genituen.

Argazki kamaretako «klik»-ak entzuteak paisaia gero eta ederrago zela adierazten zuen eta sorbaldak eta hankak gero eta arinago mugitzen eta pisua jasaten zutela ere, ez zen gezurra. Gainera, ez dakit nori, baina norbaiti eskerrak eman beharrean geunden, biharamonean Geronako mendietan sekulan gertatu den sute handiena izan zen hark harrapatu ez gintuelako. Benetan ikusgarria eta aldi berean tristea izan zen, bapatean, sekulako eguzkia eta zeru urdina ikustetik, laino itxia sartu izan balitz bezala, Kezko hodei baten hatzaparretan erortzea.

GR10 ibilbidea

Eta tristuraz begiratu genuen, ilargi beteko gau hartan, alde batean Kattalinaren aurpegi gozoa, baina bestean, itzali ezinezko sute gartsu gorri hura. Gerora jakin genuen sutea itzali nahian hegazkintxo bat sutera jausi zela ere. Halere, bizitzako hainbat errealitate bezala onartuz, alaitasunez ekin genion bideari.

Egun batzutan «Veron»-en gidaliburu jarraituz, Pirineo osoa zeharkatzen duen «GR 10» ibilbidea jarraitzen ge-

nuen. Badira, bai oinez, bai bizikletaz eta bai zaldiz, «Veron» berak egindako eta argitaratutako beste hainbat ibilbide ere. Egia esan, hain zegoen ongi markatua, ziur aski, maparik gabe ere jarraitu ahal zitekeen.

Piskanaka piskanaka hirietako gure larruaren kolore zuria bezten hasi zen, baina beti ezker aldeak kolore ilunagoa hartzen zuen, eguzkiarekiko generaman zuzenbideagatik. Urak ere, egun larri samar bat pasa arazi zigun «Canigou» mendikatean zehar, eta ahoa estropaju bat bezala sentitze hark, betirako gorrota arazi zigun ingurune lehor baina eder hura.

Sarritan pentsatu nuen, egunero, ohartzeke batetik bestera pasatzen genuen hesi hark zenbaterainoko garrantzia zuen, muga zirtzil hark zenbaterainoko ezberdintasunak markatzen zituen... izan ere, azken finean, bi aldeetan katalaneraz mintzatzen bait ziren.

Gailurrez gailur

Vega, Corona Borealis, Cygnus, Arrano edo Arturusi begira loak hartzen ninduen egunak ahantz-ezinak gertatzen zaizkit, baina ez dira gutxiagokoak 2.000 metrotatik gorako borda edo aterpe txukunetan igarotako gauak. Eta goizero, esne hautsak grumoak ez zitzaizkan izan, nahasten pasatako uneak... Aurrerako, arraroa gertatuko zitzaigun mapan begiratu eta «Pic» edo «Col» ordez «Collado» edo «Pico» irakurtzea. Batzutan, gailurrez gailur, gandorrez gan-

«Piskanaka, gure larruaren kolore zuria bezten hasi zen, baina beti ezker aldeak kolore ilunagoa hartzen zuen, eguzkiarekiko generaman zuzenbideagatik».

«Inoiz, urrunean errepede ez, baina pista soil bat ikusteak ere min ematen zigun; edertasun guztia hausten zuen, desegiten, itsusten».

dor joatea tokatzen zen, eta egun haieran gustora idazten genituen gure koardernotxoan, igotako gailurrak; beste batzutan, ordea, gora eta behera ibiltzea tokatzen zen, orografiaren arabera; 1.000 metro igo, beste horrenbeste jaitsi, eta atzera begiratzean, agian sekula gehiago zapalduko ez genuen bidea, urrunean galtzen zen.

Inoiz, urrunean errepede ez, baina pista soil bat ikusteak ere min ematen zigun; edertasun guztia hausten zuen, desegiten, itsusten... Eta are gehiago, lorategirik ederrena baino ederragoa zen Eyne-haranetik jaistean, sekulako errepede, trenbide eta urbanizazio nahasketa topatzen. Inzibilizaziora heldu ginen, hau ez zegoen 2.500 metrotako aintziretako ur hotzetan bainatzean bezalakako lasaitasunik, bakardaderik.

Eskerrak guzti hura pasa eta berriro geure munduan murgildu ginen, aintziraz asetzeko hainako paisaia batetan, Carlit-eko malda harritsu eta basatietan. Zoritxarrez, gusta ala ez gusta, Andorrako mendi maiestagarrietaz kanpo, «kontsumo» munduaren eredu nazkagarri den «Pas de la Casa»-tik ere pasa behar izan genuen. Halere, guk, geuk, gizakiok sortu dugun gizarte honekiko gorrotoa erraz ixildu genuen Ransol herriko «Festa Major»-a ezagutuz. Zergatik ote da natura hain ederra, hain erakargarria? eta guk, inozook, tentelok, lantegietako ke artean itotzen ari gara!.

Catalunyako gailurrean

Egunak aurrera, eguneroko paisaia bezperakoa baino politagoa iruditzen zitzaigun, edo, bederen, ezinezkoa zen, ederrena zein zen erabakitzea.

Azkenean heldu ginen, Catalunyako gailurrera, «señera»-z eta «pan tuma-ca»-z jantziriko gailurrera, eta nola ez, gutariko batek, oraindik hiru milakorik eginik ez zuenez, txanpaina ordaintzera behartuko zuen gailurrera. Eta gustora baino gustorago igo ginen, lehen-dabizikoz, motxilak lepoan ezkutatuta utzita, arin baino arinago, puntaraino. Atzerantz begiratzean jadanik gure begiek ezin zuten pasatako guztia begiztatu, baina bestetik, Aneto eta Madaletak ikusteak, nire ametszeko bidaia hura amaitzen ari zela adierazten zuen. Girona atzean utzi genuen, eta Lleida ere amaituko zen, gero Huesca etorriko zen, eta gero Nafarroa, eta Kantauri Itsasoa, eta... Baina, aurtengoan ere, eta inzibilizazio honetatik urrun egon arren, denbora genuen etsai, eginbeharra, konpromezuak... Zergatik ez, guztia pikutara bidali eta aurrera jarraitu? Baina, ez, ez nintzen gai sentitu, gutxienez, behin, «zer arrai» esan eta benetan nahi nuena egiten jarraitzeko.

Eta hantxe abiatu nintzen, gainontze-koak agurtuta, malkoren bat edo beste ezin eutsiz, hatzamarra jarri eta Baqueira Beret-eko monstro guzti hura atzean utziz, Euskal Herriruntz.

Eta milako matxinsaltoek, pauso baikoitzean kili kiliak egiten jarraituko zuten.

Amaia ELOSEGI

Sei hilabetez okupaturik

Bilboko Gaztetxeak tente dirau

Apirilaren 12an Bilboko Aurrezki Kutxaren etxadia okupatu zutenetik sei hilabete bete dira. Baionan Irailean hartutako gaztetxea bertoko Udalak hustu eta itxi egin duela kontutan izanik, esankorra da Bilbokoak sei hilabetez irautea. Gazteentzat eredu izan nahi zuten hasieran. Santurtzin Gazte Asanblada eratu da egunotan. Gertaerak lotuz ez dirudi lokalen falta arazo hutsez aritu behar dugunik, gazteen iniziatiben benetako moldatze ahalmenenaz baizik.

Etxadia apirilaren 12an Bilboko Gazte Asanbladakoek, beste askorekin batera, okupatu zuten, ehundaka lagunengatik manifestazioa egin ondoren.

«Bihar hasiko da itzulipurdien ikastaroa!» —ezkutatu gabeko poztasunez anuntziatuz antolatzeokotan dauden ikastaroen publizitateari buruzko eztabaida moztu du Luzyk. Asanbladako beste lagunek harridurazko begiradak

zuzendu dizkiote, irrifarren bat ere bai. Luzyren ondoan jezarrita eta kamiseta gorria daraman mutilak argitu du kontua: «ihauterietarako dira».

Osteguna da eta hiru egun barru Bilboko Gaztetxearen okupazioa egin zela

sei hilabete betetzen dira. Jakinarazi behar da uda eta gero Gaztetxeak martxan dirauela: urte erdiko muga ospatzeko zenbait ekintza prestatu dira. Gaur Gazte Asanbladakoak ekintza hauen taiuketa egiteko bildu dira denbora, zabarkeria eta uholdeen markak erakusten dituen etxadian.

Zutabeak, grafitiak eta hozkailua

Marmolezko egitura bat aprobetxatuz espazio berri bat sartu dute etxe azpiko solaiaruan: hozkailu bat, garagardo latak eta kaset kizkil bat sartu dituzte, taberna da. Diru iturribide eta jende erakarle. Orma altuen hoztasuna jendearen beroaz kendu behar omen da. Neguko hotza, ordea, hain erraz gaindituko ez denez gaztain erretegi bat jarzea erabaki dute.

Atzean, eskuinaldean, paretak margoz betetzen diren aldean, eskenatoki kaskar bat ezarri dute, zeinetik soinu gogor eta ozenak sortuko diren. Hamai-ka talde igo da dagoeneko tarima horretara, egiten zekitena erakustera: «Radikal H.C.», «Bap», «Skalope», «P.K.O. Putreak», «Zer bizio», «Nahaste borrate», «V Asamble», «Skakeo», batzu aipatzeagatik.

Azpiko solairuan zenbait aulki eta sofa zahar eta «Gizon txiskaratuaren» komikia duen mahai txiki bat kentzen baditugu zera gelditzen zaigu: barrutik burdinezko eta kanpotik marmolezko bederatzi zutabe eta grafitiez apainduri-ko paretak.

Gaineko solairuak gela askotakoak dira, gehienak hutsik eta zikinak. Aukera handiak eskeitzen dituzte —nahiz eta hamabost urtetan bisitarik ez izan— baina medioen urritasunak erabat era- gozten ditu.

Okupazioaren bidez lortutako Gaztetxea

Etxadi hau Apirilaren 12an Bilboko Gazte Asanbladako gazteek, beste askorekin batera, okupatu zuten, ehundaka lagunen manifestazioa egin ondoren.

Bilboko Aurrezki Kutxarena zen hartzeko aukeratutako etxea. Katea apurtu, barneratu eta etxea «Gaztetxetzat» jo zuten.

«Edozein motatako lokalen beharreen aurkitzen garenez: zinematokiak, liburutegiak, kirolguneak eta gazteen-tzako biltokiak behar ditugunez eta mozio baten bidez ezer lortu ez dugunez gure irtenbide bakarra ekintza zuzena izan da». Hitz hauekin azaltzen zuten akzioa orduan kaleratu zuten «prentsa-koadernoa».

Garbiketari ekin eta gero aktibitateak martxan jarri zituzten berehala: antzerki ikastaroak, eskalada erakustaldiak, hitzaldiak eta abar. Ekintza guztien azpitik, «norbera bere buruaren jabe izatea» zegoen eta dago helburu nagusien artean.

Okupazioak ez zuen luzaroan pakean iraun, Apirilaren 15 eta 30ean polizia joan bait zen Gaztetxea desalojatzera, bertan zeudenak komisaldegira eramanez. Bigarrenean Bilboko Aurrezki Kutxak etxea ixteko asmoaz igeltseroak eta ESABE segurantzaren presako hamazortzi zainzaile eraman zituen (Baionan Udalak langileak zain-tzeko poliziak ipini ditu).

Egoera honen ondorioz Bilboko Aurrezki Kutxarekin eta Udalarekin sartu ziren elkarriketaren gazteak. Bi erakundeei exijitzen zieten etxea. Biek elkarri pasatzen zioten erantzunkizuna. Udalak holako argumentoak entzun behar izan zituen: «*Bilbo zaharreko birmoldatze prozesu barruan —Udalak egindako plangintza baten barne— dagoen puntu bat da (etxadi hori gazteentzat erabiltzea) eta horretan oinarritzen ginen esateko: hori guretzat. Etxadi hau guri eman behar diguzue.*»

«Udalak du botererik handiena»

Hasierako kanporaketa haiek aparte ez da izan inolako arazorik «jabetzari» dagokionez, gazteak egin dira etxearen jabe. Baina Udalak ez du onartat eman nahi «Gaztetxearen» proiektua, bere aldetik gazteentzako informaziorako etxe bat ipintzeko asmoa dauka, zeinetara diru laguntza guztiak joango diren. Horrez gain, proiektua gaitzesteko aukozkoen zenbait kexa erabili ditu: jendeak kalean egiten duela pixa eta jasanenezko zarata ataritzen dela kontzertu egunetan. Gaztetxeak, beren defentsan, diru pixka batekin komunak

Udalak ez du onartat eman nahi Gaztetxearen proiektua, bere aldetik gazteentzako informaziorako etxe bat ipintzeko asmoa daukalako.

eta kristalak jarriko lituzketela arazo biak konponduz arbuiazen dute. «Azken finean botererik handiena duena Udalak da, baina harria botatzen du eta gero ezkutatu egiten da» —baieztatzen dute zuhurtasunez.

Proiektuak gauzatzeko garaia etorri da

Udan nolabaiteko barealdia egon da, gazte asanbladak ez du batzarrik egin denboraldi horretan, kontzertuak antolatzea soilik dedikatu da. Jaialdiek —batez ere Aste Nagusian eman zirenak— eta haietan saldu ziren garagar-doeak diru apur bat ekarri dute proiektu berriekin hasteko.

«Dantza ikastaroa antolatuko da, alpinismoa berriro ere, gimnasio bat ipiniko da, diapositiba saioak ere emango ere eta keramika ikastaro bat antolatuko eta gero norberari dagozkion gauzak», jakin ahal izan dugu Gaztetxean. Dultzaina jotzen ikasteko saioak martxan daude dagoeneko. Zeregin honi gehitu behar zaio «fanzineak» kaleratuko dituztela, musika talde zenbaitek entsaiatzeko eta jotzeko erabiliko duela etxea eta «Tankebalak», «Lizardi» Euskaltegian sortutako antzerki taldeak, bertan bere emanaldiak prestatu eta burutuko dituela.

«Zulo beltzean murgildurik gaude»

«Somos putas, somos ratas» oihukatzen du ahots garraztuaz hamazazpi urtetako mutiko kantariak eskenatokitik.

Kantatzean, mikroari koxka eginez, begiak ixten ditu aurpegia itxuragabetuz, bere punk krestak nagusitasuna hartzen duelarik. «Npi» taldeko kantaria da. Bere izenari kasu eginez, entsaiatzen ari direla ematen dute: jotzen hasi, eten, berriro ekin, berriro gelditu «lleva el ritmo, que no te enteras...», berriz zaratari eutsi...

Ehun, berrehun lagun, gehiago?... Azken finean berdin da. Gaztetxearen sei hilabeteak ospatu nahi ziren, jaia badago eta horretarako gogoa zuena hortan dago.

Denetarik etorri da, txupa beltzak daude (baten batek «deserción» hitza darama idatzia bizkarrean), bakerozkoak ere bai, mahonezko prakak, ile horizatuak, belarritako modernoak, gazte eta gaztetxo. Barakaldotik Jose Antonio Sanguino «Sangui» «Masakre» taldeko bat ere etorri da ere.

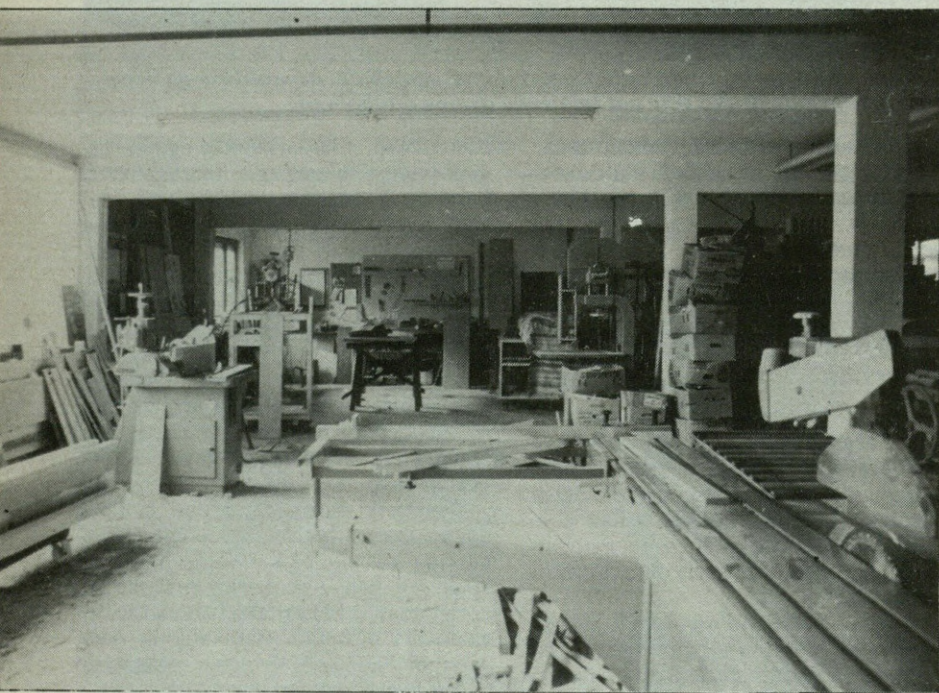
Batzu garagardoa edateari emanda daude, beste batzu musika/zarata entzuteari, beste batzu salto egiteari, bikoteran bat elkarri musukatzeari utzi ezinean dabil, norbaitek paretan beste hitz bat —«Skakeo»— gehitzen du. Denak zulo beltz batean murgildurik? —kantatuak dioten bezala.

Honela balitz ere Gaztetxeak jo eta hautsi dabilta bere nahi eta asmoak gauzatzen, beraien gogotik ateratzen zaien bezalaxe. «Gure nahi kontrakulturalek bere garapenaren lehen markoa aurkitu dute eta garaitzen segituko dugu».

Pello URZELAI

Kolektibo autogestionario batekin Alemanian

«Nagusirik gabeko lan antolaketa frogatu nahi dugu»

Alemaniarra joanez gero ez da zaila izaten fabrika zahar batean edo bestelako lekutan diharduten kolektiboak topatzea. Nik, Stuttgart ondoko herri txiki batean funtzionatzen ari den zurgindegi autogestionatu bat topatzeko aukera izan dudanez, partaideei elkarrizketa bat egin diet ilunabarrean beren etxeko terrazan.

Bea, Kelly, Gassi, Andreas eta Andy dira kolektiboaren bost partaideak. Joan den martxoan ireki zuten tailerra nahiz eta asmoa eta ideia askozaz lehenagokoa izan. BIIRA-BOOM izena eman zioten. Horrek «udareondo» esan nahi du haien lur-reko dialektoan. Arbola honen egurrarekin asko lan egiten dutelako aukeratu zuten izen hori.

Autogestionatua izateaz gain badu kolektibo honek beste bereizgarri bat: zura biologikoki tratatzen dute, inolako gehigarri kimikorik gabe.

A.— Zein helburuk bultzatu zaituzte kolektiboa eratzeraz?

K.— Lantegi arrunt batean lan egiten den era desberdin batean lan egin nahiak. Hierarkiarik gabe, nagusirik gabe, inoren azpian egon gabe eta guztiak eskubide berdinekin lan egin dezakegula frogatu nahiak.

A.— Beti izan al zarete zurgin ala aurretik beste ogibide desberdinetan jardundakoak zarete?

K.— Gutatik hiru zurgin bezala jardundakoak eta zurgin-ikasketak egindakoak gara eta beste biak beste lanbide batzutatik etorritakoak dira, bata elektronikaria eta bestea okina izandakoak, alegia.

A.— Zeintzu dira kolektiboaren eraketaren azpiko ideiak edo arrazoiak?

K.— Esperientzia pertsonalek, giza esperientziek eta baita ere lanarekiko gure ikuspuntuak, hau da, zapalkuntza ikusteak, lanean ari zarela zuk inoiz ezer erabaki ahal ez izateak, zure pertsonalitatea suntsierazten duen era batean lan egiteak, bultzatu gaitu bide honetatik.

Zailtasuna ekonomikoak

A.— Nola funtzionatzen du kolektiboak ekonomi aldetik?

K.— Ekonomi aldetik zaila gertatzen zaigu egoki funtzionatzea ez bait dugu aurretik inoiz produkzio-arloan kolektiboki lan egin. Zaila gertatzen zaigu erizietan eta erabakietan akordioetara iristea. Gaur arte bakoitzak lanaren funtzionamenduari buruzko esperientzia desberdinak bildu ditu eta bakoitzak beti orain arte ohituta egon den bezala, aurreko lantegietan egin ohi zuen bezala, egiten ditu gauzak. Horregatik batzutan hasarrealditxoak izaten ditugu

beste modu batetara funtzionatu behar genukeelako. Enkargu bat nola hartu, nola burutu eta entregatu behar den finkatzea, hori guztien artean egin eta bilakatu beharreko zerbait da.

A.— Zein dira zurgindegi batekin dituzuen desberdintasunak? Pertsonalki aldaketarik suposatu al du zuentzat?

K.— Aurreko lantegietan askoz lan gehiago egiten genuen, lana produkzio-ara zuzenduta zegoelako eta ez elkarren artean eztabaidatzeko eta gauzak argitzeko. Hemen bestela gertatzen da, asko eztabaidatzen dugu baina hala ere arazoak ditugu oraindik gauzak argi eta behar bezala adierazteko, besteei buruz pentsatzen ditugun gauzak esatera batzutan ausartzen ez garelako. Hori lortu ahal izateko oraindik denbora behar dugu.

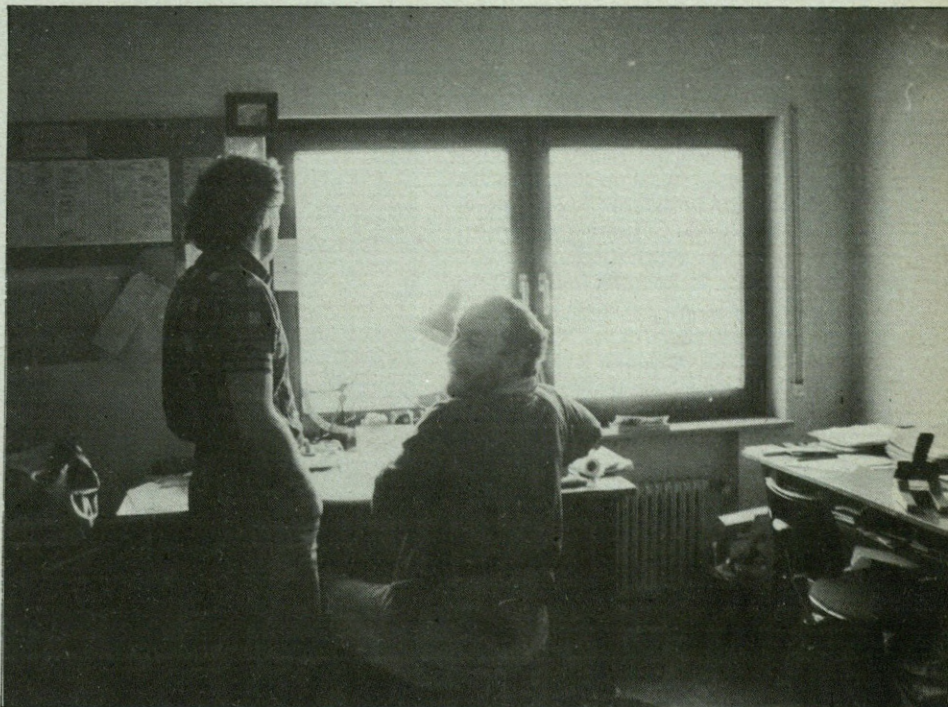
Lanera ez joateko aitzakirik behar ez

Beste garrantzizko puntu bat zera da, nik lantegi arrunt batean lan egiteko gogorik ez badut aitzakiak bilatu behar izaten ditut, gezurra esan behar dut, gaixorik nagoela eta medikuarengana joan behar dudala edo. Orain, berriz, nere neskalgunarekin arazoak ditudala edo gaizki aurkitzen naizela esan dezaket eta onartu egiten da. Guretzat garrantzizkoa da gizaki pribatuaren eta gizaki langilearen arteko etendura erradikal hori haustea, lanean ari garenean gu geu izan ahal izatea eta ez paper bat jokatzu aritu behar izatea.

Beste zerbait ere aldatu da honela lanean ari garenetik: orain lanerako denbora asko behar dugula eta aisiarako denbora libre gutxi. Baina hau hasierako arazoa dela uste dugu. Organizazioa hobe batekin eta gure arteko esperientzia areagotuz arazo hori gaitutuko dugula uste dugu. Beste kolektiboen esperientzia horixe bera izan da, aurreneko bi urtetan ez duzu lortzen egunean 7-8 ordu lan eginez gauzak burutzea. Bainan gerora bai, eta ez hori bakarrik, gure asmoa da gutxiago lan eginez bizitzea, 35 ordu astean lan eginez alegia.

A.— Zuen ustez, modu honetan organizaturik, gainean dagoen inork ez zaitzakete hustiatu, baina, orduko irabazten duzuen gremio berberan diharduen edozein alokatuk irabazten duenaren azpitik dagoela gogoan hartuz, ez al duzue uste beharbada zeuen buruak hustiatu dituzuenik?

K.— Ez da erantzuten erraza. Guk denbora eta energia asko erabiltzen dugu lanean eta oso diru gutxi irabazten dugu. Zurgindegi arrunt batean lan egingo bagenu, berriz, hilabetearen buruan diru gehiago irabaziko genuke, egia, baina handik alde eginez gero es-

«Guretzat garrantzizkoa da gizaki pribatuaren eta gizaki langilearen arteko etendura erradikal hori haustea».

kuhutsik geratuko ginatke, produkziobideak ez zirelako geureak izango, makinak, materiala, guztia, nagusiarenak izango ziratekeelako. Horregatik geure lana ez da bakarrik dirutan neurtu behar. Geure kasuan, hemendik 5 urtetara produkziobideak geureak izango dira, hori da behinik behin gure helburua eta horri begiratu behar zaio, hain zuzen ere. Gainera, geure buruak hustiatzen ote ditugun ez da galdera zuzena, autoesplotazioa ez da horretarako hitz egokia. Fabrika normal batean lan egiten duzunean autoesplotazio kontzeptua erabiltzen duzu produkziobideak nagusiarenak edo gainekeko organizazio batenak direlako.

Finantziabide alternatiboak

A.— Ba al zenuten hasiera batean zurgindegia irekitzeko ekonomi baliabide aski, eta hala ez bazen nola konpondu zineten dirua lortzeko?

K.— Ez genuen nahiko dirurik eta horregatik bi posibilitate genituen, konbentzionala bata, bankura jotzea, alegia, eta bide berri bat bilatzea bestea. Bigarrenari ekin genion eta dirua soberan zuen jendearekin hitzegin genuen. Jendeak ohizki dirua bankuan gorde-tzen du eta guk esan genien hori ona ez dela, bankuek diru horrekin espekulatzan dutelako, gerra finantziatzen dutelako, eta hirugarren munduan hustia-ke-ta laguntzen dutelako.

Honela, dirua oso baldintza onetan utzi ziguten batzuk aurkitu genituen.

Diruaren beste zati bat «Netzwerk» ize-neko erakundeak lortu zigun. Erakunde horrek bankuei bere dirua eman nahi ez dion jendearen eta kolektiboen arteko tartekari gisa jokatzan du. Bere bi-dez emakume batek 5.000 marko utzi zizkigun, berriro behar dituen arte.

Honetaz gain, finantziabide berezi bat aukeratu genuen. Oso garrantzizkoa zen guretzat kolektiboan lan egiten duen inor enpresario bilakatu ahal ez izatea. Eta horregatik enpresa berri bat sortu genuen, «Leasing GMBH» dela-koa, hau da, Enpresa Autogestionatuen-tzako Leasing Sozietate kolektiboa. En-presa honek lagundu nahi gaituen jen-dearen dirua jasotzen du eta horrekin zurgindegirako makinak erosten ditu. Zurgindegiak lokatu egiten ditu makina horiek.

Leasing sistema arrazoi ideologi-koengatik hautatu dugu. Kontratu-modu oso berezi bat da eta bertan enpresaren funtzionamenduak nola izan behar duen zehazki adierazten da, kontsentsu-printzipioa oinarritzko puntu bezala dagoelarik. Leasing sistema gure ideien arabera eraldatu dugun modu kapitalista bat da. Formulazio berezi batzuren bidez geure helburuetarako profitatu dugu. Horregatik enpresa hori erregistratzerakoan arazoak izan genituen administrazioarekin, «kolektibo» edo «autogestio» bezalako formulazioak onartu nahi ez zizkigutelako, hain zuzen. Bagenuen beste arrazoi bat gehiago Leasing enpresa sortzeko: beste kolektibo batzuren beharra. Ezin dezakegu bakarrik funtzionatu, finantzialki bai, beharbada, baina ez ordea, ideologikoki.

Eta horregatik inguruko beste zenbait kolektibo-okindegi bat, inprimategi bat, etabar ere barnean har zitzakeen enpresa mota bat aukeratu genuen. Garrantzizkoa da guretzat guztien arteko konexio politiko bat egotea, eta ekintza politikoak elkarrekin burutu ahal izatea. Adibidez, antolatuak ditugu jadanik beste kolektibo horiekin batera Nikaraguren aldeko zenbait ekintza.

Kolektibo mordo Alemanian

A.— Zenbat kolektibo dago Alemanian?

K.— Asko. 200.000 bat lanpostu gutxira. Ez dira guztiak produkzioari zuzendutakoak. Badira bestelakoak, abokatuenak, kontsumoaren arlokoak eta baita kulturalak ere. Azken hauek musika —eta antzerki— emanaldiak antolatzen saiatzen dira.

Lehenagoetariok inprimategiak izan ziren, komunikaziorako beharrez-

«Fabrika normal batean autoesplotazio kontzeptua erabiltzen duzu produkzio bideak nagusiarenak edo gaineo organizazio batenak direlako».

koak bait ziren. Garai batetik aurrera, presio politikoengatik, inprimategi kontentzionalek ez zuten panfleto edo literatura politiko gehiago inprimatzen. Eta horregatik zen hain beharrezkoa inprimategi alternatiboak sortzea.

A.— Ba al dago kolektiboen arteko koordinaketarik?

K.— Bai, bi mailatan gainera. Bata, gremio desberdinen artekoa eta gremio barnekoak, bestea. Batzuk estatu mailakoak izaten dira eta zona mailakoak besteak. Horretaz gain badago estatu mailako aldizkari bat kolektibo autogestionatuak koordinatzen dituen. Bertan eztabaida teorikoak egiten dira, Ekobankoa delakoari buruz, esaterako.

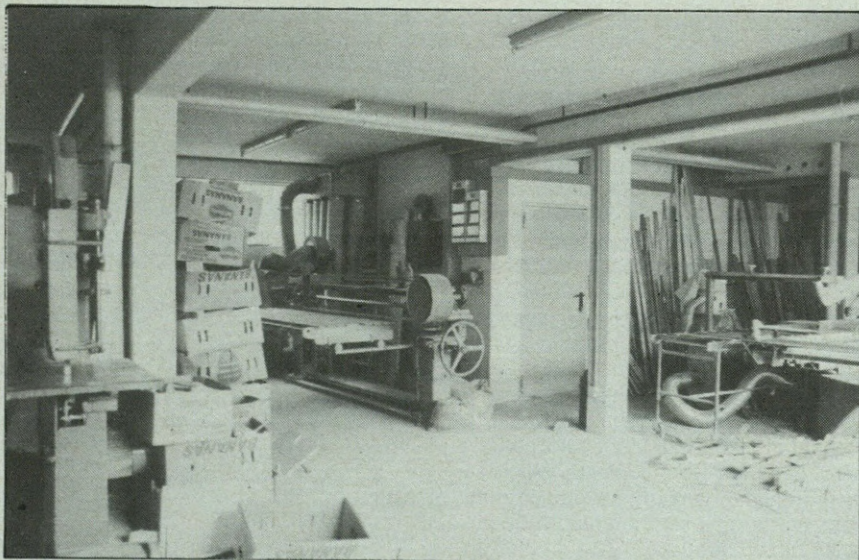
Ekobankoa datorren urtetik aurrera funtzionatzen jarri nahi den proiektu bat da eta kolektibo autogestionatuen zerbitzuan egongo da. Zera lortu nahi da honekin, beste bankuetatik dirua erretiratzea eta diru hori ekonomi zirkulu bakar batean mantentzea.

Iraultza langileen esku

A.— Gisa honetako esperientziekin gizarte hau alda dezakezula uste al duzue?

K.— Ez, gizarte hau iraultza baten ondoren baizik ez da aldatuko. Aldaketa ez dugu uste honelako bide batetik etor daitekeenik. Langileak dira iraultza egin behar dutenak eta gu, iraultza egin nahi duen zati txikitxo bat besterik ez gara. Bainan gure bidea ez da iraultzailea, ez da inola ere posible sistema kapitalista batean enpresa iraultzaile bat sortzea, enpresa autogestionatu hauek sistemari egokituta daudelako, sistema kapitalistan integraturik dauden alor txikiengan lan egiten dutelako.

Enpresa-modu horrekin ez dugu sistema kapitalista gogaitzen, nagusiki tailerrak direlako eta ez industria handiak. Gainera, ez dago gaurregun industri mailako lan kolektiboari buruzko ia batere esperientziarik. Hori askozaz zailagoa da, askozaz jende gehiago ari delako han lanean. Hor beste bide bat aurkitu beharko litzateke eta hori enpresa horietako langileei dagokie, haiek aurkitu behar dute kapitalistari dirua kentzeko bidea. Bitartean ez da iraultzarik izango.

«Ez da inola ere posible sistema kapitalista batean enpresa iraultzaile bat sortzea, enpresa autogestionatu hauek sistemari egokituta daudelako».

WALTER GARMENDIA JR.

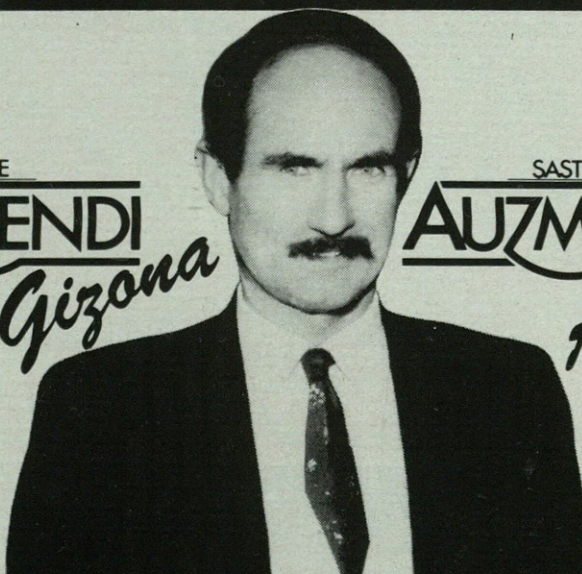
Lafitegn
&
late 86.

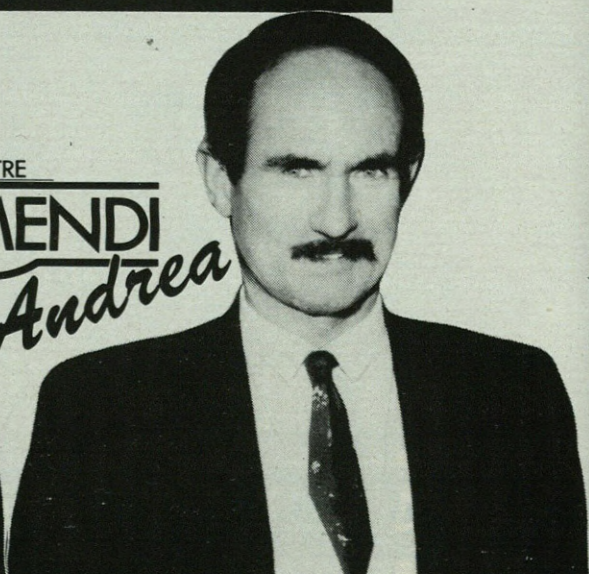
**Donostiako
emakumeak gizasemeen pare azkenean.**

AUZMENDIK BISKIAK ORAINGOAN

SASTRE
AUZMENDI
Gizona

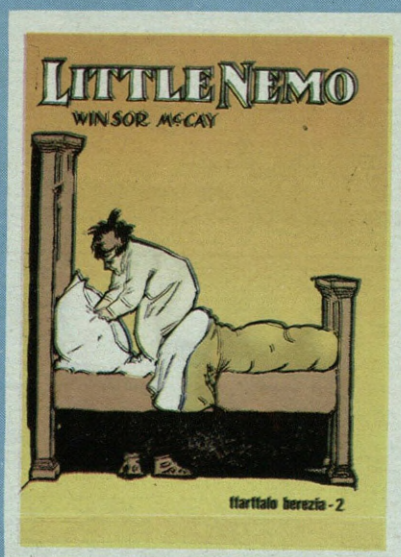
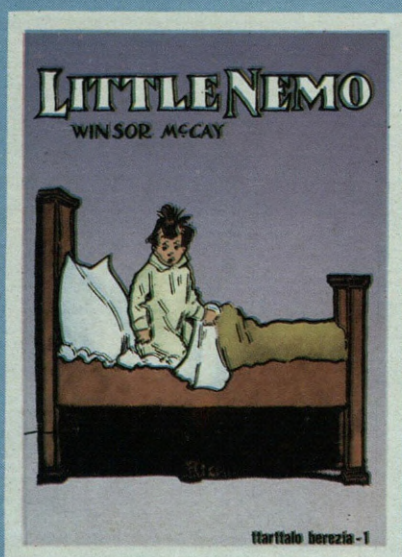
SASTRE
AUZMENDI
Andrea

Avda. 11 y Vergara, 1

Donostiako estiloa

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

CORTO MALTESE: ITSAS GAZIKO BALADA (34. kapitulua, azkena)

Aurrekoaren laburpena: Cortok Groosvesnore komandanteari eginikako txantaiari esker, irlatik libre doaz Rasputin eta biok. Cain agurtzera joan zaio Cortori, baina Pandorak ez du joan nahi izan, penaz edo.

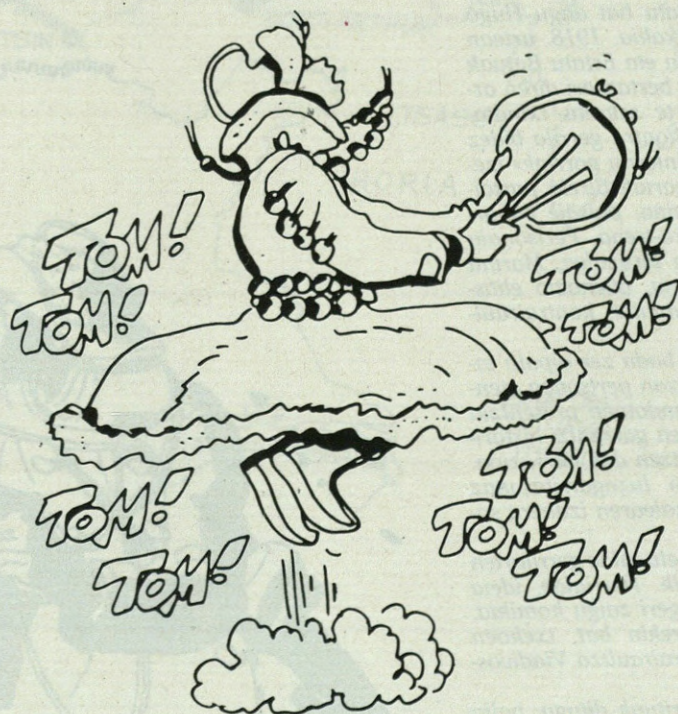
PAZIFIKOAREN ARNAS MONOTONOAREN GAINETIK ALBATROS ZURIA DABILEN BEZALAXE, HORRELA, NORAEZEAN, BENETAKO MARINELAREN UNTZIA DOA, ATZO GAUR BEZALA, 1915 EKO URTARRILA-OTSAILEKO EGUN BATETAN, ETA HAN IKUSTEN DA AMAIERA

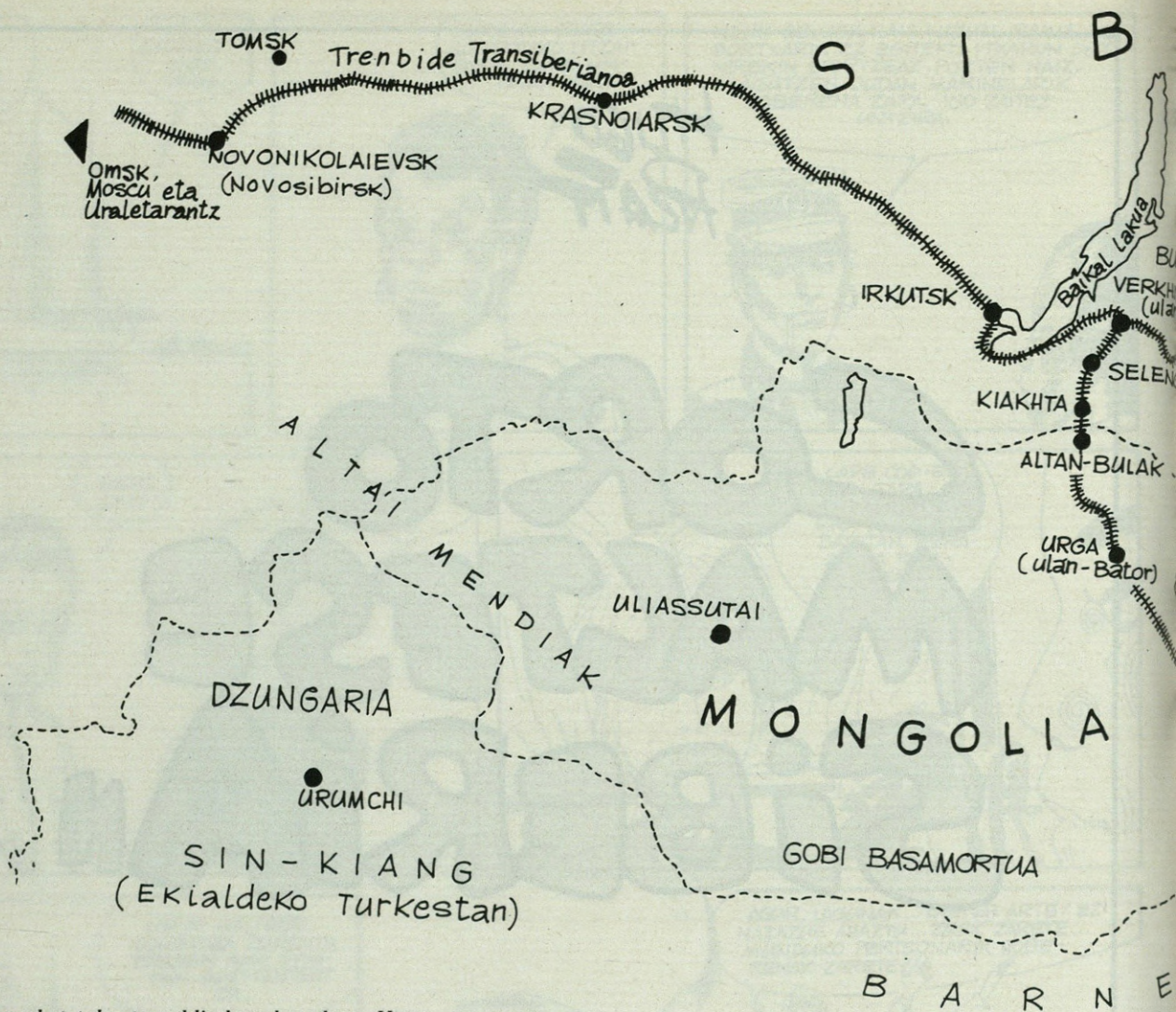
ITSAS GAZIKO BALADARENA

HUGO
RAFF

CORTO MALTESE SIBERIAN

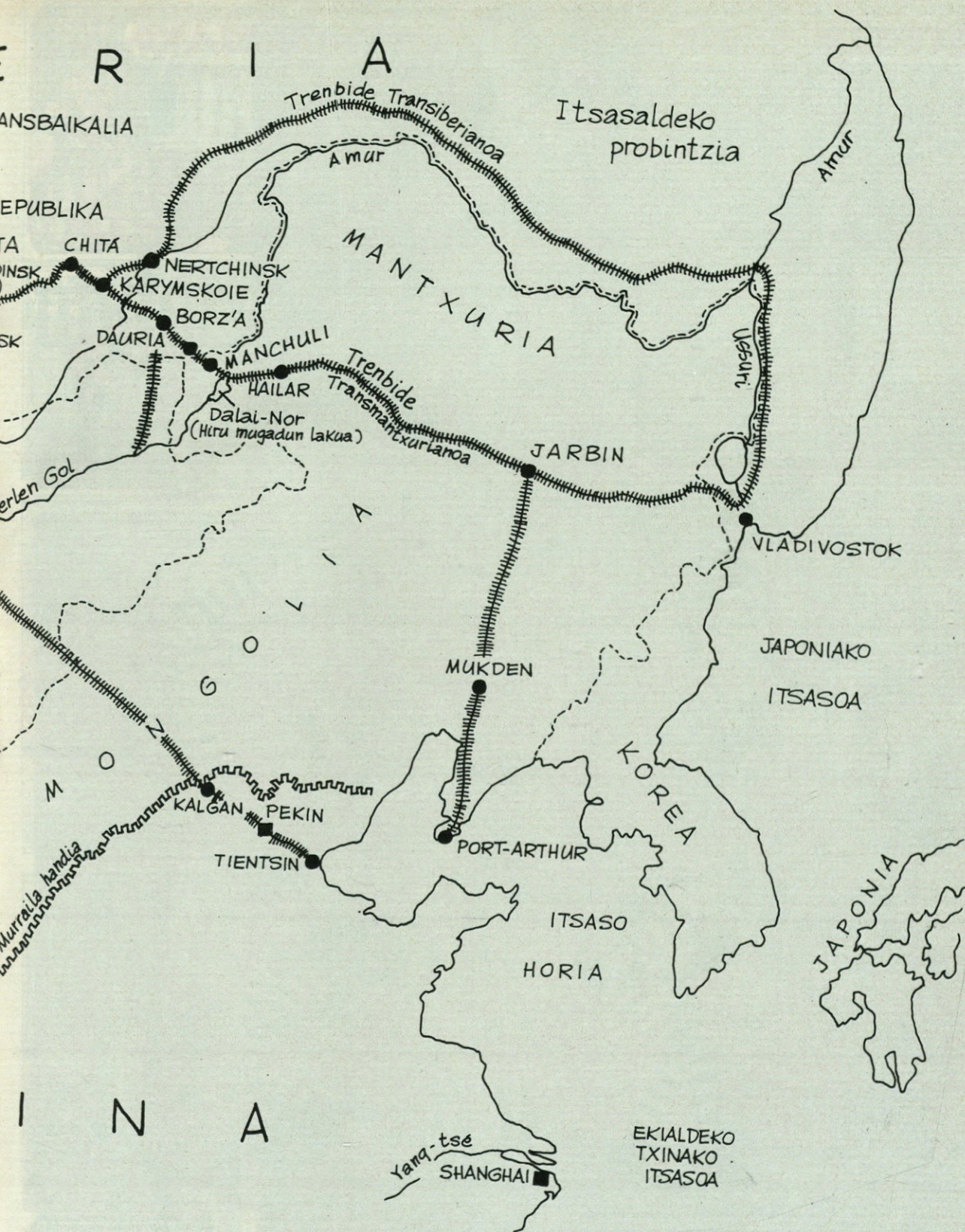
Urrez betetako tren blindatu bat dugu Hugo Pratt-en komiki honetako atxakia. 1918. urtean Siberia zeharkatzen du Japon eta Estatu Batuak boltxebikeen aurka Errusian bertan ari diren artean. Badira bestalde elkarte sekretu txinatarak, kanpoko inperialisten kontra gerrila bidez burrukatzen, aipatzekoak «linterna gorriak» izeneko taldea, neskato burrukariak direla partaide. Hong Kong-dik Siberiaraino, paisaje bakarriak lagun doa zaristen gerra-trena. Pertsonaia bitxiak beterik lana, Rasputin diruzalea, Marina Semionova dukesa xarmegarria, alienazio elitistak murgildurik. Semenov militar kontrairaultzailea genuke beste bat.

Giro epikoz ziprztindurik bada zer aipatu lanean: urrearen atzean dabilzan pertsonen etengabeke topo-egiteak; tren blindatuaren presentzia mehatxagarria edo gaiak duen garrantzi historikoa eta giza-potentziaz ohartzen den narrazioa. Honi nahasturik iraultzaren luzagarritasunaz ohartzen da Corto, menturazalearen izakera sakonaren zentzuz beterik.

Patua da beste gaia, odola eta talde gerrilarien indarkeriazko neurriei loturik. Herrialde, ideia eta helburu diferentetz blai ageri zaigu komikia. Ejertzito inperial errusiarrarekin bat, txekoen gudaroste zarista dugu, kontrairaultza Vladivos-tok inguruan indartzeko.

Lanean era guztietako merituak ditugu: balio historikoz jantzitakoak, menturazaleen axiomen bilduma, kontesa elitistak, odolak sortu ikara hotsa, paisajeen filosofia isila eta protagonista heroien jainkotasuna.

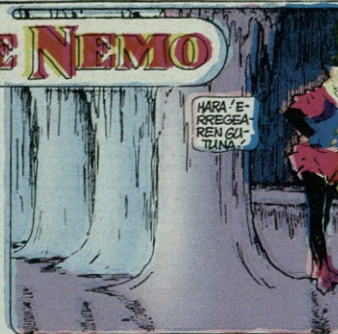

LITTLE NEMO

HARA'E-
RREGA-
REN GA-
TUNA?

SLUMBERLAND

BOZO MAITEA: NEMO
EKARTZEN BADUZA,
PRINTZEPE IZANGO ZA-
RA. KRISTALINAK LA-
GUNDAKO DUZA, BAINA
EZER GERATZEN BAZAIO
HAUTSA BIHURTAKO ZARA.

GAJERDIA ZEN NEMO JAKI ZENEAN, EGARRIAK
BULTZATUTA.

ORDUAN GAIUZA HARRIGARRIA IKUSI ZUEN. JOIAS-
GEAREN LEKUAN, KRISTALEZKO...

ZER
DA HAU?
BAI
POLITA.

HEMEN DENA
KRISTALEZKO
DA. IKUSI NAHI?

ORAIN KRISTALI-
NA ETA BERE
GOARDIA ETORRI-
KO DIRA.

NONA NE-
MO TXIKIA,
AMETSEN
HERRIRA
JOAN NAHI
DU.

KILOA
POTRO
KORRIKATU
GRIN! LOU!

EZ GENE-
SI MAKUR-
TU, ERRE-
GINA, HAU-
TSIKO ZARA
ETA.

EZ!
EZIN
DUZA
IKUTU!

ERREGEAREN AURREAN GAU-
DENEAN IKUTIKO DUZA. ORAIN
EZIN DUZA.

...HAN DENAK KRISTALINAZ HASITA, KRIS-
TALEZKOAK ZIRELA.

SEGITUN MAITAMINDU ZEN KRISTALINAZ, BAINA EZIN ZUEN
IKUTU, HAUTSIKO ZEN ETA.

KRISTALINAK AMETSEN HERRIAN ZEUKAN JAUREGIRA GONBIDATU ZUEN, ETA IBILBIDE DISTIRATSU BATETIK
ABIATU EIREN. NEMOK ESKUTIK HARTU NAHI ZUEN, BAINA...

ENE!
KITTO

...HAUTSI EGINGO ZELA ESAN ZIOTEN BESTEAK: "PENOK SANTSITUKO GAITZAZU.", OIHUKATU ZION BUL-
ZABBEK. BAINA NEMOK SALTU EGIN ZUEN ETA HAN...

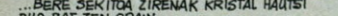
...AMAITA ZEN KRISTALINA BOZO, HURA IKUSIZ, BULZABE
ETA GOARDIEN GAINEAN ERORI ZEN.

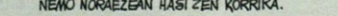
AITA!
AMA!
GALDU
NAIZ!
ZATOZTE!

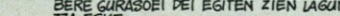
DEBEKATU E-
GIN BEHAR DU-
ZA GAUEZ AHA-
TEA SALTAN
JATEA!

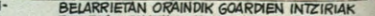
...BERE SEKOTIA ZIRENAK KRISTAL HAUTSI

NEMO NORAEZGAN HASI ZEN KORRIKA.

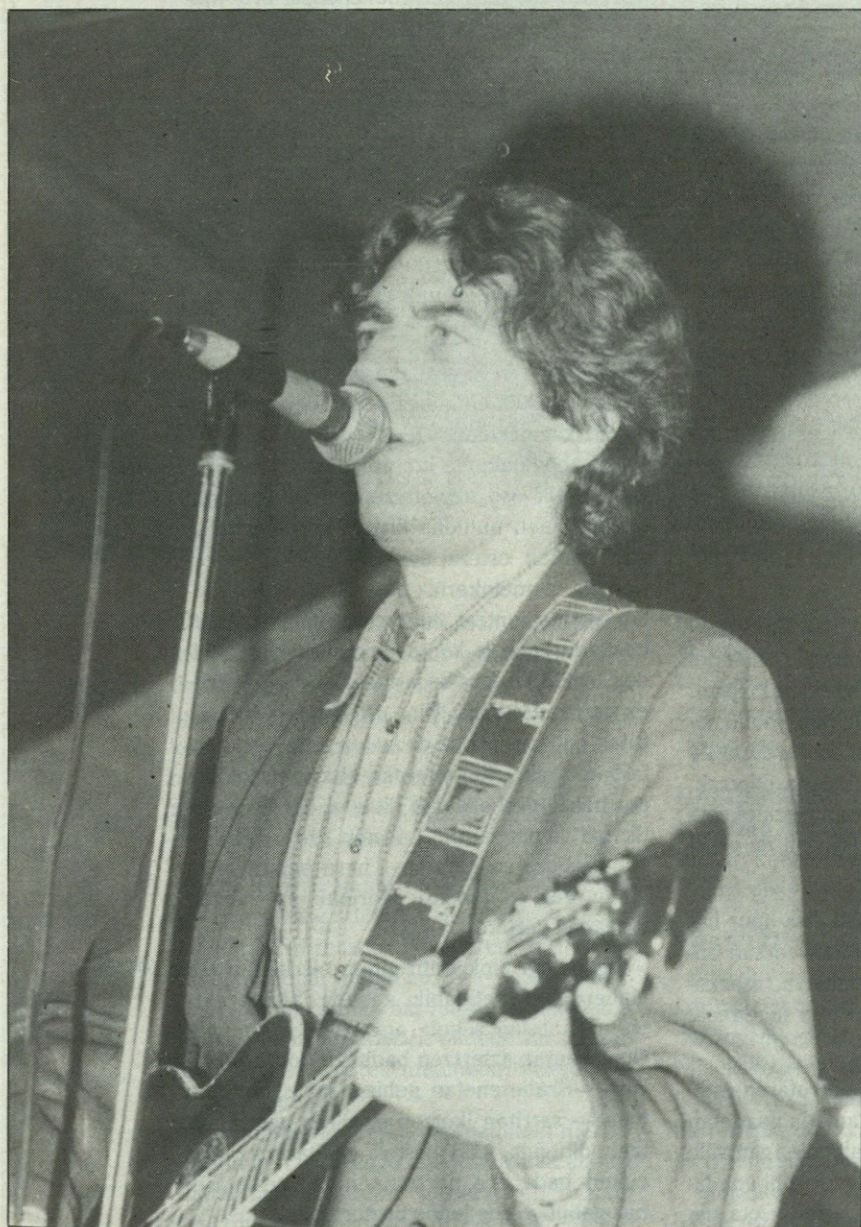

BERE GURASOEI DEI EGITEN ZIEN LAGUN-

BELARRIETAN ORAINDIK GOARDIEN INTZIRIAK

Joaquin Sabina, underground-etik masa zabaletara

Joaquin Sabina kantari ezaguna dugu, orain bere 37 urteek nekatu itxura ematen diotenean hasi da garaitzaren emaitzak ezagutzen. Jaengo lurraldean jaio, eta hainbat leku korritu ditu gaur egungo Madrilera iritsi arte. Londongo pubak, metro geltokiak eta oro har auzo txiroetako jendeak ederki ezagutzen ditu porrotaren estetika lantzen duen kantari honen gorabeherak. Denboradatxo bat Javier Krahe eta Alberto Perez—ekin 'La Mandragora' izeneko taldean ibili ondoren orain bere kasa datorkigu 'Viceversa' taldeko musikoeekin. Udaberrian grabatu zuen bere azken L.P. bikoitza, eta horren aurretik beste bostek ere ezagutu zuten diskagailuen orratza. Hona hemen eztai oporretan dabilen gizona ohetik atera ondoren izan genuen elkarriketa.

“NATOn aurkako kanpainen gehien busti zen kantaria neu naiz.

rocka

GALDERA: Hasteko zure bilakaeraz hitz egin dezakegu, kantagile izatetik gauzak rockaren bidez komunikatzera...

ERANTZUNA: Nik uste dut ohizko kantagileak nahasten zutela batzutan kontzertu bat hitzaldi edo meza batekin. Nire ustez horren solemneak ziren ze burura besterik ez zuten botatzen beraien musika, eta ez gorputzera. Ez ziren batere festazaleak, ezin zitekeen dantzatu haiek egiten zutena, ez ziren batere gaurkoak, ez zuten kontutan hartzen rock kultura adibidez. Kultura horrek berrogei urte dauzka jadanik, eta dirudienez geratzekotan dago. Niri erakargarria iruditu zitzaidan sistesia egitea, hanka bat edukitzea kantagileen munduan eta bestea rockean. Horretarako bildu ditut neu baino 10 urte gazteago diren musikoak, eta horiek bai, hanka biak dituzte rockean sartuta. Musiko hauek kementa ematen diote nire musikari, eta kanpoko azala osatzen dute nik kontu nahi nituen historio urbanoak kontatzeko.

GALDERA: Zuk dagizun rock and rolla ez da erreza kokatzen gaur egun korrante horrek daukan uhin nagusietan. Nolabait esatearren rock urbano zabal batetan sar genezake, hiri handietan egiten den musika horren barnean, ezta?

ERANTZUNA: Nik uste dut —nonbait sartzearen— Ameriketako kantagile erraldoi horien musikarekin bat egiten duela, Dylan, Springsteen, Jackson Brown, edo holakoeekin. Jente hau beti egon da oso arduratuta testuekin, beti egin dituzte balada ederrak, baina hontutan hartu zuten ezin ziezaiokeela muxin egin rock kulturari, hau bait da gaurko kultura urbanoko musika.

GALDERA: Zure mezuak beti dira apur bat galtzailearenak. Niri zure kantak entzun ondoren beti geratzen zait hondarra, mozorraldiaren ondoren geratzen den modukoa, atxurra.

ERANTZUNA: Nik uste dut porrotaren estetika jorratzen dugula. Nire kanta ia guztietan erakusten dut nire burua galtzaile, galtzaile bat bait naiz. 'Arrakasta' orain dela bi edo hiru urte heldu zitzaigun, ez gehiago; eta nik

37 urte dut. Heldu zarenean 33 urtetara porrotari halako gustotxo hartuz, huts eta kaka egindako jentearen munduari, baztertuen munduari... oso zaila da aldatzea, nahiz eta gauzak beste modu batetan etortzen hasi. Mundu hori ezagutu eta maite izan dut eza-gutu izan dudalako.

Ni zazpi urtez egon naiz Londonen munduko taberna guztietan jotzen, metroko geltokietan, eta gero beste lauzpabost urte Madilen modu berean. Mundu hori ederki dazagut.

GALDERA: Mundu undergrounda ez da ohizko gaietara soilik mugatzen, langabezia edo droga tankerakoak, ez maitasun horien tradizioa ere ikutzen du, maitasunaren estetika menperatzailea apurtuz, denok bilatu eta inor aurkitzen ez duen maitasun hori. Zure kantetan maitasunak ere tratamendu desberdina hartzen du...

ERANTZUNA: Ni erabat asperturik nengoen kantak irratian entzunez, denak berdinak iruditzen zitzaizkidan. Denek errepikatzen zituzten topikoak, eta literatura edo poesiaren lengoaiatik oso azpian zeuden. Literaturak moztzen zuen mundua bisturi askoz errealegoz. Kantek, oster, denbora guztian lelokeriak eta memelokeriak besterik ez zuten esaten, kanta ontzat hartzen zirenak barne. Bestalde zenbait kantagilek hartu zuten bidea —olerkiei musika jartzearena, adibidez— ez neritza egokia. Nire ustez olerki bat guttitan edo ia inoiz ez da izaten letra ona kanta batetarako. Kantetarako hitzek mekanika eta behar desberdinak dituzte, eta horregatik bai Javier Krahe bai neu ere —zehazki Mandragoraren garaian— buru belarri aritu ginen guk kontatuko istorioak ez zitezen ohizkoak gertatu.

Javier eta biok aritu ginen olerkietan eta elaberrietan betidanik zeuden hitzak sartzen, kantetan sekula agertzen ez zirenak. Gure kantak aztertzen badituzu konturatuko zara —Kraherenetan gehiago nire kantetan baino— sarritan ikutzen ez diren gaiak hartzen ditugula, edo bestela maitasunaz hitz egiten bada ere nortasunen adostezintasunaz gabilta, edo jende baztertuaz.

baztertuak

literatura

letrak

kultura
urbanoa

“*Harritu egiten nau rock radical vasco-a erdaraz izateak.*”

Juana la loca

GALDERA: ‘Juana la loca’ izan daiteke kanta bat haseran kutsu erreibindikatzailea izan dezakeena, baita protestarena ere nahi bada, baina FMen izan duen tratamendua ikusita kontsumo zuzenerako geratu izan dena, batez ere errepikatzen den zati horretan ‘le llamabamos Juana la loca...’, eta ez da batere aditzen aurreko guztia...

ERANTZUNA: Kanta oso gozoa da bere burua onartzen ez duten trabesti edo homosexualentzat. Nire ustez hor esaten zaie ‘aurrer! egin behar dena aurrera jotzea dela’. Noski, holako gauza bat huskeria bilakatzen denean, gehiegi entzuten denean zer jartzen duten ere ez dakiten medioetan bere eduki erdia galtzen du.

Zuk kanta bat ateratzen duzunean merkatura, honen esku dago entzuna izatea ala ez, ‘Juana la loca’—rekin gertatu zen bezala. Kanta horrek lauzpabost urte dauka, eta ‘Ru-

leta rusa’ izeneko disko batetan grabatua dago, baina ez zen batere entzun. Orain, aurtu sartu dut zuzenean grabatutako diskoan eta asko entzun da, hori azokaren mekanismoak dira.

GALDERA: Bai, baina zuk diskoa merkatura ateratzen duzunean, ekoizle batzu eta disketxeak kontratatzen dituzunean zeresanik izango duzu, ezta?

ERANTZUNA: Bai, baina merkatuaren alderantzizko zentzuan. Nik ez dut ekoizlerik kontratatzen, gure disko guztiak nirekin dauden musikoak eta neuk konpontzen ditugu. Nik disketxeari diskoa erabat bukatua ematen diot, karpeta eta guzti egina. Hortik aurrera haiek kontrolatzen dute, eta ez nik. Ni abeslaria naiz, eta haiek dira saltzaileak

Merkatua oso bidegabeta iruditzen zait, baina ezin duzu horren kontra jo, beno

diskaetxeak

aste honetako elkarrizketa: joaquin sabina

“*Seguruenik ekitaldi bat egingo dut hauteskundeotan Bandresi egingo zaion omenaldian.*”

SER FMA

agian egunen batetan ahal izango da. Haste-ko, ezin daiteke SER katearen aurka jo, SER edo berdin dena ‘Los 40 principales’, eta hori da herri honetako musikaren lehen etsaia. Gauza txikiak egin ditzakezu, esate baterako play—backik ez egitea, edo ustelkeria guztia ez irenstea. Gaur egun asko egiten den txerrikeria egile eskubideak haiei ematea da —hau SERen sarritan egiten da— gero disko gorrian edo zerrendako ez dakit zein postutan egoteko. Eta hau mundu guztiak egiten du, baita abeslari gorrienak ere, baina guk ez

GALDERA: Irratien mundua jendeak uste baino zikinagoa da. Zuk hitz egin duzu disko gorrietaz, ez dakit zein postutan egoteaz... Zuk ederki jakingo duzunez zerrendako postuak erosi egiten dira, aste honetako lehena izango dena, hurrengo asteko bigarrena...

merkatua

ERANTZUNA: Bai, zehatz mehatz esanda horrela da. Badaude irratikateak disketxeak dituztenak, eta etxe horiek editatzen dituzte zure kantak egile eskubideen %50a uzten badiezu.

Nire kasuan azken disko honek funtzionatu du masiboki, eta irentsi egin behar izan dute. Kanean arrakasta handia zekulan eta nahiago izan zuten kontrolatzea eskuetatik joatea baino. Nire azken singlea esate baterako ez da sartu SER—en zerrendetan, beste igorle guztietan dago, SER—en salbu.

GALDERA: Ze aldaketa ekarri dizu undergroundetik masa merkatura pasatzeak?

ERANTZUNA: Oraindik aztertu beharra daukat. Uda honetan lan pilo bat izan dugu eta ez dut astirik izan horretan pentsatzeko. Zoratzekoa izan da uda hau, 80 ekitaldi luze izan dugu, herenegun Canarias-en, eta gaur berriz Oiartzunen...

Krahe

GALDERA: Gure elkarrizketa guztian Javier Krahe egon da gurekin harrizko gonbidatu gisan. Zer suposatzen du Javierrek zuretzat?

ERANTZUNA: Nire lagunik onena da, eta nire ustez kantari legez jeinu konparaezina da. Herri honek sekula gastatu ez duen luxua da, eta nire ustez egunen batetan aditu

beharko lukete. Edo agian ez, agian hobe zaio Mandragoran geundenean bezala irautea. Nik ez dut ezagutzen inor berak idazten dituen hitzak idazteko gaitasuna daukanik, modu horren berezian, horren argian. Pilo bat ikasi dut berarengandik.

GALDERA: La Mandragora disko atsegina da, urte batzuren buruan ezaguna izaten hasi dena...

ERANTZUNA: Bai, oso fenomeno kurio-
soa da, tabernako estetika zeukan. Taberna horretara joaten ginen gauero jotzera, mozko-rtzera eta ondo pasatzera bai gu eta bai entzuten zeuden eguneroko 40ak. Disko hau erabat espontaneoia da, eta inprobisatua. ‘La Mandragora’ izeneko ikuskizuna ez zen egundo errepikatzen, inork ez zekien zenbat iraungo zuen, batzutan ordu bete eta beste batzutan berriz hiru. Disko hori aurreko egunean edo biharamonean egin bazen ez zen disko bera izango. Sinesgaitza da, 40 pertsona besterik kabitzen ez diren taberna batetan grabatutakoa.

GALDERA: Udaberrian telebistan egon zinetenean Javier Krahe zentsuratua izan zen, eta zu ordean telebistan atera zinen bera gabé...

ERANTZUNA: Antzoki horretan hiru gauza egiten ziren: disko bat grabatu, telebistarako programa berezi bat grabatu eta kontzertu bat eman. Hiru gauza horietatik kontzertua eta diskoa neuri zegozkidan oso osorik, baina hirugarrena ez. Telebistak erosi zituen eskubideak ordu beteko programa berezi bat egiteko kontzertuak baino hilabete bat lehenago. Kontzertua bi ordu luze iraun zuen, baina telebista ordu bete bakarrik, haiek dena grabatzen zuten eta gero kanten hautaketa egiten zuten.

Javier Kraheren zentsurarena kontzertu egunean planteatu zen. Haiek aukera eman zioten Javierri kanta bi kantatzeko, gero haiek NATO—ren kontrakoa ez zena atera zezaten. Javierrek eta biok negoziatu egin genuen, eta erabaki genuen berak hori besterik ez kantatzea, eta bukaera ez zen agur esatera ere atera, telebistak momentutxo hori aprobetxa ez zezan bera ere han zegoela

La Mandragora

zuzenean

zentsura

“Merkatua oso bidegabea iruditzen zait, baina ezin duzu horren kontra jo.

adierazteko. Horrela oso argi utzi genuen zentsuratu egiten zutela.

Itxuraz nik esan nezakeen Javier ez bada ateratzen ez dago programa berezirik, baina ez da horrela, haiek eskubideak erosi zituzten eta edonola ere aterako zuten.

GALDERA: Hori dela eta kritika nahiko gogorak egon ziren Joaquin Sabinarenganako NATO-ren aurkako kanpainan zeuden ezkerreko militanteengandik...

ERANTZUNA: Badakit, baina nire ustez boikot honek lagundu egin zuen kanpainan. Gai horretan gertatu zen guztiak erakutsi zuen PSOE eta Gobernuaren mekanismo erabat desatsegin eta faxistak.

GALDERA: Zentsura TVEn ez da gauza berria, ezta? Dena den joera gero eta nabaria goa dago 'ezkerreko' intelektualen artean txintik esan gabe irensteko, protestatzen ez duena maiz ateratzen da telebistan. Zer pentsatzen duzu guzti horretaz?

ERANTZUNA: Nik ez diet gauza guztiei baietz esaten, zerbait gaizki iruditzen bazait ezetz esaten dut. Ezagutzen ditudan kantarietatik NATO-ren aurkako kanpainan gehien busti zena neu naiz. Nik neuk antolatu nuen NATO-ren aurkako kantaldia Madril-en. Euskal Herriko hauteskundeotan kantatzeko deitu gintuen atzo PSOE-k eta ezetz esan genion. Seguraski hateskundeotan ekitaldi bakar bat egingo dut Bandresi egingo

zaion omenaldian, eta ez Euskadiko Ezkerratik hurbil nagoelako, Bandresek adiskidetzat harremana dudalako baizik. Dena den agian saio hori gitarra hutsez izango da, taldearen laguntza gabe, testimonialki batez ere.

GALDERA: Ze proiektu daukazu etorkizunerako?

ERANTZUNA: Lo egitea, atsedena hartzea. Negu honetan geldituko gara lehenengoz, orain arte beti izan bait dugu kontratazioa zabalik neguan ere. Nire proiektuak dira idaztea edo hobeto esanda bukatzea —nik gehiago idazten dut bidean etxean baino eta— hurrengo diskoko abestiak, eta grabatzea estudioan otsaila edo martxoan.

Badaukat beste proiekturen bat zinema egiteko, baina oraindik ez dut baietarik eman. Niretzat zinema dibertsio hutsa izango litzateke, jolas bat.

GALDERA: Zuk ezagutuko duzu hemendik dabilen 'rock radical vasco' izeneko uhina, ezta? Zer deritzazu horri?

ERANTZUNA: Hemen gertatzen den errealitateki erne da, hemengo egoera sozialari eta nazionalari lotuta dago. Harritzen naue-na da euskaraz ez izatea, harritzen nau atal radikalena eta Herri Batasunaren laguntza hartzen duena izanda erderaz kantatzea.

Dena den askoz garrantzitsuago iruditzen zait soziologikoki musika aldetik baino. Musika punkaren nahaste bat da, baina hamar urte beranduago. Hitzak eslogan hutsa dira, baina Barrikada edo La Polla Records-en moduko taldeengandik gehien interesatzen zaidana da hemendik kanpo daukaten probokatzeko ahalmena da. Hemen giza talde bat daukate atzetik, baina hemendik kanpo ez. Askok kezkatzen nau letrak esloganetara mugatu dituztelako, uste dut gehieago landu beharko luketela alde poetikoa, hizkeraren ikerketa aldetik.

Giza fenomeno bezala dagoen gauzarik bizi-ena da, gertatzen diren gauzei erantzuna ematen diena, berdin Euskal Herrian zein estatuan mailan.

Iñaki GOITIOLTZA

Bandres

zinema

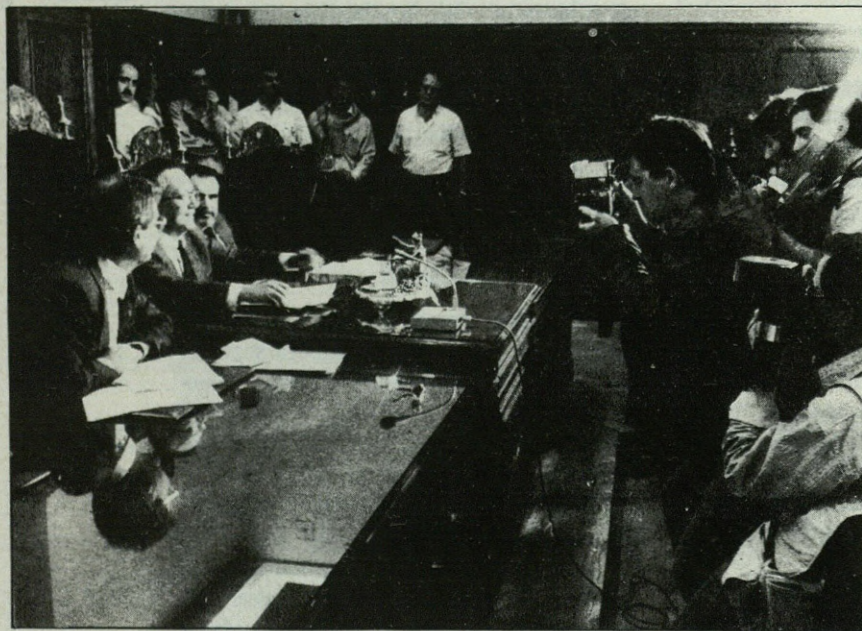
**rock
radikala**

boikota

Iraultza frantsesaren aurreko egoerara itzuli gara

PSOEk hiru botereen banaketa dekretoz ezereztatu nahi du

Grabea izan bazen Gobernuak, Barrionuevoren bidez, 90 goardia zibilen aurkezpen beharrari uko egitea, askoz ere grabeagoa litzateke orain Coalición Popular-aren proposamenari baietza emango balitzaito. Ez da gehiegizkoa PSOEn neurriak «de facto»ko estatu kolpea direna esatea. Franco ere ez zen honelakorik egitera ausartu, eta orain gobernu «sozialista» bat dugu, hain zuzen ere, demokraziaren zutabe preziatuena suntsitzen saiatzen dena. 1789ko iraultzan ezarri ziren printzipioak, alboraturik geratzen dira. PSOEn neurriek, denboraren tunelean sartzen gaituzte, baina atzerantz, eta beti ere beraren planteamendu teorikoei trufa handiena eta deskaratuena eginez, bai eta menpean gaituzten pertsona guztiei ere.

Estatuak, edozein estatuk, hiru funtzio ditu, legislatiboa, ejekutiboa eta judiziala. Hiru funtzio hauek beti beti agertzen dira, eta estatu demokratikoan, herriaren izenean betetzen dira, bera bait da subirotasunaren jabe bakarra. Berarengandik sortutako erakundeek betetzen dituzte funtzio hauek, baina erakundeok herriaren ordezkioak baino ez dira. Botere banaketa (eta beraz, herriak oraindik bere boterea mantentzen duelako garantia), bakarrik hiru erakunde hauek bereizturik daudenean ematen da. Banaketa hau libertate indibidualen garantia dugu, bai eta herri libertatea ere.

Honaino teoria. Parlamentarismoari buruzko teoria politikoak esaten duena baino ez dugu esan. Honela azaldu zuten Montesquieu-k eta Locke-k, XVII eta XVIII mendeetako instituzio politikoak aztertu ondoren. Heurak ez ziren mintzatzen «erakundeei» buruz, «botereei» buruz baizik: «Beharrezkoa da legeak indarrean jarriko dituen potentzia bat egotea». Bi teoriko hauen geroztik, 1791eko konstituziogile frantsesak, «botereaz» mintzatu beharrean, «funtzioez» mintzatu ziren, eta hiru funtzioen banaketa zehatza eratu zuten, ordurarte inoiz ere egin ez zena. Banaketa honen arabera, funtsezko ikusten zuten erakunde bakoitzak funtzio bakarra betetzea, funtzio bana. Heurek ziotenez, hori bait zen herriak subirotasuna mantentzeko modu bakarra. Aldi berean ere, zera esaten zuten, «nazioak, zeinengandik botere guztiak sortzen diren, botere hauek ordezkotasunez bakarrik erabil ditzake». Puntu honetan eritzi desberdintasunak sortu ziren, teo-

“Botere banaketarik ez dagoenean, edo batek besteen funtzioak hartzen dituenen, desoreka sortzen da, herriak askatasuna galduz

ria asanblearioa defendatzen zutenak ez bait zetozen bat arestian esandako maxima horrekin. Asanbleazaleek, ordezkotasun horretan herriak beraren eskubideak galdetzearen lehen pausua ikusten zuten.

Erakunde legislatiboa, judiziala eta erregea

1791eko konstituziogileek, banaketa egin ondoren, hiru erakundeetan ezartzen zituzten botereok, erakunde legislatiboan, erakunde judizialean eta erregearengan. Eztabaida zera sortu zen, hiruen arteko harremanak finkatzeko orduan. Estatu Batuetako 1787.eko Konstituzioan, esaterako, lortu zuten ez bakarrik harremana argi agertzea, baizik eta erakunde bakoitzaren funtzio guztiak ondo zehaztea. Honela bada, botere judizialari askatasun handiena ematen zioten, beraren partaideen hautaketabideak, beste botere bien injerentzietatik babesten bait zuen. Hori zen independenteen agertzen zen boterea, beste birekin gonbaratuta. Bestalde, zera zioten, lehendakariak eta Kongresuko partaideek iniziatiba legislatiboa eduki zezaketela, baina juezek erabaki behar zuten legeak konstituzionalak ziren ala ez.

Problema latzena, berriz, legislatibo eta ejekutiboaren artean sortzen zen. Biak ia gauza bera zela zioten, baina aldiz, botere berri bat sortu zuten, konfederala izenekoa, eta honen funtzioak hauek ziren: gerra erabakitzea, tratatuak burutzea, eta erlazio diplomatikoak ezartzea. Senatuak ondoren, lehendakariak egindako akorduak eta erabakiak onartu behar zituen.

Legislatiboa eta ejekutiboa, ia gauza bera

XVIII.eko konstituziogile haiei planteatzen zitzairen problema berbera guk ere ikus dezakegu gure sistema politikoan. Oso zaila omen da botere legislatiboa eta ejekutiboa bereiztea, gobernuan dagoen partidu politikoa, Kongresuan indar gehien daukana delako.

Asko dira Bilboko Huertas eta Belloch epailei bidali zaizkien laguntasun mezuak, gehienak profesioan aritzen diren pertsonen zein taldeen bidaliak.

“Euskal Herriaren kasuan lehen eraso konstituzioan bertan dugu, eta berau izan zen lege antiterroristarako aitzakia

Orduko iparramerikar haiek, problema ikusita, lehendakariarengan sostengatzen zen sistema defendatu zuten (argi eta garbi ikusi ditzakegu gaur egun horren ondorioak. Carter, Nixon, Reagan eta beste, sistema politiko horren fruituak dira), baina izena aldatu behar izan zioten. Batzuk «botere administratiboa» deitu zuten, baina askoren usteetan izen honek ez zuen errealitatea errepresentatzen, egin behar administratiboa baino askoz ere gehiago betetzen zuelako. Beraz, «botere gubernala» deitzen hasi ziren. Izan honek bai isladatzen du, benetan, zer den legislatiboa eta ejekutiboa batzearen ondorioa, gobernuak botere handia hartzen duela, eta funtzio biak betetzen dituela. Botere honen kontrako indarra, eta gainera balantza oreka lezakeena, botere judiziala dugu, ezinbestez. Botere juridikoari ematen zaion askatasun graduak, beraz, sistema politikoaren maila demokratikoa adierazten du.

Botere banaketa, azken batetan, botereen arteko laguntasuna, eta aldi berean, bestearekiko mugaketa dugu, eta

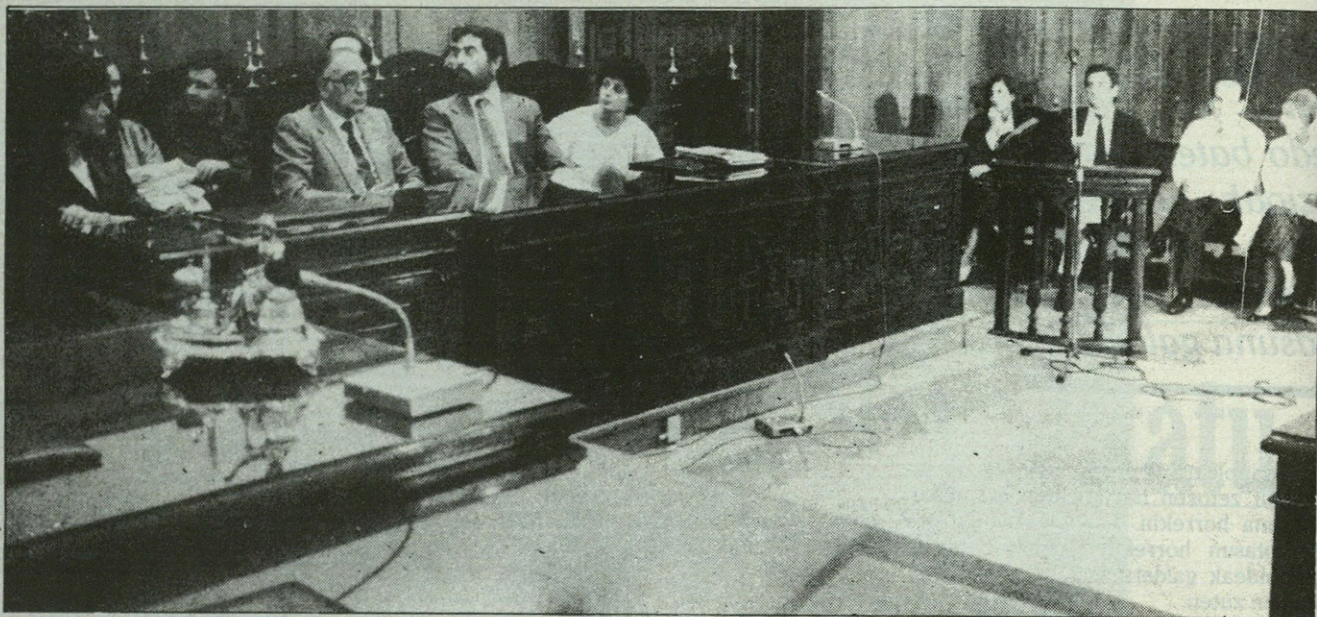
banaketarik ez dagoenean, edo batek besteen funtzioak hartzen dituenen, desoreka sortzen da, herriak askatasuna galduz.

Euskal Herriko kasuan, desoreka nabaria

Euskal Herrian irregularitate juridiko tradizio luzea dugu, eta nahiko ohiturik gaudena pentsa litekeen arren, injustizia nabarien aurrean, erantzun kolektibo inportantea ematen da, zorionez. «Harrigarriena» dena zera da, legeari emandako ostikada galantenak bere burua «zuzenbide estatu»tzat daukan gobernutik etortzea.

Lehen eraso konstituzioan bertan dugu, zeinek 55. artikuluan, 2. apartatuan zera esaten duen: «lege organiko batek muga dezake era eta kasuak nola, era bakarrez eta behar den partehartze judizialez eta egokizko kontrol parlamentariez 17. artikuluan 2. apartatuan eta 18. artikuluetako 2. eta 3. apartatuetan aitorturiko eskubideak, pertsona batzuzentzat etendura daitezke, banda armatu edo elementu terro-

“Coalicion Popular-ekoen proposamenak polizien pribilegio legala zabaldu nahi du, poliziei gero eta babes haundiagoa emanaz

Bilbon egindako bileran, hiru probintzietako epaileek komunikatu bat eztabaidatu eta izenpetu zuten. Plantilan denetara dauden 81 pertsonetatik, 60k elkartu eta izenpetu zuten.

risten ekintzei buruzko ikerketak egin ondoren.

Aipaturiko lege organikoaren edo neurritz gainera aitortu fakultateen erabilpen justifikagaitzak zigor erantzukizun bat sortuko du legeek errekonozitutako eskubide eta askatasun bortxatze bezala (sic).

Beste hitzetan, puntu hau Lege Antiterroristarako aitakia izan zen, eta honetan oinarrituta, Konstituzioan aitortutako giza eskubideak ezereztatu ziren.

Baina ondoren bigarren eraso bat egon zen, martxoaren 13an. Egun honetan, «Ley Organica de Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado» delakoaren arabera poliziaren forua zabaldu zen, eta zera ezarri: kriminalitate arrastoak daudenean, diligentziak Audientzia Probintzialera pasatu behar direla, instrukzioa juzgatueta epaitu beharrean.

Polizia okupazio indarra da

Oraingoan burutu nahi den hirugarren eraso hau, guztiz iraingarria izateaz gain, oso interesgarria da, funtsean zera esatera datorrelako: Euskal Herriaren aritzen diren indar polizialak, ezin direla bertan epaitu; heuren poliziaz ez direla beste bizilagunak bezalakoak, eta beraiei «nagusien» aurrean, bakkari, izan ahal direla epaituak. Beraz, okupazio indarrak dira. Hori berori. Horixe da beraiek neurri hauekin adierazten ari direna.

Esan bezala, Coalicion Popular-ekoen proposamenak, Miguel Herrero de Mino-ek azaldua, polizien pribilegio legala zabaldu nahi du, oraindik gehiago, poliziei gero eta babes handiagoa emateko.

«Horrelako neurri batek, praktikan 'estado de excepcion' sasizkoa izateaz gain, jasanezinezko iraina suposatuko luke epaile guztientzat eta Euskal Herri osoarentzat

nez, heuren «lana» egitean sortu daitezkeen delituak estaliz. Berriki aipaturiko legerari, beraren 8. artikuluan, ondoko zatia gehitu nahi dio: «Audientzia Nazionala eta Instrukzioko Auzitegi Zentralak, Estatuko Seguritate Indarretako partaideek egin ditzaketen delituak ezagutzeko eta instruitzeko gai izango dira, delitu hauek indarrean dagoen legediak enkargatzen dizkien misioetan burutzen direnean». Hau da, lege antiterroristak eskatuta, delituak egiten badituzte (etxebizitza inbaditu, garrantiarik gabe atxilotu, torturatu...), orduan ezin dira bertan epaitu, baizik eta hona, Euskal Herrira, bidali dituztenek epaituko dituzte, Madrilen. Ederra! Hauxe dugu beraz, okupazio indarrak direlako frogatzen ari direna!

Profesional juridikoak, aurka

la aho batez altxatu dira pretentsio honen kontra lanbide honetan ari diren profesionalak oro, bai eta ideologia kontserbatzaileena daukatenak ere. Agresioa ez da soilik, profesionalki ari den giza talde baten aurka, baizik eta legalitatearen oinarriak ere kuloan jartzen dira. Zuzenbide-estatua izan nahi duen herri batentzat, ez da defendagarri. Baskongadetako hiru Audientzietatik hasita, eta Eusko Jaurarlitzarekin amaituz, denek azaldu dute proposamenaren kontrako eritzia. «Honelako neurri batek, praktikan 'estado de excepcion' sasizkoa izateaz gain, jasanezinezko iraina suposatuko luke, ez soilik hemen epaile zeregina betetzen dutenentzat, baizik eta gai horietaz arduratu beharko luketen beste epaileentzat ere, bai eta Euskal Herri osoarentzat. Horrez gain, neurri horrek sistema demokratikoetan epaile naturala dela indarrean dauden printzipio guztien kontra, justiziaren bapatekotasunaren kontra eta gizartearen kontra joko luke». Honela zen mintzo, argiki, Eusko Jaurarlitzak hiru Audientzien lehendakari bidali zien telegraman. Telegrama honetan ere Gobernuak «laguntasun osoa» eskaintzen ziela esaten zen.

Beste asko dira Bilboko Huertas eta Belloch epaileei bidali zaizkien laguntasun mezuak, eta gutun gehienak, profesioaren aritzen diren pertsonen zein taldeek bidaliak dira. Baina, pentsa liteke hori dela populazioaren gehiengoaren eritzia?

Kaleko jendeari bost axola

Zoritxarrez ezin esan genezake profesionalen artean eduki duen erantzun-

“Agian kale mailan oraindik ez da sinisten Espainian, eta batez ere Euskal Herrian, tortura egunero-ko ogia dela

Mintza gaitezen iraultzaz, kolega

kizuna kalean modu berean eman denik. Are gutxiago Madrileko kaleetan. Arazoaren nondik norakoa ondoegi ulertzen ez duten arren, bere buruari egiten dieten galdera zera da: eta zertara dator horrenbeste goardia zibil erre-konozimendu frog horietara aurkeztea? Heuren lana egiten dute, eta gainera, egunero kaleetan hiltzen dituzte. Zergatik ez eman babes apurra?

Hondo hondoan dagoen arazoa haxe dugu, hemen izan ezik, beste inon ere ez dela ikusten justiziak egunero jasan behar dituen irainak, atxilotuen (eta horien familiarren) egoera ezbabestua, eta egia jakitearen beharra. Edo, eta, agian, kale mailan, oraindik ez dela sinisten Espainian, eta batez ere Euskal Herrian, tortura egunero-ko ogia dela, eta gaitz hori ezabatzea behin betiko neurriak hartu behar direla.

Guztien artean, komunikatua kaleratu

Joan zen astean Bilbon egin zuten bileran, hiru probintzietako epaileek komunikatu bat eztatadatu eta izenpetu zuten. Plantilan denetara dauden 81 pertsonetatik, 60k elkartu eta izenpetu zuten, ia aho batez, batek abstentziora jo bait zuen.

Komunikatuan esaten zuten beste gauza batzuren artean, honela zioten: «*proposamen hori lege bihurtuko balitz, bizilagunek eta epaileek tribunalen artetik babesturik egoteko daukaten eskubidea galduko lukete*». Bestalde, zera esaten dute, Audientzia Nazionalari botere, edo konpetentzia handiagoak emateak, Konstituzioaren printzipio eta baloreen kontra jotzen duela, eta emandako arrazoiak faltsuak eta justifikatu gabeak direla. Epaileek uste dute neurri hauek beraiegan eduki beharreko konfidantza maila apurtzen dutela, eta konfidantza falta hau erakunde batzuren aldetik bultzatua izan dela. Amaitzeko, epaile naturalaren konpetentzia, delituzko ekintza guztietan, bakarra eta eskusiboa dela diote.

Laura MINTEGI

BUFANDA erreskatatu berri dute Hong-Kong-eko biztanleek. Hotzaren kontrakzioak marrazten hasi dira oraintsu arte lasai zeuden aurpegi eguzkitsuetan. Eguzki gorraila beretzat ego-kitutako mendi seaska morean kulunkatu denean kaleratu naiz nire gelako bakardade katalitikoa ezin jasanetz. Norekin mintzatu bilatzeko asmoak gidatu ditu nire urratsak.

MAO Ze Dong ikusi dut izkina batetan bere liburu gorriaren edizio korrejitu gabea erdi prezioan mozkortiei saldu nahiean. Pote bat hartzera gonbidatu dut Txu-Li-ren tabernara. Sartu bezain pronto Konfuzioren leinuko bat hurbildu zaio Maori eta aurpegiira ttu egin dio; bere Coca-cola edaten segitu du. Lord Byronen zauriak sendatzen zituen pianojolearen alboan. Bogartek pieza errepika zezan agindu dio musikoari, eta Lisztetik keinu obszeno batez erantzun dio. Iskanbila konpondu nahiean zine zuzendari ospetsu batek erdi esnifatzear zeukan koka lerroa utzi eta «moztu!» garraisi egin du. Mahai azpi batetan kamuflaturik zegoen gladiadore batek aizkorakada galanta jo dio bernaren erdian. Irrati aparailua piztu dute, Lily Marlen-en barre algararen entzun da lokale keetsuan.

IRAULTZA kulturalaren gidariaren estropajuzko mihiak garga-ardo gehiago behar zuelako hurbildu natzaio tabernarisari. Arrotza naizela nabaritu dit azentuan, nonbait, eta HONG-Kong-en zer egiten nuen galdegin dit. Inkognitoz nagoela jakinarazi diot. Irribartsu, ametsak soilik direla inkognitoak ihardetsi dit arroz likorezko kikarea atera didan artean. Rimbaud ezagutu dut ero moduan marzianitoak akatzen ari zen agure batetan. Azkenean marzianitoek ber eplaneta inbaditu dute. Ahots elektronikoko batek, ezenegi, «eman ezak hire denbora poemak egiten» esan du. Van Gogh-ek bere ezkerreko belarria zegoeneko lekua ferekatu du pintzel kamutsaz tabernaren erretratoa burutzeari ekiterakoan.

GOIZALDEKO bostetan abandonatu dut taberna, etsiturik, doi-doi lehen autobusa hartzeko. Etxe aurrean utzi nau. Katu bat zegoen kotxe baten azpian. Errugabetasunaz eta hautaketa indibidualaz filosofatzeko gogoz nenbilela aitortu diot, norekin mintzatu ez nuela. Pote bat hartzera gonbidatu nau. Edonora, onartu diot, Txu-Li-ren tabernara ezik. Kaiean, klandestinoki, olatuetaz moskorturik, iraultzaz mintzatu gara. Beldur nintzen norbaitek entzun izan bagintu erotzat hartuko gintuzkeela.

Mikel ANTZA

Ezin ARGIArekin muga pasa

Argiako lagunak, kaixo!

Hitz pare bat besterik ez zuek zein subersiboak zareten eta, neurri berean, zeuen aldizkaria zein arriskutsua den kontura ahal izateko.

Nafarroan zehar nabil lanari dagozkion gauza batzuk egiten eta, beti pekatarri bati sortzen zaizkion tentazioak... Dantxarineatik beste aldera joatea bururatu zitzaidan; baita egin ere.

Halako goiz eguzkitsu bezain epelean Otxondotik behera joan nintzen muga hartaraino.

Baina bertan ederrak egin erazi zizkidaten! eguraldia bera, elkartasunez edo, lanbrotu zen zeharo eta denbora pasean, ni neu pasa ezinean, kopeta goibeldu zitzaidan karibeko ekaitza baino.

Erregistro, interrogatorio eta dena alboraturik uste nuenean... Txan! Aurkikuntza galanta: ARGIA aldizkaria.

Horrekin ezin zela pasa eta ezdakitz... baina, hots!; hau argia-zale baten planta: ene aldizkaririk gabe ez nauk pasako!...

Bukaera, jakina.

Laister asmatuko duzelakoan... agur.

FITO

Matematikan ematen den porrota, munduko gauzarik logikoena

Euskara, euskaldunaren hizkuntza den bezala, Matematika, zientziariaren hizkuntza da.

Euskara, Euskal Herriaren hizkuntza den adina da Matematika Zientzi Herriaren hizkuntza, hots, zientziaren hizkuntza.

Matematika, bada, hizkuntza bat da.

Baina beste hizkuntzetan eman daitekeen abertastasunaren eta txirotasunaren arteko bereizketarik ez da ematen. Matematikan, bide bakar bat baino ez baitago gauza bakoitza adierazteko. Beraz, Matematika era berean da aberatsa eta txiroa.

Utz ditzagun adarrak eta lotu gatzazkion gaiari. Nola ikasten du haur batek bere lehenbiziko hizkuntza? Entzunaren entzunez eta ekinnaren ekinez. Entzutea eta ekitea, baldintza beharrezkoak dira, denbora ere garrantzi handiko faktorea delarik, hizkuntza batetaz jabetzen denak, 24 orduak berarekin bizi baititu, maitaleak baitliren.

Nola ikasten du haur batek beste hizkuntzaren bat? Lehenengoa ikasi duen bezalaxe.

Nola mantentzen du edo ditu haur batek bere hizkuntza(k)? Erabiliz.

Noiz galtzen du hizkuntzaren bat? Ez darabilenean. Zein? Ez darabilena.

Eta orain artean esan dudanik, ez dut uste inork zailtzetan jarriko didanik.

Gure haurra behin honez gero haziko zen, berabeza-roa igaro eta Lehendakari izateko adinera iritxe ere. UBI bukatu berri du. Hizkuntzaren jabe da? Darabilen hizkuntza aberatsa da? Bigarren hizkuntza lehenengoaren adina aberatsa...?

Har dezagun orain gazte horren ikaskideek osaturiko taldea, eta ihardetsi ditzagun goiko galderak ehuneko zenbatak kalkulatuz.

Emaitzak ezagutu ondoren jarri duzun harridura aurpegia Picasso-k ere ez luke pintatuko. Noski, hilda baitago. Bale.

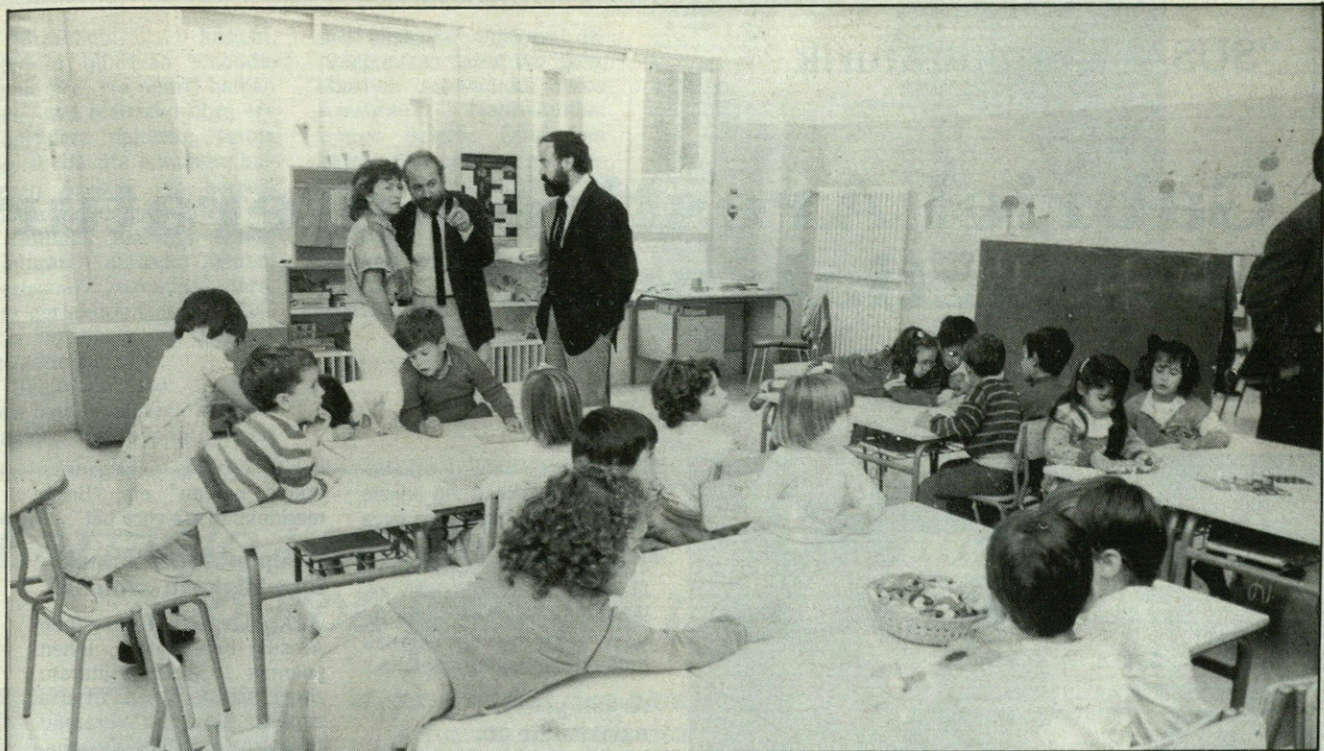
Galde iezaiezu gaur egun modan dagoen gauzaren batetaz, adibidez ordenadoreetaz. Zer da ordenadore bat? Afari bat jokatzon dizut lautaik hiruk «(un— katxarro guay (bat) tio» erantzun baitetz. Erantzuna esperantoan eman dizute beraz. Hirugarren hizkuntza ote da?

Esan nahi dudana zera da: 18 urtetako egun guztietako ordu guztietan hizkuntza batekin bizi izan ondoren, hizkuntza horretan aberastasun minimorik lortu ez duen batek, nola demontre lortuko du 12 urtetan, urte bakoitzean 9 hila-bete, hilabete bakoitzean 4 aste eta aste bakoitzean gehienez 4 ordu sartuta?

Noski diren emaztearekin 18 urte bizi ondoren, emazterik ezagutu ez eta maitalea 4 egunetan oso ondo ezagutzen dutenak. Baina zenbat?

Matematikan ematen den porrota beraz, logikoa da. Frogatu nahi nuenez.

Fernando GARATEA

Udal Ikastola berri baten inaugurapena Iruñean.— Iruñeako «Amaiur» udal ikastola ofizialki inauguratua izan zen joan den asteko ostegunean Baldutz alkatearen presentziaz. Inauguraketan ez ziren ikasleen protestak faltatu, alde batetik Nafarroako Legearen aurka eta bestalde ikastola zabaltzeko jasandako eragozpenei aitziz. Irakasle eta gurasoen ustetan ikastolaren zabalkuntza arras demagogikoa izan da, interes elektoralak medio, nahiz eta gustora hartu duten zentruaren eraikuntza. Baldutzek bere aldetik, zabalkuntza euskarazko heziketa demandaren eskaziaz gain egin dela azpimarratu zuen, beti ere bere buruari makina bat lore boteaz Euskal Herriko lehendabiziko udal ikastola inauguratzen zuela aldarrikatzen.

Churrucaren hitz argigarriak Legezkoa izango den bideari eutsiko omen dio Gasteizko Gobernuak ikastolentzako dirulaguntzak bideratu ahal izateko alternatiba baten bila, Tribunal Konstituzionalak Hezkuntza Kontzertuak oraingoz deusezko balioz laga baditu ere. Horretarako hilabete bateko epea jarri dute, zein mekanismori jarraituko dioten esan ezinik. Bien bitartean, uztailaren 4ean eskolatarako onetsitako «B» heziketa ereduaren aurkako manifestaldiak ugari direnean, badirudi Gobernu autonomoko Hezkuntza kontseilaria den Juan Churrucak eredu hori ezartzeko arrazoi bakarria irakasle euskaldunen faltan oinarritzen duela: «*irakaslegoa behar da eta hori ez da harrien azpitik ateratzen*».

«Udazkenean Folk» aurten ere Astelehenean eman zitzaion hasiera Donostian 86ko *Udazkenean Folk* ihardu-naldiari. Zerdeña, Hungria, Chipre, Behenafarroa eta Zuberoako musika bideoen emanaldiak zabaldu zuen aurtengo edizioa, zeinean Puka Wara boliviarrak, Martin Carthy and The Watsons ingelesak, Melusine frantsesak, The Chieftains irlanadarrak eta Benito Lertxundi jotzen ari diren. Ekitaldiak oro Donostiako Principe Antzokian burutzen dira igande bitartean, bideo erakusketak Aurrezki Kutxa Probintzialaren aretoetan izaki.

A. Martijak idatzitako liburu berria Arana Martijak «Eresoinka 1937-1939» liburu eman du argitara, Lehendabiziko Euskal Gobernuaren borrogeita hamargarren mendehurrena ospatzen den egunotan, taldearen historia bilduz. «Eresoinka» dantza eta kantu taldea European zehar ibili zen gerrate garaietan Euskal Herriaren propaganda egiten. Europako «Eresoinka»ren bidea Parisen hasi zen 37. go abenduan musiko, eszenografo eta margolarien laguntzaz, gerora Belgika, Britainia Handia eta Holandatik barrena ibiltzeko 1939. go uztaila arte.

Txotxongilo Erakusketa oraintxe Bilbon Aurreko ediziotako baino partaidetza zabalagoaz ospatzen ari da Bilbon Euskadiko Urteroko III. Txotxongilo Erakusketa, astelehenean hasi eta igandean amaitzeko, bere kokagunea Ayala Antzokian nola Indautxu eta Unamuno plazatan paratuz. Aurtengo hirugarren edizio honetan «Euskal ihauteriak. Txotxongiloaren bitarteko hurbilketa» izeneko liburua aurkeztuko da, izen bereko erakusketa bat zabalduko delarik halaber hiriko Museo Etnografikoan, txotxongiloaren erabileraren heziketan gaiaren inguruan ikastaro laburrak eman bitartean. Gezurra badirudi ere, Euskadiko hamazazpi taldetarik lauk bakarrik dihardute euskaraz!

«Higa» taldearen estreinaldia Plautok izkiriatutako Greziako mito klasiko bat taularatzen ari da «Higa» antzerki taldeak egunotan: *Amphitryon*. Obra zaharra bada ere heimezortzigarren mendeen berridatzi egin zuen Von Kleits-ek, estruktura aldetik enredoko komedia tankerakoa delarik. Gaiak zera kontatzen du, nola Jupiter jainkoak gerratean zegoen Tebaseko Amphitryon erregearen itxura hartzen duen, erregina haurdun geratuz. Obra gaztekeraz eszenaratuko omen dute, oraingoz ez bait dago euskarazko bertsioa prest.

Ludoteka proiektua Donostian Donostian ludoteka bat irekiko deneko berria jakin arazi du hiriko Udalak. Delako ludoteka haurren sormena eta jolasgura bultzatzeko egoitza bat da, kirola eta jolas soilean oinarrituko dena, non jostailuak mailegatuko diren bideratzaile baten laguntzaz. Haurren garapenerako ezinbestekoa den atsedenditako jolasa gero eta zailago suertatzen da, antza denez, sasoi hauetako ziurrate jendeztatuetan, eta behar honi erantzuteko asmoz eraikiko da Amarako auzoan datorren urtearen erdialdera.

“SUSA”k argitaraturik

Gabriel Arestiren literatur lan guztiak aurki eskuragarri

Urtea amaitu baino lehen salgai izango dira Gabriel Aresti idazle eta kultur gile bilbotarraren literatur lan guztiak.

Aipatutako edizio berezi hori Susa-ren eskutik kalera-tuko da, eta jakin ahal izan dugunez, aspalditik ari da lan-talde bat proiektu hori gauzatzeko ahaleginetan, eta dirudienez kunpliera eman diote lanari.

SUSA taldeko Josu Landa eta Eneko Olasagastik, Mintza-Barullo Elkarteko Leonor Bilbaok, Bizkaiko Bertsolari Elkarteko Jose Ramon Bilbaok eta Informazio-Zientzien Fakultatean Literaturazko irakasle den Karmelo Landak osatzen dute taldea.

Gabriel Arestiren poesia, narratiba, teatroa eta itzulpenak, baita artikuluak, hitzaldiak eta korrespondentzia emango dira argitara; literatur lanak bere osotasunean eta jatorrizko bertsioan eskainiko dira, hamar liburutan bildu eta ordenatuak.

Izan ere, nahiko sakabaturik aurkitzen da idazle bilbotarraren obra, dela bera bizirik zegoela aldizkari eta argitaletxe desberdinetako liburutan kaleratua izan zelako, dela hil ondoren sortutako argitarapen-proiektuak bide erdian gelditu zirelako.

Aresti poeta, narratzaile eta teatrogile

Liburuen erdiek poesia bilduko dute, hauxe izan baitzen Arestik ugarien sortutakoa; “Lehen poesia” titulupean agertuko dira 1954-64 hamarkadan idatziak; konposizio laburrak batetik, garai hartan “Euzko Gogoa”, “Egan”, “Olerti” eta beste aldizkaritan ezagutzero eman zirenak; baita orain arte argitaragabe gorde izan direnak. Bestetik, poema luzeak, bere garaian, zentsura arazoak bitarte zirela edo, osorik publikatu ez zirenak; azken hauen artean, aipagarri dira “Bizkaitarra” sailekoak, eta “Zuzenbide Debekatu”ren bertsio osoa.

Harriaren zikloko poema bezala ezagutzen direnak, “Harri eta Herri”, “Euskal Harria” eta “Harritzko Herri Hau” liburu bana beteko dute.

Bosgarren liburuan, “Azken poemak, poesia argitaragabea”, laurogei poema inguru batzen dira, hauen artean erdia baino gehiago ezezagunak direlarik, lehen aldiz publikatuko dira.

Narrazioek eta teatro-lanek beteko dituzte sei eta zazpigarren liburuek; lehenengoan artean nobela bakarra eta bederatzi ipuin edo kondakera labur doaz; teatro lanetan, berriz, aspaldiko “Lau teatro arestiar” liburuan agertutakoei beste bi

gehitu zaizkie: “Oilarganeko etxola batean” eta “Beste mundukoak eta zoro bat”.

Itzulpenak, artikuluak, hitzaldiak eta gutunak

Hogei urtetan idatzi zituen Arestik bere lanak, lehen poemak 1954ean argitaratu zituenetik, berrogeita bi urte zituela heriotzak eraman zuen arte; harrigarria ere bada bitarte horretan sortu zuen obra, bere ugaritasunean eta hartu zituen arlo guztietan. Azken hauen artean, itzulpena ere sarritan jorratu zuen: poeta klasikoa (Shakespeare, Santillana, Goethe), sinbolistak (Baudelaire, Verlaine), garaiki-deak (Otero, Celaya, Neruda), eta abar luze bat. Liburu osoak ere euskaratu zituen, eta obra luzeak (Hikmet, Eliot, Meabe, Valle Inclán); batzuk zein besteak bilduko dira argitaraldi honetan, bi liburutan.

Hala ere, idazle bilbotarraren akuilu zorrotza, beste inun baino argiago haren artikulu, hitzaldi eta gutunetan nabaritzen da. Hamargarren eta azken liburuan joango dira hauek. Bilketa-lan luze baten ondoren, hirurogeiren bat artikulu, ia ehun gutun eta dozena bat hitzaldi berreskuratu dira edizio hone-tarako.

Artikuluok 1956-74 bitartea hartzen dute, eta batez ere “Zeruko Argia”n, “Anaitasuna”n, “Egan”en eta “Euskera”n argitaratu ziren, kultur ikuspegi zabala tratatzen dutelarik.

Hitzaldien kasuan, 1959-74 bitartean emandakoak dira, eta neurri batean behintzat idatzizko obra ere kontsidera daitezke, testua osorik idatzita eramaten baitzuen Arestik, eta horrela gorde izan da gaur arte.

Gutunak idazleak euskal kulturaren alorreko hainbat pertsonari zuzenduak dira, eta gertakarien arrasto hurbila jarraitzeko oso lagungarri gerta daitezke.

Behin-behineko aurkezpen hau amaitzeko, esan dezagun argitarapen berezi

hau Bizkaiko Udalaren diru-laguntzaz burutuko dela, liburuaren salmentako dirua Arestiren familiarentzat izango delarik. Edizioaren hamar liburuaren azalak, bestalde, Arestiren garaikide diren beste hainbeste artistei enkargatu zaizkie, liburuok bilduma osoan zein banaka erosi ahal izango direlarik, hurrengo Abendutik aurrera.

D.Z.

Karmelo Landa: «Hau ez da omenaldi bat, lekukoa jaso eta pasatzea baizik»

Informazio-Zientzien Fakultatean literaturazko irakasle den Karmelo Landa aspaldian ari da Arestiren obra aztertzen; horretan ziharduela ikusi zuen idazle bilbotarraren obra eta alderdi ugari gordetzen zela oraindik itzalpean, publikatu gabe eta hor-hemenka sakabanaturik. Edizio osoaren ideia proiektu bilakatu zen bost pertsonen taldea osatu zutenean, duela jada urte bete.

KARMELO LANDA.— Azken urte honetan Arestiren lana biltzeari ekin diogu: argitaraturik baina hainbat tokitan barreiatuak aurkitzen zenna; horez gain, material berri ugari aurkitu dugu Arestiren Bilboko eta Eako etxeetan, baita biblioteka eta etxe partikularretan.

Lehen momentutik hartu genuen xedetzat edizio guztiz zehatzat prestatzea, Arestiren lumatik sortua jatorrizko bertsioan jaso eta modu oso zehatz eta fidagarri eskaini ahal izateko; horretan

«Laster beteko dira hamabi urte Gabriel Aresti hil zenetik, eta gogoan ditut idazleen sakralizazioaz aipatu izan direnak, besteak beste Joseba Sarrionandiak "Ni ez naiz hemengoa" n zioena. Arestiren lana jaso eta prestatzerakoan, guk ez dugu omenaldi bat atondu. Ez diogu aitaren etxeari, inguruko arkitekturarekin homologatua gelditu dadin, ezpal, ertz edo punta zorrotzik leunduko». Hitz hauekin laburtzen du Karmelo Landak Gabriel Arestiren literatur lanen edizioa prestatu duen taldearen asmoa.

rako, alde batera utzi ditugu ondoren egindako itzulpen eta moldaketak, eta Arestik berak bertsio desberdinetan eman zituen lanen kasuan, jatorrizkoaren ondoan beste bertsioak ere eskainiko ditugu. Lanen urtea, ingurua, bertsioak... garrantzizko diren datu guztiak oharren birtartz eskainiko ditugu.

ARGIA.— Zer dago berririk eta zer bereziki aipagarririk moldatu duzuen edizio honetan?

K.L.— Nahikotxo izango da orain arte argitaragabe zegoen materiala. Poesian, aipagarrienak akaso «Zuzenbide Debekatua»-ren bertsio osoa, edo «Bizkaitarra» berriak, baita azken poesien artean doazenak, euskarazkoak eta gaztelaniazkoak ere. Naratiban, hiru kondakera inedito doaz. Itzulpenen

tan berriz, Valle-Inclann-en «Divinas Palabras» euskaratua, Neruda, Brecht eta beste.

Baina literatur lan espezi-fikoez gain, nolabait esatearren, azpimarratu nahi nuke artikuluek, hitzaldiek eta gutunek duten interesa, guzti hauek balio handikoak baitira, ez soilik Arsetiren irudi-nahiko-hautsia osatzeko, baita eztabaida, motibo eta kultur-gai bizi ugari ukitzen dutelako, eta beti ere Arestik zuen ikuspegi eta jarrera txit bizkor eta kritikotik. Neu behintzat txundituta gelditu naiuz hitzaldiak irakurtzerakoan... oso aberatsak dira, oso sujerigarriak. Gainera, une oso esanguratsuetan gertatu ziren: hor daude Hernanin, Tolosan eta Ondarroan emandakoak, Baionako, Bartzelonako Unibertsia-

tatean emana, eta beste asko.

Baina azken finean gure ahalegina guzti hori modurik egokienean jende aurrean jartzera bideratzen da. Gero, irakurri eta jendeak izango du hitza.

A.— Noizko eta nola izango dira liburuak kaleratzen?

K.L.— Taldea osatu eta edizioaren proiektua bururatu zitzagunean, SUSAn argitaratzea erabaki genuen. Arazoa zera da, euskal kulturaren transmisioa egiterakoan, Unibertsitateak eta bestelako erakunde ofizialek, dituzten baldintzak eta mugak medio, ez dutela bete behar hori modu egokian betetzen. Lan hori euskal gizarteko beste taldeen eginkizun geratzen da. Gaur egun, nire ustez, SUSa da talde horietako bat, lehenago —Arestiren garaian— Kriselu edo Lur izan ziren bezala. Talde honek egin du posible gure kasuan edizio hau (10 liburu, ia 3.000 orrialde) modu eskuragarri eta egoki batez kaleratzea, gainera Arestiren familia lagunduz eta, batez ere, Arestiren lan osoa, ezer kendu gabe, herriari eskainiz. Horri esker, beraz, ez da transmisio kulturala eten, eta Aresti bere osotasunean ezagutu ahal da. Abendurako izango dira kalean liburu guztiak.

«30.eko hamarkadako euskal artea eta artistak»

Garai giltzarri bat erakusketa antolojiko batez

URTEAREN HAMARKADAKO EUSKAL ARTEA ETA ARTISTAK

URTEAREN HAMARKADAKO EUSKAL ARTEA ETA ARTISTAK

Erakusketa berezi hau urriaren bukaera bitartean ikus daiteke Donostiako San Telmo museoan.

Antolatzailea Gipuzkoako Foru Diputazioa da eta erakusketaren beraren eta katalogoaren arduradunak honako hauek: Adelina Moya, Xabier Saenz de Gorbea, José Angel Sanz Esquide. «30.eko hamarkadako euskal artea eta artistak: norbana eta talde-lanaren artean» izena jarri diote urrian barrera Donostiako San Telmo museoan zabalduko erakusketari.

Gipuzkoako Foru Diputazioak antolatu du erakusketak. «Hasiera batean errepublika garaiko euskal artea biltzeko asmoa genuen; dagoeneko partzialki ikertutako gaia, baina azkenean hamarkada osoa hartu genuen erreferentzia bezala» esan digu antolatzaileetako batek.

Adelina Moya arte irakasleak mamitu zuen erakusketaren ideia eta Xabier Saenz eta Jose Angel Sanz Esquiden laguntzarekin eraman ahal izan du aurrera.

Erakusketaz gain katalogo moduko bat ere argitaratu dute, erakusketan bildutako obrak eta garai horri buruzko artikulo argigarri batzuekin. Aipatzekoa da gaztelera hutsez argitaratutako liburua dela. Ardura gehixeago eskatu ahal zaio «euskal arteari buruz zerbait argitaratzen duen «euskal instituzio» bati.

Erakusketa prestatu dutenen ustez 30eko hamarkadako Euskal Herrian, ikertzea ere, ezagutzea. «Etengabeko debata dihardu urte hauetan zehar: artista, honen zeregina soziala, artearen funtzioa, artea edo arteak, lengoia artistikoa giza adierazpen bezala, abanguardista edo ordenu ezarle bezala. Eztabaida garaia dugu, dardarrez bete, gerren atalaurre, eta ondorioz bulkada berrien sortzaile. Nazioarteko eztabaida honek, zentzu berezia dauka Euskal Herrian, joera abertzaleak medio, Autonomi Estatutua dela eta, azken batean, arte eremuan ere loratzen baita garai horretako errealitate politiko eta soziala».

Erakusketan pintura, eskultura, kartelgintza eta arkitektura dira hamarkada horretako adierazle bezala

jarri direnak. Aipatu behar Gipuzkoa eta Bizkaia direla herrialderik zainduenak erakusketan. Bakoitzak badauka gela berezi bat bere artistentzat. Araba eta Nafarroako artelanak berriz, ez dakiugu zergatik, ez dira hainbeste zaindu. Askoz ere gutxiago erakutsi dira.

Antolatzaileak muestra adierazgarri bat biltzen ahalgindu dira eta ez halako obra ezberdinen pilaketa itxuragabeko bat.

Halaz eta guztiz ere esan beharra dago pintura izan dela arlorik zainduena eta orekatuena erakusketa honetan. Arkitektura, kartelgintza eta eskultura, edota obra gutxiagoz agertzen dira, edota, arkitekturan bezala, ez dira obra adierazgarrienak erakutsi, nahiz eta egile esanguratsuenak bertan agertu.

«Garai aberats bezain erabakikorrak honen ulertzean datza erakusketa eta katalogo honen helburu nagusia. Erabateko analisia izan ez ezik, tintaontzian ezer utziko zuen ziur aski. Ikerlan luze baten emaitza da ordea eta, azken finean, aportazio berrientzat bide urratzaile bat besterik ez du izan nahi».

Euskal Herriko Arkitektura 30.eko hamarkadan

Jose Angel Sanz Esquide arduratu da arkitekturari buruzko lanak biltzen. Bizkaia, Araba, Nafarroa eta Gipuzkoan eraikitakoaren arteak, Europa eta nazioarte mailan homologagarri izan daitezkeen obrak aurkezteko izan da bere erizpidea. «1925 eta 1928 bitartean, arkitekturaren eremuak aldaketa atzerazina jasan duenaren ustea hedatzen da European zehar, eta ez bakarrik talde

abanguardisten artean bai-
zik eta iritzi publiko mailan
ere. Espainia ez da aipatu al-
daketatik guztiz at geratzen,
baina joera berrien hartzaile
izatera murrizten da bere
papera» dio Jose Angel-ek
katalogoan.

Madrilgo eskola izenekoa
aipatzen da eta hortatik sor-
tuko den «hausturaren belau-
naldia». «Erakusketak eratu-
ko dira, aldizkari espezializa-
tuak argitaratuko, honi bu-
ruzko argazki eta filmeak
egingo dira, manifestuak idat-
zi eta nazioarteko kongre-
suetara joango dira. José
Manuel Aizpurua, arkitekto
donostiarra, talde honen bu-
rua izango da eta bere esko-
la eta kezkalagunekin bate-
ra, Joaquín Labayen tolosa-
rra eta Luis Vallejo bilbota-
rra, joera berrien alde azal-
duko dira, mogimendu bat
sortuz. Arkitekto katalanda-
rrekin batera, GATEPAC de-
lako erakundea sortuko du-
te».

1930ean, Donostia Espai-
niako arkitektura berriaren
hiriburu bihurtzen da, Aizpu-
ruak eta Labayenek konbo-
katuriko «Arkitektura Berri-
aren Proiektu Erakusketari
esker. Aipatu erakustaldiak
izugarriko garrantzia izan-
go du talde antolatu baten
sorreraren detonatzaila izan-
go delako. Talde honek arki-
tektura modernoaren egitu-
rak zehaztuko ditu erregi-
men faxistaren etorrera bi-
tartean behintzat.

Donostiako Aizpurua, La-
bayen, Lagarde, Vallet, Pon-
te, Olazabal, Baroja eta Al-
berdi; eta Bilboko Vallejo,
Madariaga eta Tomás Bilbao
aipa daitezke mugimendu
honetako euskal arkitekto-
rik garrantzitsuen bezala. Be-
raien plano eta proiektuak
daude San Telmoko areto
nagusian, horretarako pre-
seski prestatutako mahai ba-
ztutan jarrita.

Gipuzkoarren lanak

Aipatu dugu arestian na-
barmenki zaindu direla Gi-
puzkoa eta Bizkaia herrial-
detako artista nahiz obrak
erakusketa honetan.

Gipuzkoarrei dagokien
heinean Adelina Moya izan
da arduratu dena. Berak era-
bilitako erizpidea arte espre-
siobidearen berriztapenare-
na izan da.

Lehiaketak, artista berrien
erakusketak, elkartek... be-

rrikuntzarako giroa joan zen
pizten 20.eko hamarkadatik
aurrera.

Ezinbestekoa da pare bat
gertakizun aipatzea: 30 urte-
tako arte abangoardista era-
kusketak batetik, eta «GU»
Arte Elkartaren sorrera
bestetik.

Giroa piztu eta artista gaz-
tez osaturiko talde handi ba-
ten sorrera ekarriko zuten.
«Jarrera berritzailea zeka-
rren artista ugari hasi zen la-
nean: Montes Iturriz, Olasa-
gasti, Bienabé Artia, Caba-
nes Erasquin, Zumalabe, Ba-
lenciaga, Lekuona eta Otei-
za, esate batera. Margolari-
tzaren atalari dagokionez,
Vazquez Díaz belaunaldi ho-
nen abiapuntu izan zela az-
pimarratu behar».

Guzti hauen lanekin bate-
ra Tellaetxe, Ucelay, Arteta,
Aranoa, Carlos Ribera... eta
beste zenbaiten obrak eraku-
tsi dituzte San Telmon. Zu-
loaga baten garaian egiten
zenaren apurketa ulertzeko
benetan interesgarria.

Bizkaitarren lanak ere nabarmendurik

Saenz de Gorbeak presta-
tutako erakusketa, bizkaitar-
ren obrei buruzko erakus-
keta, erizpide zehatzagoz
eginda dagoela ikusten da.
Ez da giputzena bezain zaba-
la, baina erakutsitakoak
errepresentatiboagoak izan-
go dira seguruenik.

II. Errepublikara garaiko la-
nak bakarrik hautatu ditu
gainontzekoak alde batera
utzirik. Bere irudiz garai ho-
rretako arte lan giltzarriak
aukeratu ditu. Nola bait ere
zerbait suposatzen duten
obrak.

Eskulturgintzari dagokio-
nez, egoera historikoaren
eraginez, alegoria eta sinbo-
lo ugari eraibiliko dira, gizar-
te berriaren gauzatzearen
berezitasunak azaltzeko jo-
ra nagusitzen delarik, Fran-
tziar Iraultzaren arte enfati-
koa eskuratzeko eta Errusiar
Iraultzaren arte kontzeptua-
rekin nahastuz.

Margolaritzari dagokio-
nez, 20.eko belaunaldiaren
gorakada eta, gauzatze so-
zial eta artistikoaren lekuko
izango da. Hauen artean,
Ucelay, Aranoa, Urrutia,
Guezala, Arteta, Nicolás
Martínez Ortíz... erakutsiko
dizkigu.

«Belaunaldi gazteak, len-

goia ereduetatik desbidera-
tu xamar egonik, eragingarri
urri dituztela, gaizki presta-
tuta egonda eta diru-lagun-
tzak jasotzen ez dituztela,
20.eko belaunaldiak sari ge-
hienak eskuratzeko dituela
ikusiko du; ondoren publiko-
tasuna eta pribatizazioaren
arteko eztabaida jasango du-
te. Kultur eta pedagogi egitu-
rak aldatu beharrean daude-
la jakinaren gainean izaki,
Unión Arte Erakundearn in-
guruan bilduko dira, izan
ere, errepublika garaiko fe-
nomenurik ezaugarriena
bait zen».

Garai honen buruan ez da
itzulpen plastikorik gabe ge-
ratzen den gertakari sozia-
lik. Txartelak, publizitatea,
eskenografia politikoa, kaze-
tal azalpenak, margoak eta
eskultura haien adierazpide
bilakatuko ziren.

Halaz eta guztiz ere, artis-
ta berrien garapena eta
hauen ideien finkatzea ezi-
nezko suertatu zen. Erabe-
rean, gerra atarian sorutako
«Alea» talde berriak proposa-
tzen zituen interdiplinitate
artistikoak hutsean geratu zi-
ren azkenik. Aukera guztiak
berandu baino lehen amaitu
ziztaizkien, sustraitze eta ga-
rapen berezkorik ez izatea-
gatik.

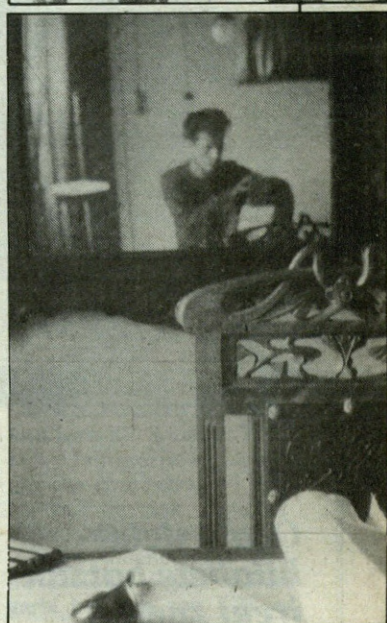
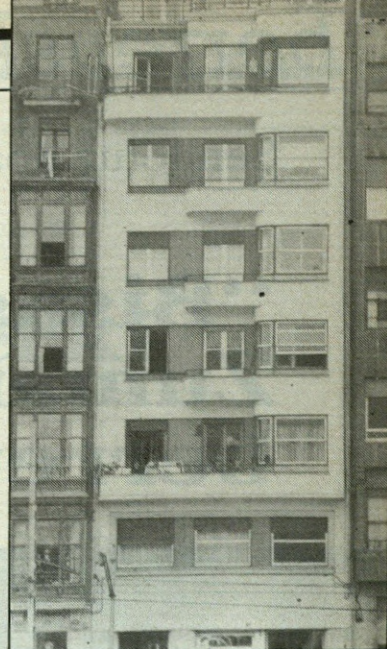
Gutxitan bezalako erakusketa

Erakusketa ikusi ondoren
bilketa lan eder baten emai-
tzak nabarmetzen dira eta
eskertzekoa da hainbat eta
hainbat koleziotatik bilduta-
ko ederlan hauek erakusketa
antolajoko honetan bildurik
ikusi ahal izatea.

Ikastetxe ezberdinetako
taldeak agertzen ari dira San
Telmora eta hauentzat bada-
go cicerone moduko bat ja-
rrita ikusten dutenaren berri
emateko.

Prospektoarekin batera
eskertzekoa litzateke, kato-
logoa bezain zabala eta ze-
hatza ez izan arren, berri-
kuntzen berri adieraziko lu-
keen papertxoaren bat edo
eskainiko balitz. Jende
arruntak eskertuko luke.

Peru UNZUETA

Sendotuz doan euskaltegi batetako irakasle bi mintzo

“Bisasti” euskaltegia eta Zumarragaldeko berreuskalduntzea

Orain dela hilabete batzuk ireki zuen Zumarragaldeko “Bisasti”k egoitza berria. Ordutik hona egin duten bidea izan dugu mintzagai.

Nahiz eta larria izan inguru hortako euskararen egoera, AEK-ko euskaltegi honen ikasleagoa gehituz doa eta itxaropenez beterik dihardute aurreruntz bertako irakasle eta ikasleak. Horretaz eta beste gauza batzuetaz jardun genuen lehengo batean Joxe Mari Etxaniz eta German Barrena irakasleekin. Lehen lehenik bi etenen ondorio dugun euskaltegiaren historiaz aritu ziren:

BISASTI.— 1980. urtean lehen etena gertatu zen. Gaueskola hartan zebiltzan irakasle gehienek utzi egin zuten euskararen irakaskuntza. Militantismo hutsarekin hautsi zen lehen urtea dugu hau, irakasleak kobratzen hasi ziren eta. Egoera honetan lokal baten beharra planteatu genuen. Udaletxera jo eta baldintza oso kaxkarrak zituen lokal bat eman zigute.

Hala eta guztiz ere, oraindik gaueskola funtzionamendua gainditu gabe zegoela ikusi zen nahiz eta lokal bat izan. Une honetan sortuko da bigarren etena.

85-86 ikastaroaren hasieran, baldintza egokiak eskeinitu zituen lokal baten premia nabaritu genuen. Urte t'erdian erabili dugun lokala aurkitu eta horri esker euskaltegi funtzionamendura pasa ahal izan ginen. Irakasle kopuruaren gehitzea ere ekarri zuen honek: 165 ikasle bilduz euskaltegi funtzionamendua hasi zenetik.

ARGIA.— **Irakaslegoaren baldintzak ere aldatu ziren prozesu honetan, ezta?**

B.— Irakaslegoari dago-kionez, dedikazioa azpimarratu behar da. Egun osoz hasten dira lanean euskaltegian. Nolabait esateko, Gau-eskola dinamika horrekin hautsi eta euskaltegi izatea lortzen da irakaslego fijo batekin.

A.— **Funtzionamenduaz ari garenez gero, Eskualdeaz hitz egin beharko genuke.**

B.— 83-ko Korrikan lortu zen eskualde funtzionamendua. Orduan hasi ginen Legazpiko AEK-rekin koordinatzen Korrika aurrera ateratzeko. Ekintza puntual honen ondorioz, bai eraketa aldetik, bai irakaslego aldetik, eskualde mailan funtzionatzen hasi ginen. Lotura bat lortzea zen helburua. Gaur egun Zumarragaldeko AEK-z hitz egin beharko genuke orokorki.

A.— **Aurrerago irakaslegoaz hitz egin dugu, orain ikaslegoari datorren txanda. Zein motatako ikasleagoa biltzen duzue?**

B.— Batzuk diotenez,

AEK-k ikaslego berezia du. Guk ez dugu uste hori egia denik. Ez zaigu iruditzen ikasle tipologia bat duenik Bisati euskaltegiak. Behar bada garai batetako militantismo batekin lortzen da AEK-ren izena, baina gaur egun kaleko pertsona arruntena dago euskaltegian, karreradunak, langabetuak, martxosoak, etab. Moeta guztietako jendea dugu.

Dena dela esan beharko genuke langabetuak baduela ikastaro trinkoak hartzeko joera. Hau joan zen otsailan langabetuentzako egindako ikastaroan nabaritu genuen.

A.— **Gaia aldatuz, zein da euskararen egoera Zumarraga-Urretxun?**

B.— Orain dela hilabete batzuk kaleratutako txostenaren arabera, egoera guztiz kezkarria da. Hor badago beste eginkizun bat gaur egun AEK-k daraman linea horretan bete beharko genukeena. Ikusi behar dugu euskalduntze prozesua bera nola erabili herria euskalduntzeko. Ez dedila izan kal-sean, orma artean geratzen den gramatika saio bat.

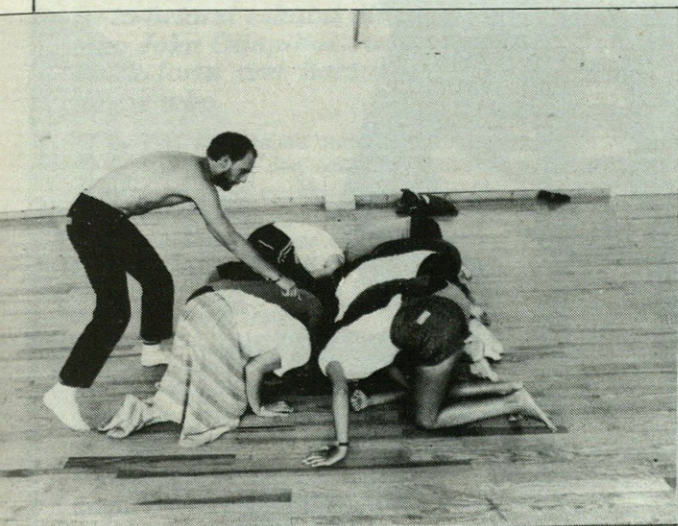
Gure eskualdean badira beste talde batzuk helburu honekin lanean ari direnak. Legazpin hor dugu HOTS eta bere inguruan sortutako beste taldeak (HOSKA, e.a.) HOTS-ek badu gaur egun funtzio bat Legazpin eta hori onartu egin behar da. Zumarragan ZUEK taldea dugu.

Zera gertatzen da, taldeak hor ari direla lanean bakoitz bere aldetik eta koordinazio baten falta somatzen dela. Bakoitzak euskararen alde egiten duena ikusten du ez dela nahikoa, eta beste taldeekin koordinatu beharreaz konturatzen da.

Dabid ZUAZALDE

Ekintza eta ideiez beterik

Tolosako Udal Antzerki Lantegia martxan

Instituzioen laguntzaz, lanean dihardu dagoeneko, lau lagunek osatutako talde honek. Horietako Marta Karlosekin egin dugu solas.

Orain urte bete lau lagun hauek, Maite Agirre, Patxi Lasa, Marta Karlos eta J. Carlos Yerobi, Tolosara jo zuten bertan lan egiteko asmoz. Diputazioak ikastaroak eragiteko eskaintako diru laguntzaz. Urte honetan, zenbait ikastaroz gain «Woyzeck» prestatu zuten,

estrenatu eta bertongoekin lan egin. Horrek, nola ez, harremanak sortu dizkie bai herikideekin eta baita Udaltxeko Santi Erasorekin. Harreman horeik, Gobernuak lantegientzat emandako diruaz, Udal antzerki lantegi batean gauzatu dira.

ARGIA.— Pauso handia eman duzue urte batetik bestera, nola antolatu duzue lana apustuari eusteko?

MARTA KARLOS.— Esan dezakegu lan hiru arlotan banatu dugula zortzi edo bederatz hila beteren zehar. Bateik, iazko taldeaz bi montai prestatu nahi ditugu; bat orain hasi prestatzen eta beste udan estrenatzeko moduan. Beste talde bat osutuko genuke hasi berriekin, eta gu lauon dinamika propio bat ere izan nahi genuke.

Ikasgaiak ohizkoak izango dira: ahotsa, gorputza edo mugimendua, interpretazioa e.a. Bestetik, harremanetan gaude beste Udal lantegiekin ikastaro monografikoak antolatu ahal izateko, guk menderatzen ditugun gaiez: kale antzerkia, eskenografia e.a.

A.— Lan handia beraz. Horrek infraegitura bat eskatzen dizue, zer moduz alde hori?

M.K.— Gure apostua hori zen: ea kapaz ginen batez ere infraegitura aldetik hori guztia antolatzen. Zuk, klaseak eman behar dituzu baina ez dira klaseak bakarrik, hor dituzu parteak, aktak, eta telefonoa eta berriz telefonoa. Horretarako lana banatu egin dugu, bakoitzak bere zeregina du, momentuz agobiatuta, baina tira.

A.— Zertan dira muntaiak zehazki?

M.K.— Bueno, lehenengoa euskaraz bakarrik izango da, ez du bi bertsiorik izango, eta orain hasiko gara lanean. Hor esperimentazio bat egingo dugu. Historia urbanoa da, gazte giro batean sartuta, estiloari guk hiperrealismo deitzen diogu. Euskal folkloreaken ideia nagusiak hartu eta gure egunetara bihurtu. Nik uste dut banatuta daudela bi ideiak. Biak batu ea zer gertatzen den, oraingoak proiektuak ez du izenik. Subtituloa «Zonbiena eta zonbientzat» izango da. Ahal bada hemengo instrumentuak erabili nahi ditugu, bateria eta ahotsaz lan eginez ere.

A.— Zeintzuk hartuko dute parte?

M.K.— Hasiera batean gure lanetan denak daude, berez sei neska eta bi mutil dira pertsonaiak, baina ikusiko dugu. Gero, baterijole bat, Andoni Aleman txalapartaz, testoaren egile Yakue, era berean perkusionista dena, eta neuk zuzendutako dut. Ahala badut beste jende bat ere sartu nahi dut, baina ikusiko dugu.

A.— Eta beste proiektuoa?

M.K.— Hori ez dago hain argi, eta ez dugu gehiegi hitzegi nahi. Guztiz aldatuko

da orain artekoaren alboan. Oso fuertea izango da. Testu irlandar bat da, eta bertsioa behar duela uste dugu. Mikel Antzarekin hitzegi dugu oraingoz, baina ezin da askorik montatu.

A.— Eta zertan geratzen da saltsa honetan «Woyzeck»?

M.K.— Guretzat «Woyzeck»ek oraindik bi urte ditu, eta prestatu genuenean hori zegoen gure asmotan. Apostu handia izan zen, baina urrutira begira. Gure asmoa kanpora joatea da, Jaialdie-tara eto horrela, eta ari gara prestatzen, kontakto onak lortu ditugu, eta entsaiotan ere ari gara.

A.— Orain arte Udal Lantegi bakarra Hernaniko izan da. Aurten, Tolosan, Trintxerpen, Oreretan eta abarretan ari dira sortzen berriak. Nola aztertzen duzue joera hau?

M.K.— Bueno, gure aldetik Tolosara joatea aukera garbi bat izan zen. Guk ez genuen inongo interesik Donostian bereziki lan egiteko. Arrazoiak mila dira. Herri batean zaudenean diferentea da, zu herrikoa zara, nolabait herri mobida horietan parte hartzen duzu. Errazagoa da jendearekiko kontaktoa, bai fotografoak, bai idazleak. Bestalderetik, guk ideia horrekin jarraitzen dugu, herri batean lan egin nahi dugu, eta oso ondo iruditzen zaigu hende gehiagok horretara jotzea. Horrela egin behar dela uste dut. Hiri batean gehiegi gara eta norbaitek alde egin behar du.

E. OLASAGASTI

Gure sustraiak gure indarra

Gure sustraiak gure historiañ erroturik daude. Urte gutxiren buruan Euskal Herriko enpresarik aurreratuen eraikitzeak gai izan diren gizon banaka baten asmamen eta ekinean. Sendotasuna inon izatekotan, hementxe. Inbertitzeko erabaki sendoa. Handitzeko gogoia. Eta guztiau lortzeko bide argiak. Hona hemen gure indarraren sustraiak, Petronor-en indarra.

PETRONOR
PETROLEOS DEL NORTE, S.A.
PETRONOR, AURRERAPIDE BERRIAN, AURRENDARI.

Bartzelona-92: Olinpiada honi ez!

Greziako Olinpiadek behin baino gehiagotan balio izan omen zuten polis-en arteko gerrateak baretzeko. Eta hain zuzen, pakera eta anaitasunera itzultzeko gezurrezko bidetzat erabiliak izaten ziren, arazo sozial eta politikoei inolako konponbiderik eman gabe. Hala-ko zeozer nahi dute, antza denez, espainiar politikariek, eta buru-ta-belarri eskaini dituzte beren lan orduak Bartzelona 1992. urteko Joku Olinpikoen antolatzaile hautatua izan dadin laguntzeko. Baita lortu ere! Bartzelonako Espainiaren 'olinpiadak' hasi dira dagoeneko.

BOST aldiz saiatu ondotik, Bartzelonak pasatu den ostiralean erdietsi zuen 1992. urteko Olinpiaden antolakuntzaren kontu egitea; bere historiako inportaziorik baliosuena egin izan balu legez. Lausana-n, Paris (Frantzia), Birmingham (Bretainia Haundia), Brisbane (Australia), Belgrado (Yugoslavia), Amsterdam (Holanda) eta Bartzelona (Espainia) aurkeztu ziren Nazioarteko Olinpiaden Komitearen hauteskunde ofizialera. Eta hantxe zeuden Felipe Gonzalez eta bere sekito galanta Jordi Pujol figura ttikia tapatzen.

Maragallek Erregeari: «Irabazi dugu. Bartzelona Espainiagatik!»

Beste batek *Barcelona y cierra España!* esango luke oraindik bere komikia biziko balitz. Eta haatik, matrailetara kolore gorriak igotzen uzteke (telefonoz ari zen), hiriko alkate den Maragalli ere antzeko lema bururatu zitzaion dirudienez —eta ez jada inkoszientearen traizioz portzierto—. Erregeak, Bergarako *abrazoa* hainbeste gogora arazten duen besarkada 'efusiboa' luzatu zion Zarzuelako jauregira iritsi zenean: «Lortu diagu azkenean. Zorionak».

Bai motellak!, zorionak, zorionak. Eta zorionak baita ere Felipe Gonzalez, Komiteak hartutako erabakia jakin bezain laster telebistatik botatuko bere puntualizazio historiko eta aitorten adierazgarriagatik, Bartzelonako Olinpiaden urtea gogoratuz: «1992. urtean Amerikaren deskubrimenduaren eta espainiarren batasun politikoa-
ren bostgarren mendehurrena betetzen da, bi erabateko saltu Espainiaren proiektzio unibertsalari eta bilakaera nazionalari dago-
gokionez».

MDTek: «Atrebentzia ordaindu beharko dute»

Moviment de Defensa de la Terra, Bartzelona Olinpikoaren kontrako Komisioko antolakuntzarik nagusienetarikoa, bere haserre COLren erabakia jakin ahala eman zuen aditzera. Alegia, Olinpiadekin irabazi duena ez dela Bartzelonako hiria izan, interes ekonomikoak dauzkaten multinazionalak baizik, eta Catalunya espainolizatze-
ko Estatu espainiarraren interes politikoa-
k bazez ere.

«Oraintxe amaitzen da Joku Olinpikoen antolakuntza gure gain hartzearen garai idilikoa, proiektuaren fatxada polit eta panfletariopean bere benetazko trasfondo-
a ezkutatzea hain erreza suertatzen zena». Bartzelona Catalunya hiriburua dela, eta ez ziurte espainol bat, mundu guztia-
ren aurrean adierazteko mementurik aprobe-
sna heldu direla adierazi zuten.

Gonzalez presidentearen asmoak oso bestelakoak dira ordea, bere ustetan Bartzelonaren hautaketako arrazoi garrantzi-
tsu bilakatu bait zen «bere tradizio deporti-
bo, kultural eta ekonomikoa, eta halaber gizarte espainolaren modernizatze proze-
sua, munduko konbentzia eta pakearen aldeko ekarpenekin batera».

Bejondaiela!

Gorka ARRESE

erronka barik

**16 egun,
aidanez**

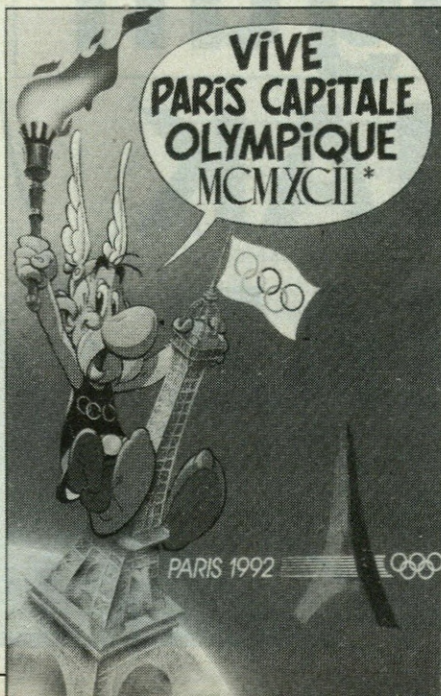
ENTZUN ahal izan denez, Frantziako lehen minis-
troa eta Parisko alkatea den Jacques Chirac-ek egin zuen Joku Olinpikoak antolatzeko aurkezkepenik onena. Esan dutenez, ez zen sekulan hain-
beste hautagairik aurkeztu eta ezta halako proiektu onik ere. Uruguayko partaideak aitatu
zuenek, Bartzelonak zeuzkan aukerarik nabarmenenak bere historia eta meritu sportiboen-
gatik. Eta irakurri ahal izan denez berri, inizatiba enpre-
sarial pribatuek heldu beharko lukete antolakuntzaren zarta-
giaren kirtenetik, Los Angeles arrakastatsuan bezalatsu, orain lau urte Espainiako fut-
boleko Mundialen ardura har-
tu zuen istantzia publikoaren porrota kontutan izanik.

Horixe bakarrik falta zi-
tzaien kataluniarrei: lehenik, beren Olinpiada Espainiaren Olinpiada bihurtzea, eta gero, etekin bakarra izan daitekeen txakurtxiki kontua Japon edo Estatu Batuak edota Patago-
niako multinazionalen ka-
xa-fuertetan galtzea.

MILA milio pezetatik gora-
ko Bartzelona 92-ren aurrekontuen zenbaki batzu gogora itzazu, adibide gisa, besterik ez bada. Kiroleko in-
guruneak urbanizatze-
ko 9.294 milioi. Beharrezko hogeitahama-
mazapi istalazio deportibotari-
k hogeitazazpi eraikiak dau-
delako, 19.510 milioi. Bartzelo-
nako urbanizazioak 6.836 milioi gastatuko ditu gutxi-
enez, karretera, trenbide eta bestelako azpiegiturak kontu-
tan hartu gabe. Eta atletentza-
ko edifizioek 40.000 milioi. Orain arte 75.000 milioi baka-
rrik kontatu ditugu "hukeriatan". Asko geratzen zaie 106.721 milioitatik.

Ostera, pentsa Bartzelona 92-rako zortzi urte luze ira-
gango direla pezetaren balioa-
ren beherakadari tonto aurpe-
giz begira. Eta pentsa Olinpia-
dek hamasei egun bakarrik irauten dutela. Eskerrak kata-
lanak negoziotan fiñak diren, ze bestela... mekaguen Colón!

G.A.

E.I.T.B.

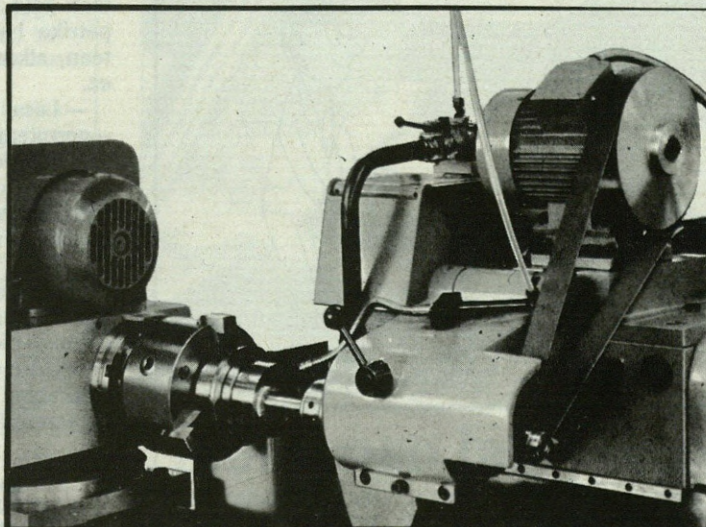
**EUSKADI
IRRATIA**

**Gau eta egun
24 ORDUAK
EUSKARAZ**

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Hurrengo alean

UEU: EKITALDI BERRI BATEN BALANTZEA
MAKINA ERREMINTAREN AZOKA BILBON
BHOPAL: HIRUGARREN MUNDUAREN TRAJEDIA
GIPUZKOAKO UREN PLANGINTZA
NATURAREN ERRAIETAN

Urriaren batean zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen sei ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....

Helbidea..... Lanbidea

Hiria..... Telefonoa

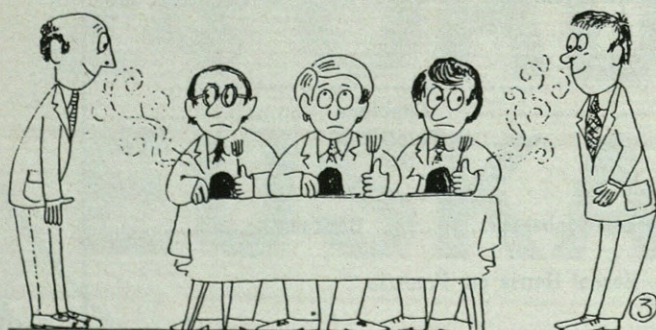
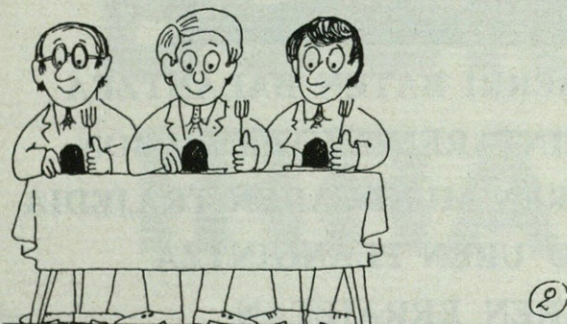
Ordainketa:

Errenboltsoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

- ☐ Urtebeterako 2.000 pta. Euskal Herria eta Frantzia
- ☐ Bi urterako 3.900 pta.
- ☐ Hiru urterako 5.800 pta.
- ☐ Urtebeterako 2.500 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkartea. P.K. 361. DONOSTIA

MAISU DESPISTATUA

Ba omen zegoen matematikako irakasle zahar bat, egunero unibertsitate-ra trenez joaren zena eta oso despistatua izateagatik izateagatik ezagutzen zutena.

Halako batean eta trenean lasai asko eserita dagoela, pika-pika hurbiltzen zaio bilete-eske. Gizona hasi da patrika batean begiratzten, gero bestean, alkondaran, galtzetan...eta ezer ez.

— Lasai ibili —esaten dio— pikak —geroxeago pasako naiz—.

Handik ordu erdira itzultzen da eta irakaslea oraindik ere bilete-bila. Horrela ikustean pika-pika urrikaldu egiten da eta esaten dio:

— Lasai gizona, egun batengatik ez da ezer gertatzen, eta egunero alkar ikusten dugunez, beste egunen batean emango didazu.

— Hori da gutxien axoila zaidana. Kezkatzen nauena da, ez naizela gogoratzen non jaitsi behar dudana.

GALDERA PETRALA

Andereño batek ikasle bati:

— Ez, Arantza, zu noiz jaio zinen?

— Ez nago oso seguru, baina uste dut igandea zela.

— Igandean, eta oroitu egiten zara?

— Bai, bai...ez nago oso seguru, baina gogoratzen naiz egun hartan ez nintzela eskolara etorri.

HISTORIAKO KLASEAN

Aurreko andereñoak beste ikasle bati egun berean:

— Aizu, Mikletxo, nor zen Carlo Magno?

— Bada...bi anaia bizkiak!

— Bi anaia bizkiak? Baina zer diotzu?

— Nahastu egin naiz, barkatu. Bizki bakarra zen.

KONTU ESKASAK

Eskoletako barrabaskeria hauek alde batera uzteko, kontatu didaten azkena: galdetu dio irakasleak ikasleari:

— Koldo, zenbat da hamairu ken lau?

— Hamar!.

Botiken ontzikiak, arrisku-iturri

UTERO, ume asko dira, gehienbat bost urtetik beherakoak, etxeko lanetarako erabiltzen diren substantziekin edo botika-gaiekin toxikatuak gertatzen direnak.

Istripu hauek normalean botika eta gai kimikoekin lortzen dira (garbiketa-gaiak, disolbatzaileak, herbizidak, intsektizidak, etab.) Beren grabetasuna aldakorra da, eta nahiz eta kasu askotan kalteak garrantzi handikoak ez izan, istripu horiek beti izaten dira traumatikoak, umeentzat eta beren gurasoentzat.

Askotan, produktu horiek benetan eraginkorrak izan daitezten nahitaezkoa da substantzia potentzialki arriskutsuz osatuak egotea; beraz, erabilerari buruzko arreta zorroztu beharra dago.

Lehen neurri bezala, eta puntu honetan industria farmazeutikoak funtsezko zeregina du botikei dagokienez, gurasoei informazio zabal eman beharra dago: produktu horiek nola gorde eta pilatu behar diren, eta nola erabili modu seguru batean. Esan beharra dago, dena den, ondorioak ez direla onegiak izan.

Beste saio bat, segurtasun-istiluak dituzten ontzikiak fabrikatzea izan da. Umeak ezin ireki ditzaten diseinatuak daude, irekitzeko ohar edo argibideak helduaren ulerpen-mailan bait daude eta ez ordea umearen mailan. (Jarraitzeko)

Xabier AGIRRE

- Baina nola izango dira hamar Koldo!.
- Orduan, bederatzi.
- Horrela bai, oso ongi, oso ongi! Tori bederatzi gozoki.
- Eseri da ikaslea bere lekuean eta mahaikideari:
- Kontxo, jakin izan banu hamabost esango nuen.

a ze flasha!

Ama, oso jatorra da Bartolo

Zer moduz etxe aldean, nère bihotzeko amatxito kuttuna? Gu hemen ez dakizu zeinen ondo gabiltzan. Gure ikastaroa aurrera doan heinean gero eta gehiago pozten naiz eskola honetara heldua izanaz. Kosta zitzaidan galanki txirrindulari ikastaro honetara etortzen uzteko zuek konbentzitzea, baina etxeratzen naizenean konturatuko zarete ondo egin zenutela baimena ematean.

Lagun pila bat daukat hemen, eta denak oso atseginak. Denak neskak gara eta hala ere oso ondo konpontzen gara. Denak neskak gara, eta pasatzen dugu hobeto...!

Eta gure maisua oso ongi moldatzen da gurekin, oso ongi zaintzen gaitu eta masajeak ematen dizkigu bizikletan nahikoa ibilita gatozenean. Barre handiak egiten ditugu bere okurrentzia eta txisteeekin. Ba al dakizu nola deitzen dion bizikletari? Txirrindutza? Ez, ez duzu asmatu, ama: hanka tarteko ttiriki-ttarraka deitzen dio. Baina gero masajeak ematerakoan oso serioa da. Eta niri batez ere petxu aldean ematen dituenak gustatzen zaizkit. Bartolok esaten du (barkatu, oraindik ez dizut esan Bartolo izena duela maisuak) oso onak direla gerriarentzako. Ikusiko duzu, ama, ze nolako musku-loak.

Etxera noanean presentatuko dizut Bartolo, ama. Zure lunbagoarentzako ere seguru balio dutela bere masajeek. Eta ez dakizu ze nolako masaje goxoak ematen dizkigun ipurdia sillinean minberatzen zaigunean. Denetik daki Bartolok, txisteak kontatzen, masajeak ematen, eta musika ere ba omen daki. Datorren astean flauta jotzen erakutsiko omen digu solfeoa dakigunoi. Baina sorpresa bat da ama. Esaten digu zulo bakarreko flauta omen dela. Oraingoz kanta ikasi dugu: «La flauta de Bartolo, con abujero solo». Kontatuko dizut hurrengoan.

Martin ARANA

Nafarroatik Baskongadasetako hauteskundeak

Gure buruak euskalduntzat dauzkagunok Euskal Herrian gertatzen den edozer axola zaigula aitortu beharra daukagu. Ez bakarrik gainera gizaseme bezala, baizik eta baita ere gure Herriari eta Herriaren etorkizunari izan diezaiokeen eraginarenatik.

Nafarroan esate baterako, esanahi handia izanen du beste hiru probintzietan gertatzen denak hauteskunde hauetan. Beste zentzu batean baita Iparraldean ere. Diren guztiak aipatu gabe Nafarroari dagokionez, beste probintzietako jokaera politikoak ondorio zehatz eta sakonak ekar diezakiguke.

Euskal Herriko mapa politikoa ez dago zehazki bukatua

Orain dela bederatzi urte, Francoren ondorengo lehendabiziko hauteskundeetan sortu zen mapa politikoa eta gaur egungoa begiratzen baditugu, zeinen ezberdinak diren oharu gintezke. Baziren orduan sortutako indar egitura edo estruktura hori betirakoa izanen zela uste zutenak... Baina ez da horrela gertatu.

Orain dela zazpi urteko alderdi batzuk desegin ziren, beste batzuk sortu dira, eta beste batzuk aldez aldatu edo zatitu dira.

Baina nire ustez oraindik ere ez da bukatu eboluzio edo aldaketa politikoa; ezta oraingo demokraziaren bide meharretik bakarrik begiratzen badugu ere. Nolabait adierazteko ideia hori, zera esan nezake, orain eta gaur Euskal Herrian azaltzen diren indar politikoak edo indar politikoen oreka eta ekilibrioak ez duela adierazten inolaz ere indar eta mugimendu sozialen banaketa edo presentzia.

Esate baterako, gaur egun eta Nafarroa barne dela PSOE da diputaturik gehiena duen alderdia, baina HB da dagoeneko ere bigarren alderdia jeltzaleen zatiketa gogoan harturik. Are gehiago, lehendabiziko azkeneko hauteskunde orokorretan abertzaleok beste partiduek baino diputatu gehiago atera genuen Hego Euskal Herrian.

Halere euskaldunontzat Euskal Herriko arazo bakoitza ezin zaigula arrotza iduritu esanez Baskongadasetako gobernua edo parlamentuaren egitura Nafarroatik ere aztertutako behar. Nire ustez Ezker Abertzaleak indar politiko nagusi eta heldua edo ondura bilakatze hiru baldintza bete beharra dauka: egitaraua zehaztu, alderdi estruktura sakondu eta herrian bertan dau-

den instituzioetan —gutxienez ejekutiboak ez direnetan— bere ahotsa azaldu. Nahiz eta edozein kasotan denboraren eta heldutasunaren gorabehera izanen den, hurrengo hauteskunde hauek honetan ere izanen dute beren esanahia.

Ezker Abertzalea haundiagotzera deitua

Jarrera abertzaleak gaur egun Euskal Herrian Estatuarengandik eta botere finantzieretatik urruti daude. Horrengatik alderdi abertzaleak gutxienez hemen populismoa deitzen dugun horretan gero eta gehiago murgiltzen ari dira. Hori ez da nahi ta nahi ez seinale txarra. Garaikoa baten populismo amorratua eta gaurko bere jarrera abertzale sakonak inori oportunistak iduri balekizkio ere, Euskal Herriaren indarberritzearen ikur edo seinale bezala baiezkorrak dira. Eta indarberritze hori ez da bukatu.

Ezker Abertzalea izan liteke dagoeneko Euskal Herriko sektore sozialik zabalena. Ezker Abertzaleak du eta dauka gainera hemengo politikaren normalizapenerako agindu eta jokatu beharra.

Nafarroari dagokionez, abertzaletasunaren alorrean ezkerre jeltzaleak baino bi edo hiru halako da, eta ez dirudi oreka hori deseginen denik beste probintzietakoa bezala egiteko, baizik eta nire ustez bere zerikusi guztiekin gertatuko dena alderantziz da. Hain zuzen ere, beste probintzietako egitura da Nafarroarenaren antzeko bihurtuko.

Nafarroatik beste probintzietara begira

Hego Euskal Herriaren zatiketa da inolako zalantzarik gabe Herri bezala dugun arazorik eta dramarik sakonena. Hiru probintziak alde batetik eta Nafarroa bestetik eratuturik eta tajuturik egoteak ez du inolako arrazoinik, ez demokraziaren aldetik ez ekonomia-aren edo planeamenduaren aldetik; eta ezta ere euskararen eta gure Herri izatearen aldetik.

Nafarroari ez zitzaigun galdetu inoiz zer nahi genuen eta gogoan harturik beste gorabehera askoren artean OTANeri buruzko erreferenduma aitortu beharra dago Baskongadasetako preautonomikoa lehendabizi eta Estatutua ondorean, Amejoramendua ondorio dutela, izan direla Francoren ondorean egin diren hutsegiterik gogorrenetakoak. Nire ustez hori eta ETArekin negoziaketarik eza. Edo biak batera. Horrengatik hemen ez da demokraziarik sakonki tajutu; ezta zentzu formalista edo burges batean soilik ere.

Baina hona hemen laister beharrak diren hauteskunde horietan Nafarroari zehazki doazkionak:

- Nafarroako gobernua orain arte PSOE eta Eusko Alkartasunako bihurtu diren hiru parlamentario nazionalistek lagundurik egon da edo dirau; Baskongadasetan beste gobernu mota bat sortuko balitz eta bi alderdi horiek PSOE eta EA ez badira ados izaten, hemengo gobernua ahulduz geldituko da edo baserik gabe ere gel liteke.

- indar politikoen egiturari berari dagokionez, Baskongadasetan EA indartzen hasten baldin bada Nafarroan epe laburrean alderdi jeltzalea osotara desagertu egingen da. Gogoan izan behar da Iruxok 1936ko otsaileko hauteskundeetan 17.000 boto atera zuela eta orain arte izan diren hauteskundeetan jeltzaleek boto berdinekin jarraitu dutela.

- abertzalea ez den alderdiren batek, PSOEek alegia, parte hartzen badu Baskongadasetako hurrengo gobernuan, Nafarroako egoera gainerako Hego Euskal Herriari dagokionez bikoitza gertatuko da: alde batetik behar bada harreman edo erakunde loturak errezagoak izanen dira. Baina beste aldetik, politika orokorra gogortu egingen da... oraindik gehiago.

- Edozein kasotan, PSOEko lehendakaria izatea ahala edo posiblea bilakatuko balitz, Ezker Abertzaleak erresponzabilitate haundi bat aurki lezake bere aurrean. Erresponzabilitate horrek berak adieraziko luke zenbatetaraino Nafarroako politika Bilboko ikusmiratik egin den eta ez jeltzaleen arloan bakarrik.

- Aipatu beharra dago azkenekoz, eta bixkeria badirudi ere, Eusko Alkartasunako hiru parlamentarioek euskararen lege aurreprojeak onartu dutela badirudi ere, orain atzera egingen dutela... behintzat kanpainak irauten duen arte.

Patxi ZABALETA

Eros ezazu

ZEURE ETXEA

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrea bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiazko balioaren %70taraino finantzatzeko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzeraz eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOEKIN. KONTSULTA EZAZU.

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"
